

4D/17.

TÉRÉLMÉNY VAGY ÉLMÉNYTÉR?
SPACE EXPERIENCE OR
EXPERIENCE IN SPACE?
SCHNELLER ISTVÁN
2. OLDAL / PAGE 2

AZ EUROPAI 10 TERVPÁLYÁZAT
EUROPEAN 10 COMPETITION
SZABÓ ÁRPÁD,
LOCSMÁNDI GÁBOR
4. OLDAL / PAGE 4

VÁROS A BAKONY LÁBÁNÁL
CITY AT THE FOOT OF BAKONY
MOUNTAINS
HORNÁK ATTILA
10. OLDAL / PAGE 10

A VÁROSIASSÁG
MEGTEREMTÉSE AJKÁN
INVENTING URBANITY IN AJKA
SZABÓ ÁRPÁD
14. OLDAL / PAGE 14

ÉLET AJKÁN
LIVING IN AJKA
LOCSMÁNDI GÁBOR
20. OLDAL / PAGE 20

TERVPÁLYÁZATI EREDMÉNYEK
COMPETITION RESULTS
24. OLDAL / PAGE 24

GYŐZTES PÁLYAMŰ
WINNER
R1749 - DENSE/ LITE
26. OLDAL / PAGE 26

MEGVÉTELBEI RÉSZESEÜLT
PÁLYAMŰ
RUNNER-UP
AJ111 - AJKA TRANSFORUM
33. OLDAL / PAGE 33

MÁSODIK ZSŰRIFORDULÓ TERVE
PROJECTS OF THE SECOND JURY
ROUND
HS138 - HUMAN-SCALE
40. OLDAL / PAGE 40

MÁSODIK ZSŰRIFORDULÓ TERVE
PROJECTS OF THE SECOND JURY
ROUND
CC183 - AGORAPHILIA
45. OLDAL / PAGE 45

MÁSODIK ZSŰRIFORDULÓ TERVE
PROJECTS OF THE SECOND JURY
ROUND
AJ111 - PUBLIC URBANITY
50. OLDAL / PAGE 50

ÚJ KISVÁROSI KARAKTER
NEW URBAN CHARACTER
SZABÓ ÁRPÁD
54. OLDAL / PAGE 54

A PÁLYAMŰVEK SZERZŐI
TEAMS OF THE COMPETITION
65. OLDAL / PAGE 65

EUROPAI SZERVEZET
EUROPEAN ORGANIZATION
66. OLDAL / PAGE 66

TÉRÉLMÉNY VAGY ÉLMÉNYTÉR?

SPACE EXPERIENCE OR EXPERIENCE IN SPACE?

SZERZŐ/BY:
SCHNELLER ISTVÁN

Mai városaink tereit és ezzel térélményeit ellopják a szárazföldi szigettergerek világában kialakított nagyki-terjedésű épületek vagy önmagukba záruló épületsoportok. Privatizálják, vagy más nézőpontból kisajátítják a városok - történelmi fejlődés során - formálódott téralakzatait, a városiasság lényegét. Ekképp privatizálják az agora típusú, tehát „találkozás-alapú” közösségi tereinket is.

A privatizáció nem is fedi le teljesen azt, ami e terekkel történik, hiszen inkább manipulálják, egy jól meghatározható cél - a fogyasztás - szolgálatába állítják a korábban szerteágazóan nagy szabadságfokkal rendelkező tereinket. Bevonják őket az épületek belsejébe, és élménytereket varázsolnak belőlük.

Azokról a tereinkről van szó, amelyek korábban az épületek között helyezkedtek el, s amelyeket az épületek belső terei és a nyilvános külső tér találkozásánál létrejövő határhelyzetek értelmeztek. Ahogy a „nagy épület” vagy „tematikus park” belsejébe kerül az információkkal teli, értelmezett tér, az épületek közötti tér kiürül, maradék- vagy hulladékterré válik.

Külön problémát jelentenek az egykori szocialista iparvárosok születésénél bábáskodó modernista városrende-

zési elvek alapján megszülető városrészek. Ezen lakótelep jellegű beépítések téri világa már a globálkapitalizmus előtti időszakban is ürességgel volt tele, hogy némi képzavar segítségével érzékeltessük az áramló tér helytelen értelmezéséből származó hiányt.

Ez a világ párosulva a jelenkori városfejlődés városszéli dobozaiba lopott közterek hiányával különös, kettős nehézség elé állítja az Ajka város központját városiassá tenni óhajtó tervezőket és politikusokat. Egyszerre kell küzdeni a városperem térelszívó hatásával és a modernista várostervezés örökkel teli örökségével. Hogyan lehet az European 10 fő témájaként felvetett kérdést megválaszolni ebben a közegben? Ez a magyar helyszín, Ajka városközpontjának legnagyobb kihívása.

A városi terek újraértelmezése persze világ vagy legalábbis európai szintű kihívás. Az európai városok esetében általános veszély, hogy a szigetszerűen megvalósuló mallok, vagy egyéb tematikus parkok tudatosan alkalmazott és végletekig kihasznált élményterei legyőzik a városi térélményt nyújtó találkozásalapú köztereket. Ez a veszély kettős értelemben fenyeget: az egyik a bevásárlóközpontok, mallok által végrehajtott térprivatizáció vagy még inkább

térmanipuláció, ami egy nyilvánvalóan látható veszély. A másik - a kevésbé nyilvánvaló - a városok, hagyományos városközpontok tereinek elplázásodása, azaz a bevásárlóközpontok térszervezési elveinek a beszívargása a hagyományos városközpont területeire.

Belvárosi gyalogos utcák, vízparti rekonstrukciók, de kulturális negyedek és múzeumbővítések egyaránt kezdik átvenni a kereskedelmi központok térszervezési elveit. Győzedelmeskedni látszik a kiszámíthatóság és az ellenőrzött-ség a spontaneitás és a szabadság felett.

Ebben a helyzetben kell újratemeteni Ajka központjában a városiasságot: a város terét, életünk közös terét. Mindazt, amiről egyelőre még jobban tudjuk, hogy mi nem az, mint azt, hogy mi is az. Ehhez a kísérletezéshez nyújt remélhetőleg segítséget az ajkai magyar helyszínen is lebonyolított és sikeres European 10 pályázat.

Úgy legyen.

The spaces of our cities, together with their spatial characteristics, are stolen by the large surface-area commercial-units or closed buildings created in the middle of vast asphalt wastelands. They privatize or from a different point of view monopolize the spatial configurations of the city together with the agora type, or encounter-oriented, public spaces that have evolved through history and which are the essence of urbanity.

Privatization is not even the proper word, for what happens to these spaces. The public spaces formerly having a far-reaching degree of freedom are manipulated, and put to be at service of a well definable goal: consumption. They are incorporated in the interior of buildings and are converted into spaces of adventure.

We are talking about the spaces that were formerly between the building masses, and were given sense by the transitory spaces, at the common edges of the inner and the public outer realm. As soon as these meaningful spaces with character get into the interior of a big building or a thematic park, the space in between the buildings becomes empty and will become a wasteland of left-over spaces.

A spatial realm of the industrial cities

of the socialist era constructed with the application of the modernist urban planning principles stands for a special problem. The spatial environment of these estate type developments has already become filled with emptiness before the era of the global capitalism, to explain with a confusing metaphor the phenomena of creating void through the misinterpretation of flowing space.

Planners and politicians, who want to create urbanity in the centre of Ajka, have to face huge difficulties when dealing with the post-socialist world accompanied by current urban development trends of public spaces stolen by the out-of-town shopping centres. They have to deal with the sucking effect of the outskirts and with the heritage of the modernist urban planning full of emptiness. How can the main question addressed by the European theme be answered in such circumstances? This is the biggest challenge of the Hungarian site, the city centre of Ajka.

The reinterpretation of urban spaces is a world or European scaled challenge. In the case of European cities it is a common risk that the spaces of the new isolated malls or thematic parks providing different forms of extremely intense experiences overcome the urban

spatial experience that is provided by the encounter-oriented public spaces. This is a danger from two aspects. The first, more obvious, risk is the privatization or rather manipulation of space by the shopping centres or malls. The other, not so obvious, danger is the process in which the cities, traditional urban centres become similar to these commercial centres, with the application of the spatial organization principles of the malls in traditional city centre areas.

Inner city pedestrian streets, water-front regenerations, and even cultural quarters or museum extensions are copying the spatial organization principles of these commercial centres. It seems that predictable and controlled spaces will overcome spontaneity and freedom.

Urbanity and the collective urban space of the city have to be regenerated at the centre of Ajka in this situation. We have to create something that we know better what it cannot be, than what it should be. For this experimentation, the successful European 10 competition of Ajka will hopefully provide considerable help!

Let it be so!

AZ EUROSPAN 10 TERVPÁLYÁZAT

THE EUROSPAN 10 COMPETITION

SZERZŐ / BY: LOCSMÁNDI
GÁBOR, SZABÓ ÁRPÁD

Az Eurospan tervpályázati rendszer célja az, hogy segítse a helyszíneket biztosító városokat és beruházókat a területeik megújítására készített innovatív építészeti és városépítészeti tervek megtalálásában, miközben Európa fiatal építész és várostervező szakembereinek ismertséget szerez a terveik és gondolataik nagy nyilvánosság előtti publikálásával.

Az Eurospan 10 az önálló nemzeti szervezetek európai szintű szövetsége, mely építészeti tervpályázatokat szervez. A tervpályázatokat közös tematika, időbeli ütemezés és szabályok szerint az egyes országok önállóan szervezik. A tervpályázatokat lehetőség szerint megvalósítás követi.

A francia kormány 1971-ben alapította meg a PAN (Programme d'Architecture Nouvelle) pályázati rendszert építészeti-városrendezési tervek beszerzésére, kiemelt, főként lakásépítési feladatok magas színvonalú megvalósításának elősegítésére. Az európai integrációs folyamatokkal párhuzamosan 1988-ban a francia kezdeményezés európai szintre emelkedett. Az abban az évben kiírt Eurospan 1 pályázati fordulóban 9 ország vett részt, majd a résztvevő országok száma az Eurospan 4-re már 18-ra nőtt.

A 2000-es évek elejére az Eurospan Nemzetközi Építészeti és Városépítészeti Tervpályázat a fiatal építészek, városépítész, tájtervezők legnagyobb európai pályázati rendszerévé vált mind a résztvevők számát, mind a pályázat elismertségét tekintve. A 2008-2010 kö-

zött 19 európai tagország által megrendezett Eurospan 10 ciklusban 62 helyszínre 4219 tervező csapat regisztrált. A helyszínekre beadott tervek száma 2429 volt (a pályázatokon körülbelül 10 000 fiatal szakmabeli vett részt).

Az elmúlt 20 év Eurospan pályázatain győztes tervek több mint fele valamilyen formában megvalósult. Több ismert fiatal európai építész és tervezőiroda (pl: S333, SMAQ Architecture, SeARCH, Riegler Riewe, Nieto Sobejano vagy a magyar 3h) is az Eurospan rendszerben alapozta meg későbbi karrierjét. Mára a pályázaton való díjazás az egyik legnagyobb súlyú referenciává vált a fiatal építészek portfólióiban.

Az elmúlt 20 évben csak kisebb részleteiben változott koncepciót a Párizsban non-profit jelleggel működő titkárság vezetésével az alapító országok dolgozták ki: a tagországok 40 év alatti építészei vehetnek részt a pályázatokon, bárki indulhat bármely ország által meghirdetett helyszínen. A tervpályázat titkos, míg a beadandó munkarészek 3 db A1 táblóra és egy tízoldalas A3-as műleírásra korlátozottak. A terveket önálló vagy két országonként megszervezett nemzetközi zsűri bírálja el. A zsűrizés két fordulóban zajlik. A két forduló között tartott Városok és Zsűri Fórumán (a mostani ciklusban: Graz) a helyszínek képviselői - polgármesterek, főépítészek - és az egyes zsűri tagjai egy tudományos igényességű konferencián tekinthetik át az összes helyszín terveit. Az eredmények interneten való kihirdetése után az

Eredmények Fóruma nemzetközi konferencián (a mostani ciklusban: Neuchatel) kerülnek a nagyközönség számára is bemutatásra a díjnyertes tervek. Az egyes tervpályázati ciklusok közös témája minden fordulóban meghatározott: egy aktuális, de még nagyrészt kezeletlen városi probléma, amit a fórumokon neves építészek, szociológusok fogalmaznak meg.

AZ EUROSPAN NEMZETKÖZI TERVPÁLYÁZATOK ÉS MAGYARORSZÁG

Magyarország bekapcsolódása az Eurospan pályázatokba fokozatosan valósult meg. Előbb azt sikerült elérni, hogy a fiatal magyar építészek is indulhassanak európai helyszínekre kiírt pályázatokon. 1995-től nyílt lehetőségünk arra, hogy magyarországi helyszínt is meghirdessünk. Ugyanebben az évben Budapesten tartották az Eurospan 4 pályázati forduló nyitó rendezvényét 800, jórészt külföldi építész részvételével. Ez a pályázati forduló már magyar sikereket is hozott, Gunther Zsolt megnyerte a grazi osztrák helyszín pályázatát, s a budapesti, józsefvárosi helyszínen (Szigony utcai lakótelep környezete) egy horvát építész mögött is magyar team végzett a második helyen.

A következő, Eurospan 5 pályázati forduló magyar helyszíne Kőbánya városközpontja volt. A díjakat egy német és egy osztrák team kapta. 1998 tavaszán az Eurospan Tanácsa Budapesten, a Magyar Építészek Szövetsége székházában tartotta az ülést.

1. kép/pict.:

Az Europan 7 megvétélben részesült terve /
 Runner-up project
 of Europan 7: BRUTUS
 - Giacomo Summa,
 Paolo Carpi, Laura
 Lorenzo, Silvia Lupi,
 Vittorio Pizzigoni,
 Pierpaolo Tamburelli,
 Francesca Torzo,
 Andrea Zanderigo

The objective of Europan is to bring Europe's young architecture and urban design professionals to the fore, to publicize and develop their ideas. It is also the goal of the organization to help cities and developers which have provided sites to find innovative architectural and urban solutions for the transformation of urban locations. Europan 10 is a European federation of national organizations, which manages architectural competitions followed by building or study projects. It is launched simultaneously by several countries on common theme, objectives and rules.

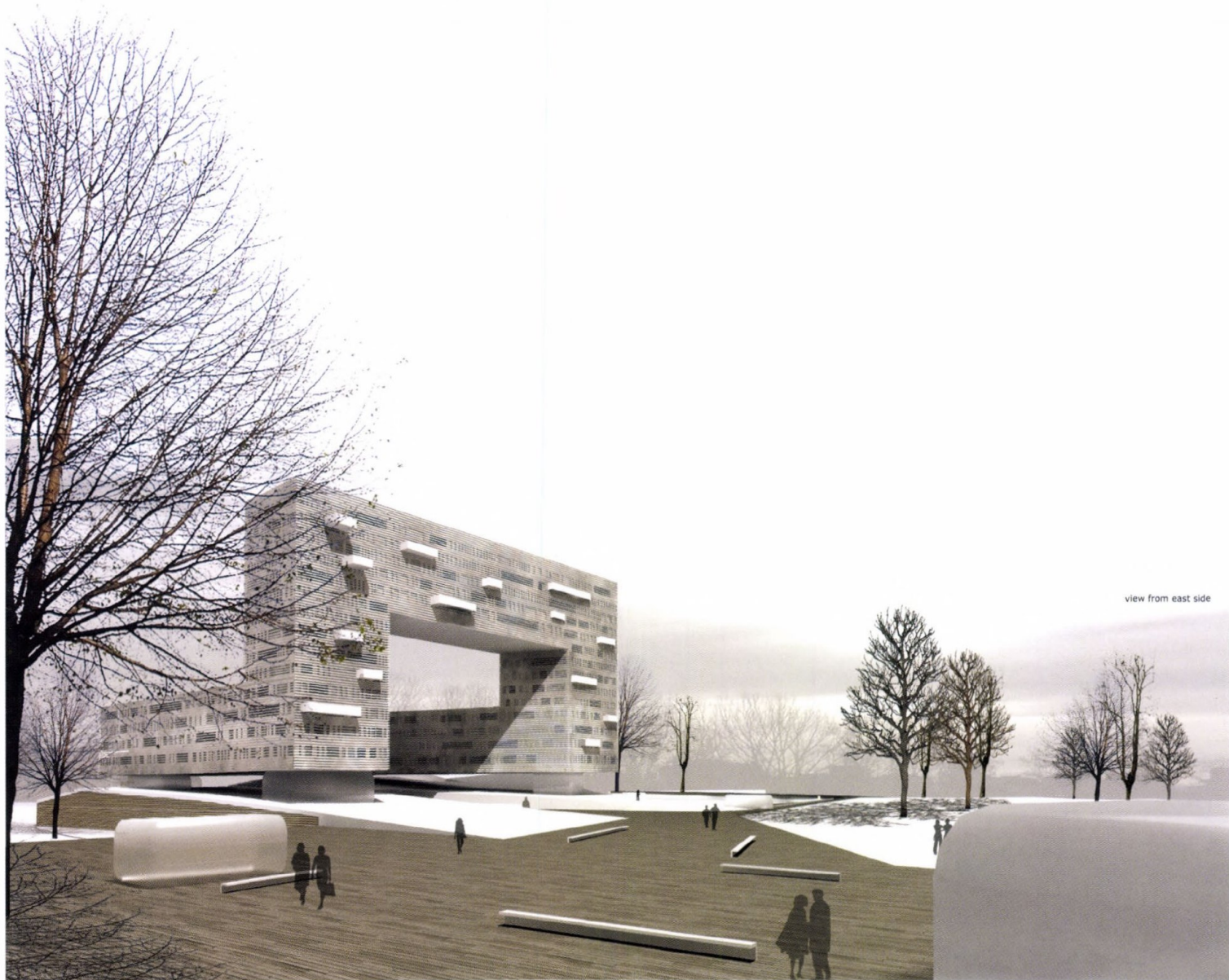
The French Government founded the Pan (Programme d'Architecture Nouvelle) competition system in 1971, with a main goal to obtain high quality urban design

and architectural projects, mainly at the field of social housing design. Parallel with the European integration processes, the French initiation was raised to a European level in 1988. In the Europan 1 competition 9 countries participated, while the number of participants has reached 18 countries in Europan 4.

By the year 2000 the Europan urban design and architectural competition became the largest competition system for young architects, urban and landscape designers, concerning both the number of competition entries and the acknowledgement of the competition. In the Europan 10 session organized by the 19 member and associate countries 4219 teams registered on the 62 sites. 2429 teams (approximately 10.000 young professionals) submitted an entry.

More than half of the competition winning projects of the last 20 years have reached the implementation phase. Many well known young Europan architects and architecture offices (eg: S333, SMAQ Architecture, SeARCH, Riegler Riewe, Nieto Sobejano or the Hungarian 3h) founded their later carrier at the Europan competition. Nowadays a winning or a runner-up entry at the competition is considered one of the most significant references in a young European architect's portfolio.

The concept of the competition, which did not change much for 20 years, was developed by the non-profit secretariat and the original member states: architects of the member countries under the age of 40 can participate. Anyone can register for the competition of any other

view from east side

Az European 6 forduló újra a sikeresek közé tartozott. A helyszín Angyalföldön a Téli Kikötő és a Váci út közötti terület volt, 35 pályamű érkezett be magyar és külföldi építészekről. A zsűrizést Prágában bonyolították le. A magyar helyszínen egy portugál team nyert, melyeknek volt külföldön élő magyar tagja is.

A 2003 elején induló European 7 forduló magyar helyszínrül a Csepel-sziget északi területét választottuk ki a Főváros, a kerület és a beruházók javaslatára. A feladat a beruházás első ütemének városépítészeti és építészeti megfogalmazása volt sajátos, vízi környezet formájában. A tervek zsűrizése, Bécsben és Grazban zajlott az ausztriai helyszínrre született tervek zsűrizésével együtt. A győztes tervet egy olasz, míg a dicsértében részesített tervet egy osztrák csapat készítette.

Az European 8 tervpályázati forduló magyarországi helyszíne a Belső-Erzsébetváros rehabilitációra szoruló területe lett. A tervpályázati forduló szintén nagy sikerrel zárult. A beérkezett pályaművek száma 25 fölött volt és több érde-

kes és fantáziadús felvetést tartalmaztak a nehezen kezelhető témában. A tervek zsűrizése Bécsben zajlott, a győztes tervet egy német építészcsapat készítette.

Az European 9 tervpályázati fordulóban Magyarország a győri Kekszgyár területével vett részt a tervpályázati rendszerben. A tervpályázatra 20 pályamű érkezett be, a terveket Berlinben, a németországi és a lengyel tervpályázati helyszínekkel együtt értékelték. A díjazottak közé spanyol és olasz építészek által vezetett építészcsapatok kerültek.

Az European 10 tervpályázati helyszín kijelölése az újjászerveződött titkárságnak köszönhetően (Magyar Urbanisztikai Tudásközpont Nonprofit Kft.) teljesen új alapokra helyeződött. A tervpályázati lehetőségre jelentkező önkormányzatok által előkészített szakmai anyagok közül a helyszínt az időközben megalakult European Nemzeti Bizottság választotta ki. A feladat Ajka város szolgáltató és kereskedelmi központjának megújítása lett; a tervpályázati kiírást a Nemzeti

Bizottság ajánlásai alapján Locsmándi Gábor a BME Urbanisztika Tanszékének docense, Szabó Árpád az European Magyarország nemzeti koordinátora és Hornyák Attila ajkai főépítész készítette.

Magyarország European szervezetben való részvétele, messze meghaladja annak a jelentőségét, hogy két évente egy nagy európai nyilvánosságnak is örvendő tervpályázatot tudunk lebonyolítani. A tervpályázat révén egy olyan rendszer részévé váltunk, ahol a magyar pályázók a nyugat európai építészekkel megegyező feltételekkel pályázhatnak a több tucat európai és magyar helyszínrre. Ugyanakkor a magyar tervező és városfejlesztő szakma egy olyan nemzetközi szakmai körforgás részévé válik, melyben a tervpályázatokon és nemzetközi fórumokon közvetlenül is profitálhat más európai országok tapasztalataiból. ©

2. kép/pict.:

Az Europan 9
dícséretben részesült
terve / Honourable
mention project of
Europan 9: DON
GIOVANNI - Nocolas
Matteo Cazzato,
Giuffrida Emiliano,

Ottaviani Romolo,
PerinAntonella Sonia,
Cerruti Barbara,
Bevivino Itala, Cerruti
Elisabetta, Brizioli
Carlo, Stabile Simone,
Barbera Massimo
Severo, La Rocca
Stefano

country. The competition is anonymous and the submission material is limited to 3 A1 panels and a bound A3 document with ten pages. The projects are judged by international juries organized by one or two countries. The jury process has two rounds. Between the two rounds the juries and the representatives of the sites – mayors, chief architects, site representatives etc. – have the possibility to look at all projects of all sites at the Cities and Juries Forum (this session, it is in Graz). After the announcement of results on the website of Europan, the winning projects are presented to the public at the Forum of Results (this session, it is in Neuchatel). The common theme of the competition is always defined by well known experts and architects at one of the international events, and always addresses some actual, mainly unhandled urban problem.

THE EUROPAN COMPETITIONS AND HUNGARY

Hungary joined the Europan competition system step by step. First young Hungarian architects could participate in the competition on the European sites. We have been having the opportunity to enter the competition with a Hungarian site since 1995. The same year the opening event of the Europan 4 was held in Budapest with the participation of 800 mainly foreign architects. This session already had Hungarian successes. Gunther Zsolt won the competition of the Graz site in Austria. On the Hungarian site in Józsefváros, Budapest a Croatian team got the first prize, while the runner-up prize went to a Hungarian team.

The site for Europan 5 competition session was at the city centre of Kőbánya in Budapest. The prizes went to a German and an Austrian team. In spring 1998 the Europan Council had its meeting in Budapest, in the building of the Society of Hungarian Architects.

Europan 6 was one of the most successful sessions. The site was in Angyalföld in Budapest, in between the Winter Harbor and the Váci Street. There were 35 entries. The jury was held in Prague. The winning team was from Portugal with one Hungarian member in it.

As a result of the recommendations of the city and the developers, the site of Europan 7 starting in 2003 became the northern undeveloped area of Csepel Island in Budapest. The task was to give an urban design character for the first phase of the development in a special, waterfront environment. The projects were juried in Vienna and Graz together with the Austrian sites. The winning project was prepared by an Italian, while the runner-up project was done by an Austrian team.

The Hungarian site of Europan 8 was one part of the Inner-Elisabeth town area of Budapest awaiting rehabilitation. The number of entries was 25 and the theme stirred the imagination of the entrants very creatively. The winning entry was prepared by a German team.

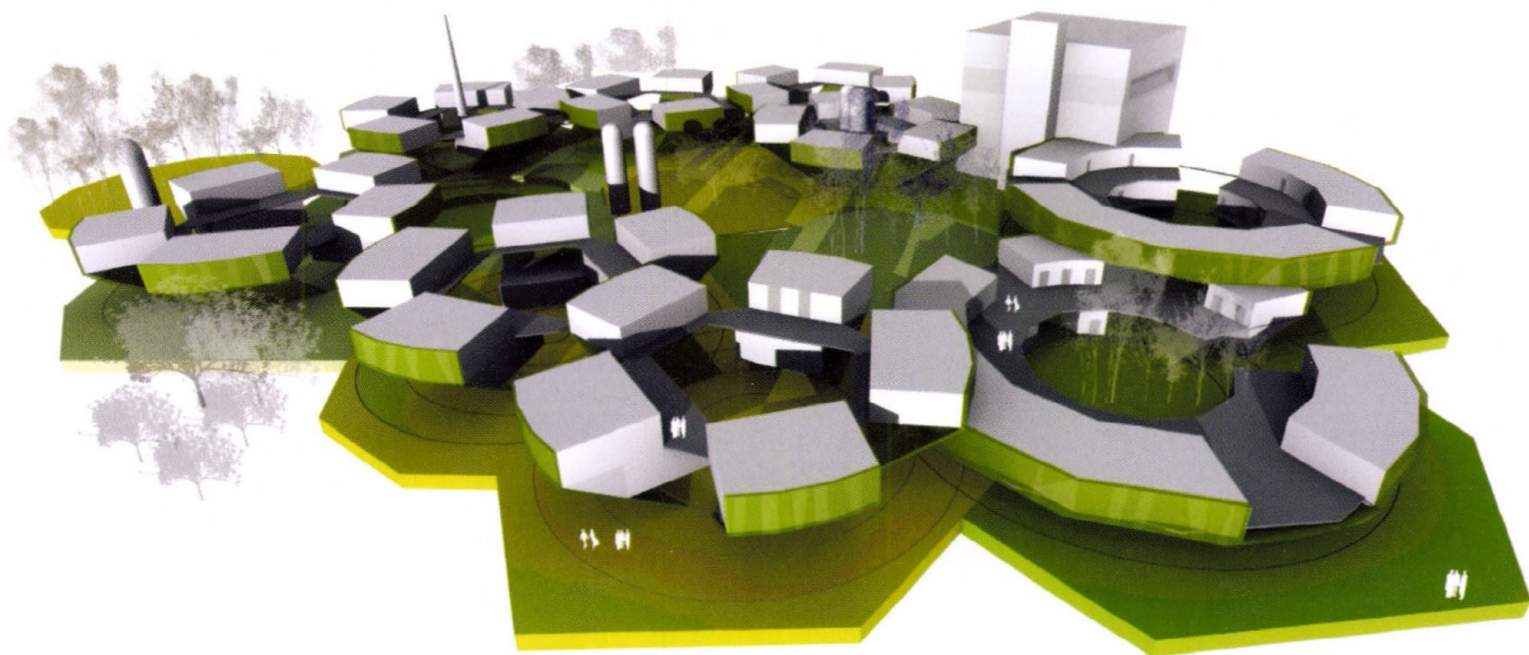
In Europan 9 Hungary participated in the competition with the Biscuit Factory area of Győr. We received 20 entries. The projects were juried together with the German and Polish sites in Berlin. The winning teams were lead by Spanish and Italian architects.

Thanks to the reorganized secretariat (Hungarian Urban Knowledge Centre), the selection process of the site of Europan 10, was completely reconsidered. The Hungarian National Committee of Europan made the final selection from the presentation materials prepared by the municipalities applying for the opportunity to take part in the competition. For the task of the competition the commercial and administrative center of Ajka has been chosen. The brief of the competition was prepared by Locsmáncsi Gábor, an associate professor at the Department of Urban Planning and Design, Technical University of Budapest, Szabó Árpád, the national coordinator of Europan Magyarország and Hornyák Attila, the chief architect of Ajka, according to the recommendations of the National Committee.

The importance of Hungary participating in the competition, goes far beyond the fact that, every second year we are able to organize a competition with great European publicity. With the competition we are part of a system where Hungarian competitors can participate with the same conditions as their Western European colleagues on numerous Hungarian or international sites. On the other hand Hungarian designers, planners, developers and site representatives can become part of an international circulation, where through the competitions and international forums can directly benefit from the experiences of other European countries. ©

A RÉSZTVEVŐ ORSZÁGOK KÖZÖS NYILATKOZATA

CHARTER OF THE PARTICIPATING COUNTRIES

Mint az alábbi European nemzeti szervezetek képviselői – Ausztria, Belgium, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Hollandia, Magyarország, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Svédország Svájc – és a nyilatkozat aláírói, vállaljuk az European 10-ben való részvételt.

Hiszünk abban, hogy az építészet és a várostervezés fontos szerepet játszik a települési környezet és az életkörülmények javításában és alapvetően hozzájárul az Európai kulturális élet gazdagításához.

Aláírásunkkal kinyilvánítjuk, hogy csatlakozunk az European tervpályázat eredeti céljaihoz, vagyis kereteket biztosítunk egy olyan európai kezdeményezéshez, melyben fiatalok, újító szándékkal járulhatnak hozzá az építészet, várostervezés és lakásépítés témáihoz. Ennek érdekében létrehozzuk az európai országok szövetségét építészeti ötletpályázatok szervezése és szakmai információáramlás céljából.

Ezeknek a céloknak a megvalósítása érdekében:

- Kulturális és tudományos programokat szervezünk az építészet, lakásépítés és várostervezés témakörében. A programok célja az, hogy jobb kommunikációt biztosítsunk olyan témakörökben, melyek az európai városok és nemzetek közös problémáit érintik és melyek révén a résztvevők egymás tapasztalataiból is tanulhatnak, miközben megtartják a nemzeti, regionális és lokális jellegzetességeiket.
- Biztosítjuk fiatal európai építészek számára a lehetőséget, hogy ötleteiket a terveikben kifejezésre juttassák, és ennek révén hozzájáruljanak az építészet és várostervezés megújításához és fejlődéséhez, valamint segítséget nyújtunk nekik az ötletek megvalósításának folyamatában.
- A vállalásaink során azokkal az európai városokkal alakítunk ki partneri viszonyt, melyek nyitottak, a megváltozó

életkörülményekre adandó innovatív városi léptékű válaszokra.

- Szándékunkban áll, hogy az European gondolatainak hatásterületét a szervező országok földrajzi határain túl is kiterjesszük és biztatjuk azokat az európai országokat, akik még nem szerveznek tervpályázatot, hogy csatlakozzanak szervezetünkhöz társult országgént.

Ezennel elindítjuk az European tervpályázat 10. ciklusát az alábbi mottóval:

A VÁROSIASSÁG MEGTEREMTÉSE:
MEGÚJULÁS, REVITALIZÁCIÓ,
KOLONIZÁCIÓ

1

2

1. kép/pict.: Az Europan 9 megvételben részesült terve / Runner-up project of Europan 9: WET SIDE - Romanillos Arroyo Gustavo, De Donno Germana

2. kép/pict.: Az Europan 9 győztes terve / Winning project of Europan 9: URBAN MAGMA - Tur Juan, Arriero Ana, Esteban Carlos Higinio, Paz Carmen

As representatives of the national Europan structures for Austria, Belgium, Croatia, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Spain, Sweden, Switzerland, and signatories of this Charter, we undertake to participate in Europan 10.

We believe that architecture and urban design play a major role in the enhancement of the urban environment and living conditions, and contribute in a fundamental way to the cultural life of Europe.

We endorse the initial objective of Europan to give shape to the concept of a Europe in which young people can make an innovative contribution to architecture, urban design and housing, by organizing a federation of European countries around competitions of architectural ideas and exchanges between professionals in the field. For these reasons:

- We hereby establish scientific and cultural exchanges in the fields of architecture, housing and urban design. The purpose of these exchanges is to facilitate better communication of that which the towns, cities and countries of Europe have in common, so that they can each benefit from the other's experiences, while maintaining their national, regional and local characteristics.
- We offer young European architects the opportunity to express new ideas in their projects and thereby to contribute to the development and renewal of architecture and urban design, and we assist them to realize operations that put these ideas into practice;
- In our undertakings, we work in partnership with European towns and cities which are seeking innovative urban responses to changing lifestyles;
- We wish to extend the scope of Europan's ideas beyond the organizing

countries, and encourage and invite other European countries, which are not yet able to organize a competition, to join our organization in an associate capacity;

We hereby decide to start a tenth session of Europan on the generic theme:

INVENTING URBANITY,
REGENERATION, REVITALIZATION,
COLONIZATION.

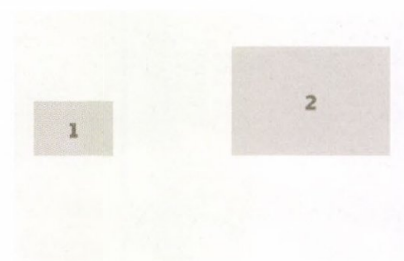

VÁROS A BAKONY LÁBÁNÁL

CITY AT THE FOOT OF BAKONY MOUNTAINS

SZERZŐ / BY:
HORNYÁK ATTILA

AJKA VÁROS FŐÉPÍTÉSZE /
CHIEF ARCHITECT OF AJKA

1-2. kép/pict.: Az AGORA tervei / Renderings of the AGORA

Ajka a Dunántúl közepén elhelyezkedő 31 ezer fős város, és egyben a 39 településből álló, 60 ezer lakost számláló kistérség oktatási, szolgáltatói központja. A várost több település együttese alkotja: Ajkarendek, Bakonygyepes, Ajka, Bódé, Csinger, Tósokberénd, Padragkút. Ajkát 1959-ben nyilvánították várossá.

A település ipari fejlődése 1865-ben, a barnaszéntelemek feltárásával kezdődött. 1878-ban alapították az ajkai üvegyárat, 1910-ben a téglagyárat. 1937-től működött a kriptongyár, amely a világ első, levegőből kripton előállító üzeme volt. A városban a timföldgyártás és az alumíniumkohászat 1943-tól indult meg. Ugyanebben az esztendőben az ajkai hőerőmű is elkezdte működését.

A város a nyolcvanas évek közepére eljut a fejlődés, a várossá válás, a városépí-

tés és városszépítés olyan fokára, hogy bátorsággal pályázhatott a Hild-érem kitüntetésért, amelyet 1987-ban, az „emberarcú várost teremtő három évtizedes tevékenységért” Ajka városának ítéltek.

Ezután azonban a város fejlődése lelassul. A rendszerváltás megroppantja Ajkát, a város iparát is. A KGST-n alapuló termelő kapacitások részben vagy teljes mértékben megszűntek. Az alumíniumkohót leállították és lebontották, felére csökkent a timföldgyártási kapacitás. Ezzel egyidőben kimerült a gazdaságosan kitermelhető készénvagyon, mára pedig az Ajka környéki bányák bezárásra kerültek.

Mindennek ellenére a mai Ajka életét is az ipari jelleg határozza meg: a több mint 130 éve működő üvegyárban állítják elő a világhírű ajkai kristályt, az

1996-ban létrehozott Új Atlantisz Ipari Park területén számos gazdasági társaság működik, a korábbi állami nehézipar helyén a gazdaságban megnőtt a magánszektor aránya, és erőteljesen növekedett a kis- és középvállalkozások száma. Jelenleg az elektronika és az autóiipari alkatrész gyártás került előtérbe. Ezekre alapozzuk a további előrelépést.

A mai városközpont a hatvanas évek modernista irányzatát követve került megtervezésre Rutkay Gyula, Ybl-díjas építész vezetésével. A központ megvalósítása 1969-ben kezdődött a mai VMK (Városi Művelődési Központ) építésével, majd egymás után, két nagyobb építési hullámban valósultak meg a hetvenes és a nyolcvanas években a központ épületei.

A kialakult városközpont alapjaiban

Ajka is a city with 31 thousand inhabitants in the middle of West-Hungary and is the educational and service center of a micro region with 39 settlements and 60 thousand inhabitants. The city is a conglomerate of several villages: Ajkarendek, Bakonygyepes, Ajka, Bódé, Csinger, Tósokberénd, Padragkút. Ajka was officially declared to be a town in 1959.

The development of the original settlement started in 1865, with the opening of the brown coal mines. The glass factory was founded in 1878, the brick-factory in 1910. The krypton factory has been working since 1937, it was the first plant to produce krypton from air. The production of aluminium oxide and aluminium started in 1943. The same year the power station also started to work.

By the 1980s Ajka has reached the level of development, urbanization and urban progress that it applied for the Hild-medal prize with courage (prize of urban development for the cities of Hungary). Ajka received the prize in 1987 for its "three decades of work for a human city".

From this time on the development of the city slowed down. The change of regime in the early 1990s shocked the city and its industry. The factories producing for the market of Comecon (Council for Mutual Economic Aid) had to be closed down within a short period of time. The aluminium furnace was put out of operation and was dismantled, while the aluminium oxide production decreased to 50% of its previous level. At the same time the economically mineable brown coal reserves were used up, and

by today all mines in the surroundings of Ajka have been closed down.

Nevertheless, the economic life of Ajka is still mainly determined by its industry. The world famous Ajka Crystal is produced in the more than 130 years old glass factory, while numerous new companies have been settled in the New Atlantis Industrial Park founded in 1996. The former state owned heavy industry has been replaced by private enterprises, and the number of small- and medium scaled businesses has grown significantly. At present the most successful branches are electronics and spare-parts production for the automotive industry.

The present-day city centre was designed in the 1960s under the guidance of Rutkay Gyula Ybl-prize winner architect, following the modernist

jól betölti a funkcióját, viszont a megváltozott gazdasági, kereskedelmi és társadalmi környezet miatt a város szükségesnek érzi a központ megújítását, az ezzel kapcsolatos előkészítő munkák 2004-ben kezdődtek meg. Erő Zoltán vezetésével a Palatinum Kft. elkészítette a városközpont megújítási koncepcióját. A vizsgálat végeredményeként kézzelfogható projektek kerültek megfogalmazásra, amelyből már megvalósult a városközponttól nyugatra lévő AGORA építése és a VMK felújítása. Előkészületi szakaszban van a Torna-patak revitalizációja.

Az AGORA és a Patakrevitalizáció terveit az Üzenet Kft. és a Stúdió73 Bt. közösen készítették, a tervezést Koszorú Lajos és Mohácsi Sándor vezette.

A Patakrevitalizáció révén a Torna-patak szerves részét képezi majd a városközpontunknak, így kiterjeszthető a központ déli irányba, lehetőséget adva a patak partján lévő üzleteknek a fejlődésre.

Az European 10 tervezési helyszíne és programja is része a városközpont fejlesztési elképzeléseinek, egy konkrét

problémát vet fel egy, még felújításra, átépítésre szoruló városközponti területen.

A város sok energiát fordított az elmúlt évben a közterületeinek, közintézményeinek minőségi javítására. Megújult a városi strand, területén öt új medence épült kb. 1700m² vízfelülettel. A Városliget rekonstrukciója elkezdődött, új játszóterek létesültek a város több pontján. Nagy számban épülnek városi kerékpárutak, ütemezve a közterületeket is folyamatosan megújítjuk a Házunk tája program keretében. A város elkészítette a panelépületek rehabilitációját megalapozó, az érintett területet teljesen lefedő színdinamikai koncepciótervet, amely alapján egyre nagyobb számban újulnak meg a társasházi lakóépületek. A környező településekkel összefogva a város is fejleszti a helyi kulturális értékek bemutatását, ennek keretében folynak a Parkerdőben a bányászati múzeum rekonstrukciós és bővítési munkái, várhatóan a nyár közepére átadásra kerül a beruházás. A Városligetben tervezzük megépíteni a Fekete

István és Molnár Gábor szellemiségét idéző mese- és játszóparkot, a tervet Vincze Attila irányításával a Pagony Táj- és Kertépítész Iroda készítette el.

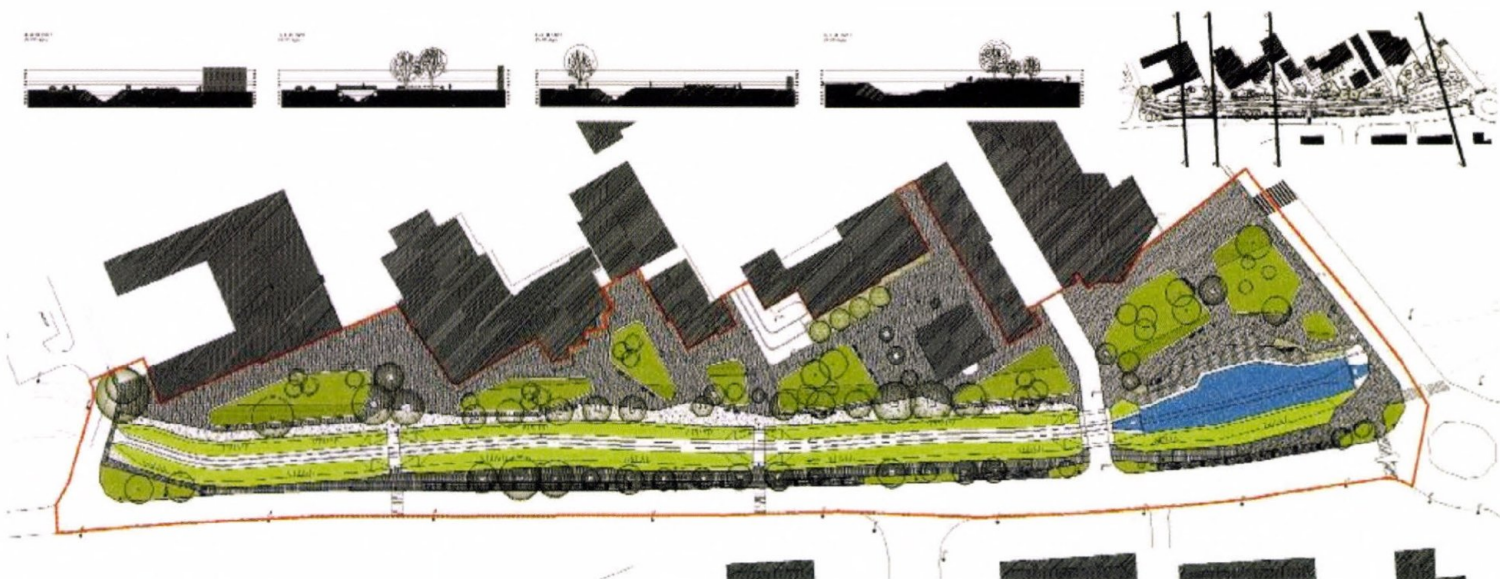
A város ipari múltja mellett jelentős turisztikai vonzerővel is rendelkezik, a Bakony és a Somló közelsége sok-sok látóval nyújt az idelátogatóknak. A Bakony nyugati lábánál az Ajka városhoz tartozó Csinger-völgyben és a Parkerdőben tartalmas kirándulásokat tehetünk, itt az ipari örökség látóival egyedi természeti környezetben találhatók meg.

©

3. kép/pict.: A Városi Művelődési Központ és az AGORA megújult környezete / Refurbished area of the City Cultural Centre and the AGORA

4-5. kép/pict.: A Patakrevitalizáció tervei / Plans of the Torna-creek rehabilitation

principles of that age. The realization of the centre started in 1969 with the building of VMK (City Cultural Centre). The other buildings have been realized in the 70s, 80s in two major building phases.

The city centre fulfils the needs of its users, but the new economic, commercial and social environment makes the renewal of the area indispensable. The preparation works of this renewal started in 2004. The Development Concept of the City Centre has been prepared in 2004 by Palatinum Ltd. under the guidance of Erő Zoltán. As a result of this development concept several project areas have been defined. The building of AGORA west of the city centre and the refurbishment of VMK has already been finished, while the Torna-creek rehabilitation is under preparation.

The plans of the Agora square and the Torna-creek rehabilitation have been prepared by Üzenet Ltd. and Stúdió 73 Ltd. with the directions of Koszorú Lajos and Mohácsi Sándor.

As a result of the Torna-creek

rehabilitation the area will be an integrate part of the city centre, with the possibility of extension of the commercial units towards the creek.

The competition site and the functional program of European 10 is also part of the development concept of the centre. It addresses one specific problem in the area, which is awaiting refurbishment and rehabilitation.

In the previous years the city has devoted its resources to the high quality renewal of its public spaces and public institutions. The open-air swimming-pool of the city has been refurbished and five new open-air pools with 1700 m² surface area have been added to it. The regeneration of Városliget (City park) has started, new playgrounds have been built at different parts of the city. The bicycle road system is being extended at a rapid pace, while the public spaces are also refurbished as part of the program Házunk tája (Our Neighborhood). The city has prepared the complete colouring concept of the housing blocks of the city

centre area. This serves as the bases of the rehabilitation of the buildings, which are being renewed in greater and greater numbers. Together with the surrounding settlements, the city is working to develop the touristic potential of local cultural values. The enlargement and refurbishment of the mining museum in Parkerdő is in progress, it will be finished this summer. In Városliget a new children's wonderland park is being planned with echoes of the fictional characters of the novels of Fekete István and Molnár Gábor. The park is designed by Pagony Landscape Architecture Office.

Besides its industrial heritage, the city also has significant touristic attractions. The vicinity of Bakony Mountains and the Somló-hill offers a great variety of spectacles for the visitors. The Csinger-valley, west of the Bakony mountains and the Parkerdő are perfect targets of an excursion, where the sights of the industrial heritage are set in a unique natural environment.

A VÁROSIASSÁG MEGTEREMTÉSE AJKÁN¹

A TERVPÁLYÁZATI HELYSZÍN ÉS PROBLÉMÁI

INVENTING URBANITY IN AJKA¹

COMPETITION SITE AND ITS PROBLEMS

SZERZŐ / BY: SZABÓ ÁRPÁD

1. - AJKA VÁROSKÖZPONTJA

Az European 10 magyarországi helyszíne Ajka városának szolgáltató és kereskedelmi központja volt, ahol az együttes térszervezésnek teljes újragondolása mellett egy olyan épített környezeti karaktert kellett megfogalmazni, amely a 21. század igényeire is reagál, ugyanakkor újraértékeli a 70-es évek építészetének elemeit.

Ajka városközpontja - az új városokhoz hasonlóan - tudatos városépítési lépések eredményeképpen, egységes telepítési terv alapján jött létre. Ajka a II. világháborút követően több szomszédos település egyesítésével alakult ki, melynek központját Ajka képezte. Ipartelepítésre, ezzel kapcsolatosan lakóterületek létrehozására már az 1930-as évek végétől egyre jelentősebb léptékben sor került, bányavárosként az 1950-es évektől kiemelten fejlesztették. A város voltaképpen a korábbi falvak konglomerátumaként jött létre, az új beépítések elsősorban a falvak közötti területeket töltötték ki. A város növekedését, lélekszámának felduzzasztását követően átvette Devecser kistérségi vezető szerepét, ami a kereskedelmi, szolgáltató ágazat, az oktatási és egészségügyi intézmények jelentős kiépítésével járt.

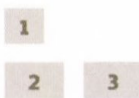
Ajka új kereskedelmi központja az egykori templomdomb és a Torna-pa-

tak medre között, a korábbi Ajka falu központjában alakult ki. Az új városnak egy fejlődő iparvároshoz méltóan, a korszak építészeti irányvonalának megfelelően egy dinamikusan fejlődő szocialista város képét kellett tükröznie, így a magas, tíz, tizenkét szintes panelházak gyűrűjében alakult ki a közigazgatási, kereskedelmi és szolgáltató központ.

Az 1960-as évek második felétől megvalósult városközpont építésének idején jól megfelelt a funkcionális igényeknek és mind a mai napig - szigorúan funkcionális értelemben - elfogadhatóan működik. Az itt található kereskedelmi létesítmények kihasználtak, alig-alig található kiadó üzlethelyiség a központban. Ma azonban egy város szívének ennél lényegesen többet kell tudnia. Az elmúlt pár évben megjelentek a városzéli nagy alapterületű kereskedelmi létesítmények, melyek egyik pillanatról a másikra új versenyhelyzetet teremtettek a városi kereskedelmi központnak.

Ajka talán azon kevés korábbi ipari városok egyike, amely a rendszerváltás időszakának szerkezeti változásait hosszabb távon nem vesztesként élte meg. A munkanélküliség a kilencvenes évek második felétől folyamatosan csökkent, miközben Ajka városának a korábbi iparterületeire, il-

¹ A cikk készítésénél felhasználtam a Palatium Stúdió Kft: Ajka, Városközpont - Fejlesztési koncepció; 2004 tervét, valamint Tilhof Endre, Szelényi Károly, Sz. Farkas Aranka: Ajka; Magyar Képek, Veszprém - Budapest, 2000 kiadványát.

1. kép/pict.: Ajka mai területének térképe 1910-ben az egyesített települések jelölésével / Map of the area of today's Ajka in 1910 with the villages joined highlighted

2. kép/pict.: A városközpont beépítési terve az 1960-as években / The urban development concept of the town centre in the 1960s

03. kép/pict.: Légifotó a városközpontról / Bird's eye view of the city centre

1. - THE CITY CENTRE OF AJKA

The site of the Hungarian competition of European 10 was the commercial and administrative centre of Ajka, where besides restructuring the existing spatial system, the task was to create an architectural and environmental character, that fulfills the expectations of the 21st century, but at the same time re-evaluates the elements of the architecture of the 1970s.

The city center of Ajka - similar to the new towns of Hungary - came into being as a result of deliberate urban design decisions, with one single development plan. The city of Ajka was founded after the Second World War by the unification of several neighboring villages, with the former Ajka village at the central location. From the end of the 1930s new industries and adjoining new residential settlements have been located in the area. In the 1950-s the city developed significantly as a mining town. It truly came into being as the conglomerate of the former villages; the new developments were located in between the formerly inhabited areas. As the city's population grew, it took over the leading role of Devecsér as the administrative center of the micro region, which actually resulted in a major improvement

of trading, service industries and the educational, health services.

The new commercial and administrative centre of Ajka is located in between the former church hill and the riverbed of the Torna Creek, at the location of the centre of the former Ajka village. According to the architectural guidelines of the age, the new city, as a new developing industrial town, had to represent the image of a dynamically developing socialist city, so the commercial and administrative centre was placed inside a circle of ten and twelve stories high prefabricated-block residential houses.

The new city center built from the 1960s satisfied the functional requirements and even today works - in a strict functional sense - acceptably. The commercial functions located here are in use, there are hardly any empty premises. Nevertheless today the heart of a city deserves much more functionality. Recently new large-scaled commercial centers have been built around the city, and created in a few instances a competitive situation for the city centre.

Ajka is among the few former industrial towns that, on a longer term was not badly affected by the economic

1 In preparation of the article the following documents have been used: Palatium Stúdió Kft: Ajka, City Center - Development concept; 2004 and Tilhof Endre, Szelényi Károly, Sz. Farkas Aranka: Ajka; Magyar Képek, Veszprém - Budapest, 2000

letve az új ipari parkba jelentős ipari üzemeket sikerült letelepítenie.

Miközben a lassú, de töretlen fejlődés, a levegő megtisztulása, a városvezetés által következetesen véghezvitt parkmegújítási program átalakította a város képét, a központ arculata változatlan maradt. A városközpontban található kereskedelmi egységek egyre kevésbé tudnak versenyezni a város szélére települő dobozáruházak által nyújtott áru kínálattal, és a városközpont sem tudja azt a funkcionális gazdagságot nyújtani, amit ma, a 21. század elején kellene.

A funkcionális tervezés egyik alappilére a funkciók merev szétválasztása, mely ebben az esetben a városközpont megújításának egyik akadálya lett. A hagyományos, történeti városközpontok egyik legfontosabb jellemzője a funkciók komplex összetettsége, melyben a meghatározó kereskedelem és szolgáltatások mellett jelen vannak a lakófunkciók különböző formái, és természetesen azok a közfunkciók, melyek mindenekelőtt a köztereken generálnak életet, és ezen keresztül lehetőséget a közösség tagjainak érintkezésére.

A meglévő városközpontnak legnagyobb problémája a terek és köztéri funkciók gazdagságának hiánya, miközben a központtól 15 perces gyalogos távolságon belül lakik a lakosság több mint 60%-a. A terület gyalogos felületein és közterein alig-alig van lehetőség bármilyen közterületi használati mód kialakítására, pedig éppen ez az az erő és funkció, mely segítségével a terület lényegesen többet adhatna bármely külterületi bevásárlóközpontnál. A város központjának kell helyet adnia a kirakodóvasároknak, az utcafesztiváloknak, a gyereknap rendezvényeknek vagy a násznép esküvők utáni felvonulásának is.

Az European 10 tervpályázat Ajkai helyszínének, az az egyik alapvető felvetése és kérdése, hogy egy szocialista városépítés történetiségével és hagyományával terhelt környezetben lehetséges-e egy olyan gazdagságot létrehozni,

mely a funkcionális összetettsége révén válik a városi élet színterévé? Miért ne lehetne egy ilyen kisváros központja étellel teli, funkcionálisan gazdag és jó értelemben véve változatos?

A tervpályázat magyarországi helyszínének a programja, közel 6000 m² vegyes funkciójú épület (kereskedelem, közfunkciók, lakások) elhelyezését javasolja a városközpontban, a meglévő épületek minimális átalakításának lehetőségével, miközben a feladat legalább ugyanolyan fontos eleme a közterületi rendszer újraértelmezése, és egy új városközponti karakter megfogalmazása.²

2. - A MAGYAR HELYSZÍN KAPCSOLÓDÁSA AZ EUROSPAN 10 TEMATIKÁJÁHOZ

A tervpályázatban – más helyszínekkel együtt – Ajka központja az új életre keltett városi terekben létrejövő „Mágnes pólus” kategóriájába került. A magyar helyszínen pályázó építészek feladata az, hogy építészeti és városépítészeti választásokat adjanak a központ újraélesztésére olyan városi pólus létrehozásával, mely terei révén tudja magához vonni a városias életet. Mik lehetnek azok az eszközök ezen a helyszínen – funkciók megerősítése és megváltoztatása, a közösségi és magánérvős dinamizmus növelése stb., – melyek révén létrejön a köztereknek egy olyan hálózata, amely használatra bírja a helyi lakosokat és a városi élet intenzitását is növelni képes?

A város központja – mint funkcionális kereskedelmi és szolgáltató központ – ma is elfogadhatóan működik, de mégis térbelisége és néhol gyenge építészeti minősége nem motiválja arra a használóit, hogy ott időt töltsenek el. Nem agoraként, valós városi térként működik, sem a helyi lakosok, sem a látogatók számára.

A tervpályázati kiírás a városi és városias minőségek újrafogalmazásának lehetséges módjait járja körül, a „fenn-

² European 10 tervpályázati kiírás az ajkai helyszínre / European 10 competition brief for the Ajka site

restructuring processes of the political changes of the early 1990s. Unemployment continuously decreased from the mid 1990s, while on the former industrial premises and in the new industrial park of the city a significant number of new industrial factories were settled.

While the slow but uninterrupted development, the cleaning of air, the park rehabilitation program of the municipality slowly changed the character of the city, the image of the centre remained the same. The commercial units in the centre can hardly compete with the wide range of supply of the out-of-town commercial boxes and the town centre is not providing the functional richness that a real town center at the beginning of the 21st century should.

The strict separation of various functions, a fundamental rule of the functionalist city planning, in this case became one of the obstacles of the regeneration of the centre. One of the most important features of the traditional, historic town centers is the great complexity of functions. Besides the main commercial and service functions, the various residential units are also present, with the different public administrative functions that generate life on public spaces and create opportunity for social interactions.

The biggest problem of the existing city centre is the lack of public spaces and public functions, although more than 60% of the population lives in a 15 minutes walking distance from the city centre. In the centre there are no spaces providing possibilities for public urban activities, although this could be the role, which would provide the extra attractiveness compared to the out-of-town shopping centers. The city centre should be the location for the flea-markets, the street- and children festivals and the wedding processions.

The basic question of the site of the European 10 competition of Ajka is whether in a location deeply overloaded

with the heritage and tradition of the socialist urban town planning it is possible to create the richness that becomes the scene of urban public life through providing functional complexity. Why cannot a city centre of this kind be, filled with life, and be functionally rich and diversified in a good urban sense?

The program of the Hungarian site of European 10 recommends the placement of 6000 m² mixed-use buildings (commerce, public functions and apartments) in the city centre, with the possibility of the transformation of the existing buildings. The reinterpretation of the public space system and a formation of a new urban character is also an important task.²

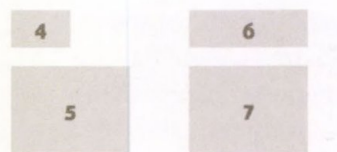
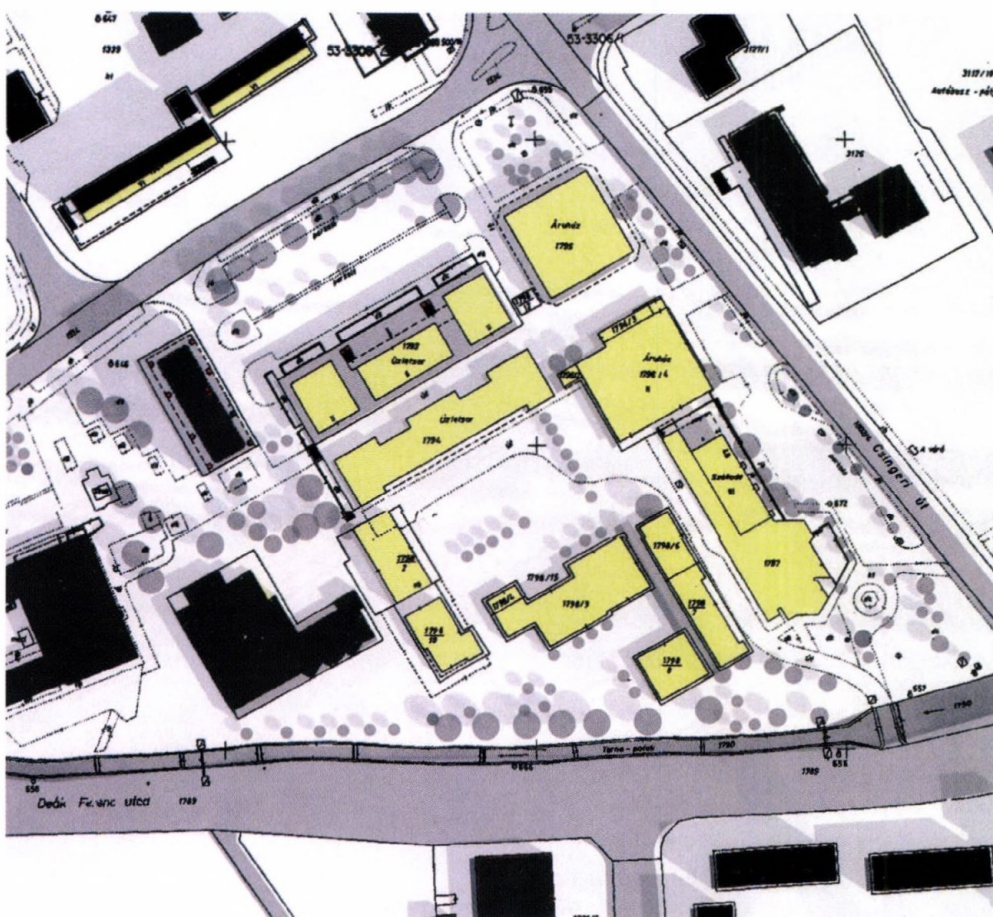
2. - THE RELATION OF THE HUNGARIAN SITE TO THE EUROPAN 10 THEME

According to the classification of sites in European 10 centre of Ajka belongs to the group of sites: Revitalization: Magnetic Pole. The general task of the competitors working on the Hungarian site is to find architectural and urban design solutions to enhance the attractiveness of the centre. Answers should be given to the following question: what are the conditions in this specific location - change and reinforcement of uses, increasing of public and private dynamics, etc. - to provide a system of public spaces that not only attracts citizens into the area but is able to intensify its urban life.

The site "functions" well as a "service centre" for the city and its region, but it's spatial and - in some parts poor - architectural character doesn't invite one to stay there for a longer while and it does not operate as an "agora" for the local people and for the day-to-day visitors either.

The competition brief deals with the possible ways of reinterpreting urban and urbanized qualities and investigates

2 European 10 competition brief for the Ajka site

4. kép/pict.: Ajka település egykori központja a Torna patak felől / The centre of the former Ajka village seen from the direction of the creek

5. kép/pict.: A tervezési terület / The project area

6-7. kép/pict.: A városközpont meglévő közterületei / Existing public spaces of the city centre

tartható város és az új városi terek” kapcsolatait vizsgálja. „Lehetnek-e 21. század városai egyszerre ökológikusak és városiasan sűrűek?” – teszi fel a kérdést az European honlapján Didier Rebois az European Nemzetközi szervezetének főtítkára a pályázati beharangozójában.³

„Városiasság a város és funkciói érzékelésének egységes módjaként is értelmezhető. A városi tér egy olyan tér, amely arra ösztönzi az embereket, hogy vegyék azt közösen használatba. De mégis, hol kezdődik és végződik ez a bizonyos városi tér? Lehet egy lakóterület környezete, vagyis a közeli közhasználatú terek részei ennek a városi térrendszernek? Részbe a városi térnek minden, ami közhasználatú: a bevásárlóközpontok, a vasútállomások és a repülőterek? A városiasság kérdéskörével

foglalkozó tervek, amelyek felvetették a városi tér fogalmának megkérdőjelezését, azt sejtetik, hogy ezt a kérdéskört igazán csak a fenntarthatóság kontextusában szabad értelmezni, vagyis olyan térbeli transzformációk körében, amelyek figyelembe veszik a környezet adottságait, és azt fenntartható módon integrálják a változtatási folyamatba”.⁴

A városias sűrűség látszólag ellentmond a fenntarthatóság ökológikus szemléletének, ugyanakkor a fenntarthatóságot előtérbe helyező fejlesztési döntéseknek a városi tér egy olyan minőségéhez kell vezetniük, ami a városban élők életkörülményeinek javulását eredményezi a funkciók gazdagítása által. ©

³ www.european-europe.com
⁴ Sustainable city and new public spaces, The European 9 results catalogue, Edition European, July 2008

the relation of „the sustainable city and the new urban spaces”. „Can the city be both ecological and intense?” asks Didier Rebois the General Secretary of the European organization in his introduction to the competition.³

“Urbanity can be defined as a common way of experiencing the city and its functions, and also as a conception of urban space that encourages the coming together of people in places they have in common: public space. But where does public space begin and end? Can neighbourhood and proximity spaces be considered as belonging to the public domain? Can we term public space the new collective spaces of common interest, such as shopping centres, stations and airports? Thinking out urbanity-bearing projects that lead to

the question of the status of public space implies placing this question within the context of sustainable urban development that is to say spatial transformation that takes account of the environment and integrates it sustainably into the mutation process.”⁴

Urban intensity seemingly contradicts the ecologic approach of sustainability, while the development decisions taking sustainability into consideration has to lead to such a quality urban space, which ensures the improvement of the living conditions of the locals through the richness of functions. ©

³ www.european-europe.com

⁴ Sustainable city and new public spaces, *The European 9 results catalogue*, Edition European, July 2008

ÉLET AJKÁN

LIVING IN AJKA

SZERZŐ / BY:
LOCSMÁNDI GÁBOR

Ajka egyike annak a tizenegy magyar városnak, amelyek az 1950-es évek elejétől a szocialista nehézipar „szülötteként” indultak fejlődésnek, de amelyek az 1980-as évek végétől kezdődő, majd a rendszerváltozás után felgyorsuló de-industrializációs folyamatok következtében komoly társadalmi és gazdasági válságot éltek át. Egy kicsiny, a második világháború előtt mindössze 6000 lelket számláló bányásztelepülésből vált mára 30 ezret meghaladó lakosú várossá. Hasonlóan több, újonnan létrehozott ipari városhoz (mint Tata-bánya, Salgótarján) Ajka is azt az utat járta be, hogy munkás-városból fokozatosan régiója központi városává fejlődött.

Ajka hivatalosan egy kistérség központja a jól prosperáló Középdunántúli régióban, Veszprém megyében, a Balatontól északnyugatra és közel a Bakony „vadonjához”. 38 kisebb-nagyobb, korábban elsődlegesen agrár jellegű település, együttesen mintegy 60 ezer ember számára biztosít szolgáltatásokat. A város napi életét, gazdaságát, kultúráját így a kemény ipari múlt és jelen mellett a falvakból a városba ingázók életformája, gazdasági kapacitása is nagyban befolyásolja.

A város átalakulási folyamatait érdemes összehasonlítani a többi „szocia-

lista” iparvároséval. Az összemérés Ajka számára viszonylag kedvező képet mutat. A komoly megrázkódtatások ellenére a város valamivel kiegyensúlyozottabban, „simábban” élte át az átalakulás éveit, mint sok hasonló sorsú társa. Mint úgyszólván mindenütt Magyarországon, a foglalkoztatás aránya itt is jelentősen csökkent (az 1990-es 49%-ról 2001-re 41,8%-ra a lakosság létszámához mérve), amit a mostani válság tovább fokozott. Ajka foglalkoztatottjaiból az utolsó népszámláláskor ugyanakkor csak 2200-an dolgoztak más településben, azaz viszonylag magas maradhatott a helyben foglalkoztatottak aránya. Ezt a város úgy tudta elérni, hogy időközben új, részben „high-tech” tevékenységeket (elektronika, gépjármű-javítás, korszerű alumínium ipar, szépség-ipar, fémfeldolgozás, öntöde, üvegipar – „Ajka kristály” – modernizált erőmű) tudott vonzani felhagyott régi iparterületeire és az újonnan létesült ipari parkjába. Ennek eredményeként Ajka iparváros karaktere a változások ellenére erős: a 2001-ben felmért mintegy 13 ezernyi foglalkoztatottjának több mint fele (mintegy 7000 fő) az iparban és az építőiparban dolgozott. (A korábban ugyancsak jelentősen iparosított megyeszékhely, Veszprém csupán 30%-os ipari foglalkoztatott arányá-

val összevetve jól érzékelhető az ipari hagyomány továbbélése a városban.)

Ajka kistérségében ugyanakkor radikálisan lecsökkent a mező- és erdőgazdaságban való foglalkoztatás, nem éri el az öt százalékot. E folyamat eredményeként egy 2004-es felmérés szerint a kistérségben 18 település sorolódott a „területfejlesztési támogatásokra jogosultak” közé, de a kistérség egésze még e hivatalos norma-szint felett maradt. Ugyanakkor 9 olyan település volt, amely a „leginkább hátrányos helyzetűek” kategóriájába került. Az újabb adatok – még inkább a válság óta érkezett „hírek” – azonban arról tanúskodnak, hogy a legutolsó évtizedben a helyzet Ajkán is romlott: 2001-ben a munkanélküliség csupán 985 főt, 2007-ben már 2105 főt érintett.

A város demográfiai helyzete – hasonlóan az újonnan létesített, fejlesztett többi magyar iparvároshoz – viszonylag kedvező. Az iparfejlesztés és a nagyarányú településfejlesztés éveiben a város fiatal népességet vonzott. 1970-ben mind a természetes szaporodás, mind a vándorlási különbözet adata természetesen pozitív volt. Az 1980-as években a migráció adata azonban már negatívba fordult (-608 fő), miközben a fiatalos családok még jelentős, 1784 fős többletet „produkáltak” a születések és halálozások kü-

01. kép/pict.:

Légifotó a városközponttól /
Bird's eye view of the city centre

Ajka is one of the 11 cities in Hungary that started to grow in the 1950s as „children of industry”, most of which suffered an economic and social decline after the de-industrialisation trends in the late 1980s and after the political changes in 1990. It really counts as a new city that has grown from a small mining village with only of 6 thousand inhabitants before the Second War to a city above 30 thousand. As it has been the case in other new industrial cities (as Tatabánya, Salgótarján) state-socialistic policies promoted also Ajka, as a “workers city”, to develop into a central place in its area.

Recently Ajka is the centre of an area officially called as “small region” in the more prosperous Veszprém county, part of the Central Trans-Danubian Region of Hungary situated North to the Balaton lake and close to the wilderness of the Bakony mountains. The city provides services to 38, in most cases rural, communities with about 60 thousand inhabitants. Thus the everyday life in Ajka, including the character of services provided by its town centre, is determined not only by the city's industrial past and present but also by the life-styles and capacities of the daily commuters

from the surrounding villages.

Urban literature comparing fates of the socialistic industrial cities after the changes in Hungary, nevertheless, shows that Ajka was able to pass through the transitional period in a more smooth way. As almost everywhere in Hungary, the rate of employment substantially decreased in Ajka as well (between 1990 and 2001 from 49,0 percent to 41,8 percent as compared to the total number of inhabitants), 2200 people find their jobs in other towns and villages. In the same period Ajka was able to attract new, high tech, manufacturing industries (electronics, car fittings, aluminium, beauty industry, metalworking, furnace, glass - “Ajka Christall” -, modernised electric power station) into its old industrial areas and the new industrial park. Thus even in 2001 7089 of its 13267 inhabitants officially registered as employed 7089 persons (53,4 per cent) were employed in workplaces in manufacturing and building industry. (In the historic city of Veszprém, the county seat, also heavily industrialised, the same rate is only 30,2 per cent.)

In the region of Ajka the fast decrease of employment in agriculture and forestry is also observable: only 1060 people (4,7 per cent of the employed)

are active in these two sectors. Though according to a 2004 official survey the total “small region” of Ajka is not registered as an area “beneficiary to regional development subsidies”, 18 of its villages fall into this category. 9 villages are registered as being in “the most disadvantageous situation”, where unemployment is also extremely high. A recent data show that also in Ajka the rate of unemployment is increasing: in 2001 985, in 2007 2105 persons were unemployed.

Ajka, as most of the newly founded industrial cities in Hungary, houses a relatively young population. In the high days of industrialisation and radical urban development, in the 1970s, data of both natural increase and migration were positive. In the 1980s the city experienced a loss in migration (- 608 persons), while the young families yet produced a 1784 plus between the figures of birth and death. Even in the last decade of the 1900s the natural increase of Ajka's population remained positive (but only +109), in the same period the difference between out- and in-migration increased substantially. - 2136 persons. Based on these trends a gradual loss in population numbers and ageing of Ajka's population is foreseen.

Education levels of the population

oz. kép/pict.: Ajka
és a Somló-hegy /
Ajka and the Somló hill

lönbségében. Az 1990-es évek utolsó évtizedében a természetes szaporodás még mindig pozitív maradt (de már csak 109 főnyi), ugyanakkor a be- és elvándorlás különbözete már magas, 2136 főnyi negatívumot mutatott fel. E trend aligha fordítható meg a következő években, így a városnak a népesség fokozatos elöregedéssel és minden bizonnyal gyorsuló népességszám veszteséssel kell számolnia.

Ajka lakosságának általános képzettségi szintje jól tükrözi a város ipari múltját, munkásváros jellegét. A legutolsó, 2001-es népszámlálás adatai szerint a 18 éven felüli lakosságnak csak 32,6%-a végzett el legalább valamilyen középfokú iskolát (Veszprémben ez az adat 53,9% volt), és a 25 éven felüli lakosság csupán 8,8% végzett főiskolán, egyetemen (Veszprémben ez az adat 21,7% volt). Azaz a város lakosságának mintegy 40%-a sorolható a „magasabban képzettek” körébe. Pozitív adat ugyanakkor, hogy az „alul-képzettek” aránya csekély: a lakosság túlnyomó többsége elvégezte az általános iskola nyolc osztályát. Nyilvánvaló, hogy a lakosok e képzettségi jellemzői erősen befolyásolják kulturális attitűdjeiket, a civil társadalomban való viselkedésüket.

Nincsenek részletes adatok Ajka lakosainak, családjainak, háztartásainak gazdasági körülményeiről, még kevésbé fizetőképességükről, ezek szórásáról. Ugyanakkor igen figyelemreméltó, hogy az ezredforduló táján, az ország kistérségeiről készült statisztikák szerint Ajka és kistérsége a magyar viszonyok között nem volt „szegénynek” tekinthető. Az ország 150 kistérsége között a „gazdagabb” első 40-be sorolódott: az egy főre számított GDP 1,1 millió forintjával az országos átlag felett helyezkedett el, ha Budapest 4,2 millió Ft/fő, magas GDP-jét figyelmen kívül hagyjuk. 2009-ben a helyi beszél-

getések során az a kép rajzolódott ki az European 10 tervpályázati forduló előkészítő csapat előtt, hogy még a régi, állami iparvállalatok nyugdíjasai számára is biztosított az elfogadható életminőség. (Fontos e szempontból az az összehasonlítás, hogy az ország leginkább depresszió sújtotta északi, korábban ugyancsak ipari jellegű régióiban az egy főre eső GDP csupán 500 ezer forint körüli volt.) A válság legutolsó évének információi, sajnos, Ajkán is a helyzet romlásáról, ezen belül különösen a munkanélküliség arányának növekedéséről adnak hírt.

A város mai társadalmi és kulturális életére is befolyással van még a múlt. Az államszocializmus társadalompolitikájának sajátos vonása volt az ipari munkásság „kettős életének” szorgalmazása, az, hogy az ipari munkásság tartsa meg a kötődését a földhöz, a mezőgazdasághoz. 1950-től kezdődően mintegy 3000 telket osztottak ki a közeli, kitűnő boráról híres Somlyó-hegy lejtőin, melyek hétvégi pihenésre és munkára adnak lehetőséget nagyszámú ajkai lakos számára. Bár a hivatásos szakma vélekedése szerint ez egyfajta „borászati tragédiával” is járt, az ajkai emberek máig folytatják telkeik művelését. Csak kevés ajkai szőlősgazda tartozik az elismert „elitbe” (2002-ben hat bortermelő kapott borára elismerést az országos versenyen), de a hegy kitűnő adottságai miatt a helyiek a szektor komoly fejlődésében bíznak. Az ajkaiak jelentős részének e „rurális” kötődése magától értetődően jár együtt azzal, hogy kevésbé kultiválják a szabadidő eltöltésének kimondottan „urbánus” formáit.

Ajka lakosainak kulturális és társadalmi viselkedési attitűdjei láthatóan sok tényező által befolyásoltak. A 12 újonnan létrehozott „szocialista iparvároshoz” hasonlítva azonban a város viszonylag jó helyzetben van. 2004-ben 1000 lakoson-

ként több mint 4500 könyvet kölcsönöztek ki a város könyvtárából, gyermekek és felnőttek egyaránt. A másik oldalon csak két, a szállodákhoz kapcsolódó étterem hirdeti magát az interneten. Úgy tűnik, hogy az ajkaiak valóban „otthonülő” emberek. Ugyanakkor igen nagy számú civil szerveződés működik a városban, jelleg szerinti megoszlásuk sok mindenre utal. Az 58 civil szervezet közül a legtöbb, 13 szervezet – az ipari múltból fakadóan sajnálatosan nem véletlenül – az egészségügygel kapcsolatos, hat működik a népművészet területén, négy a képzőművészet, ugyancsak négy a zene vonalán, három amatőr szintjatszó csoport működik, háromban modern táncot lejt a fiatalosság, csak egy kapcsolódik az irodalomhoz. A „high culture” Ajka intézményi struktúrájában sem játszik jelentős szerepet.

Egy 2007-ben elvégzett – nem-reprezentatív – szociológiai jellegű vizsgálat a város lakosságát részben éppen ez utóbbiakról, a helyi kulturális, szabadidős lehetőségekről, ezekkel kapcsolatos vonalaimiktól, véleményükről faggatta. Csak a válaszolók 10%-a felelt nemmel arra a kérdésre, hogy szeret-e Ajkán élni, azaz az embereknek a városhoz való kötődése erős. A gazdasági helyzet romlására utalt ugyanakkor a vizsgálatban az, hogy minden korosztály elégedetlen volt a helyi munkalehetőségekkel. Azt, hogy a városban hiányoznak a szórakozás lehetőségei, különösen a 40 év alattiak emelték ki: korán zárnak a vendéglők, a cukrászdák, este nem használhatók az iskolák sportlétesítményei. Arra a kérdésre, hogy fizetnének-e magasabb belépti díjat (2000 forintot) egy magas színvonalú színházi előadásra, inkább csak 40 és 60 év közöttiek válaszoltak igen-nel. Úgy tűnik, az ajkai emberek életformáját máig a munka uralja. ©

of Ajka well reflect the city's industrial character. According to the national statistics in 2001 only 32,6 percent of its inhabitants above the age 18 have finished at least a secondary school (in Veszprém this figure is 53,9), and only 8,8 percent of the population above 25 has some college and university degrees (in Veszprém this rate is 21,7). Thus about 40 per cent of the city's population can be categorised as "better educated". At the same time the overwhelming majority of the population finished the 8 year elementary school. Naturally these characteristics of the people of Ajka influence their cultural attitudes and their civil behaviour.

There is no exact data on the average paying capacity of the population of Ajka. Nevertheless, a national survey on the per capita GDP of Hungary's "small regions" in 2000 indicates that the city and its population should not be classified as poor under Hungarian conditions. Ajka's region is among the "richest" 40 of the 150 small regions of Hungary with a per capita GDP about 1100 thousand HUF (about 4250 Euros), a figure above the national average (excluding Budapest with its 4258 thousand HUF - about 16 380 Euros). According to local information even pensioners of the former state owned industries are able to lead an acceptable quality of life. (In the most depression stricken Northern industrial region of Hungary this figure is under 500 thousand HUF - about 2000 Euros). Magnitude of the effects of the recent world crisis can not be foreseen.

Former socialistic policies promoted a specific "dual life" of industrial workers: to maintain the "workers class's" allegiance to rural life and agricultural

production. Since the 1950s about 3 thousand small parcels were subdivided for the people of Ajka on the slopes of the volcanic Somló Hill famous for its wine. These parcels serve as week-end resorts for a great number of people of the city. Though experts see these changes as a "tragedy of viticulture" the new owners have continued cultivation of the vineyards. Recently only few wine-producers of Ajka belong to the real "elite" (only six prizes won in 2002 at the wine competition of the county) but this economic sector might foresee a real progress. It is even more important that these people prefer spending spare-time in their "semi-rural" environments over against cultivating more "urban" leisure activities.

Otherwise, cultural and civil attitudes of the population of Ajka are largely determined by their age and educational levels. Among the 12 newly founded industrial cities reading habits of people of Ajka stand on a relatively high level: in 2004 4546 books were borrowed by 1000 persons, including children and adults. On the other hand only two restaurants, attached to hotels, are advertising themselves on the internet. It seems that the majority of people in Ajka belong to the real "home-birds". On the other side of the coin is the great number of the civil organisations: 58 functions in the city. The majority of them are foundations in health care (13), six of them are active in "folklore", four in fine arts, another four in music, three groups provide amateur theatrical performances, in three groups modern dance is exercised by the youth, only one civil organisation is related to literature. These data well represent the cultural preferences of Ajka's mixed civil society and

also reflect the city's less developed institutional set up in "high culture".

According to a non-representative survey conducted in 2007 only 10 per cent of the questioned responded the question whether they liked to live in Ajka with an answer not. About the half of the questioned in all age groups was displeased with the local job opportunities. Missing local opportunities for entertainment were mentioned almost exclusively by people under 40. Those who would pay a higher sum (2000 HUF - about only 8 Euros) for a good theatrical performance in the House of Culture were mainly people between 40 and 60. The survey also demonstrated the relatively poor urban life on Ajka's public spaces: many argued against the too early closing hours of pubs and confectioneries and also for the opening of sport facilities of the schools for evening games. A modest life-style in a city regulated traditionally by the work.

TERVPÁLYÁZATI EREDMÉNYEK

COMPETITION RESULTS

Az Ajkai helyszínre a 42 regisztrált nemzetközi tervezőcsapat összesen 31 pályaművet adott be.

Az EUROPAN tervpályázat szabályaival összhangban a bíráló bizottság egy első (winner) és egy második díjat (runner up) adott ki.

A bíráló bizottság dicséretben (honourable mention) nem részesített pályaművet.

A pályázat második zsűrifordulójába további három pályamű került

A tervpályázat díjazottjai:

GYŐZTES PÁLYAMŰ

RI749 - DENSE/ LITE: Martin Jancok, Irakli Eristavi, Pavol Silla, Silvia Miklusova, Milan Vlcek, Presov, Szlovákia

MÁSODIK HELYEZETT

AJ111 - AJKA TRANSFORUM: Christina Lenart, Ernst Gruber, Michael Klein, Bécs, Ausztria

TOVÁBBI MÁSODIK ZSŪRIFORDULÓBA JUTOTT TERVEK

HS138 - HUMAN-SCALE: Tóth Zsuzsanna, Horváth Csaba, Hoffman Tamás, Budapest, Magyarország

CC183 - AGORAPHILIA: Acito Massimo, Caterina Aurora Rogai, Marco Burrascano, Luca Reale, Annalisa Metta, Luca Catalano, Lucia De Vincenti, Francesco D'Ippolito, Róma, Olaszország
AJ111 - PUBLIC URBANITY: Casciu Mario, Francesca Rango, Davide Negro, Simone De Iacobis, Sara Trippanera, Cagliari, Olaszország

AZ OSZTRÁK-MAGYAR ZSŪRI TAGJAI
(Elbírált helyszínek: Bécs, Graz, Eisenstadt és Ajka)

A bíráló bizottság tagjai
Bettina GÖTZ, építész - ARTEC Architekten, Bécs - a zsűri elnöke
Maria Auxiliadora GÁLVEZ, építész - Gálvez+Wieczorek arquitectura, Madrid
Vasa PEROVIC, építész - bevk perovic arhitekti, Ljubljana
Socrates STRATIS, építész - Nikosia, European 4 győztes, az European Tudományos tanácsának Tagja
Martin FRÜHWIRTH, építész - European 9 győztes
Lesley Naa Norle LOKKO, író - London
Joachim KRAUSSE, építész teoretikus, - Berlin/Dessau/Weimar
Georg KOGLER, beruházó - European 3 győztes
Michaela MISCHKEK, beruházó

FINTA Sándor, építész
Lisa SCHMID-COLINET, építész - European 8 díjazott - póttag
SÁNDOR Gergely, építész - az European Magyarország Nemzeti Bizottságának tagja - póttag
SZABÓ Árpád DLA, építész - European Magyarország Nemzeti koordinátora - póttag a bécsi, grazi, eisenstadti helyszínek zsűrizésekor, az ajkai helyszínnél szavazati joggal nem rendelkezik
Bern VLAY, építész az European Österreich részéről - szavazati joggal nem rendelkezik

Az ajkai helyszínre beadott összes tervpályázati terv, valamint a zsűri jegyzőkönyvek megtekinthetők az European Magyarország honlapján www.european-hungary.hu.
A tervpályázat többi helyszínének eredményei elérhetőek a www.european-europe.com webcímen. ©

42 teams registered on the Ajka site. The number of submitted entries was 31.

In accordance with the rules of European the jury awarded one Winner and one Runner-up prize. No Honourable mention prize was awarded.

Three further projects were selected to the second jury round of the competition.

Results of the competition:

WINNER

RI749 - DENSE/ LITE: Martin Jancok, Irakli Eristavi, Pavol Silla, Silvia Miklusova, Milan Vlcek, Presov, Slovakia

RUNNER UP

AJ111 - AJKA TRANSFORUM: Christina Lenart, Ernst Gruber, Michael Klein, Vienna, Austria

PROJECTS OF THE SECOND JURY ROUND

HS138 - HUMAN-SCALE: Tóth Zsuzsanna, Horváth Csaba, Hoffman Tamás, Budapest, Hungary

CC183 - AGORAPHILIA: Acito Massimo, Caterina Aurora Rogai, Marco Burrascano, Luca Reale, Annalisa Metta, Luca Catalano, Lucia De Vincenti, Francesco D'Ippolito, Róma, Italy

AJ111 - PUBLIC URBANITY: Casciu Mario, Francesca Rango, Davide Negro, Simone De Iacobis, Sara Tripanera, Cagliari, Italy

JURY OF AUSTRIA AND HUNGARY
Sites: Bécs, Graz, Eisenstadt and Ajka

Members of the jury

Bettina GÖTZ, architect - ARTEC Architekten, Bécs - president of the jury
Maria Auxiliadora GÁLVEZ, architect - Gálvez+Wieczorek arquitectura, Madrid
Vasa PEROVIC, architect - bev perovic arhitekti, Ljubljana
Socrates STRATIS, architect - Nikosia, European 4 winner, member of the European Scientific Council of European
Martin FRÜHWIRTH, architect - European 9 winner
Lesley Naa Norle LOKKO, writer/architect - London
Joachim KRAUSSE, scientist on architectural design - Berlin/Dessau/Weimar
Georg KOGLER, developer - European 3 winner
Michaela MISCEK, developer
FINTA Sándor, architect
Lisa SCHMID-COLINET, architect - European 8 runner-up - substitute
SÁNDOR Gergely, architect - member of the National Committee European

Magyarország - substitute
SZABÓ Árpád DLA, architect - national coordinator of European
Magyarország - substitute for the Wien, Graz and Eisenstadt sites, non-voting member for the Ajka site
Bern VLAY, architect, secretary of European Österreich - non-voting member

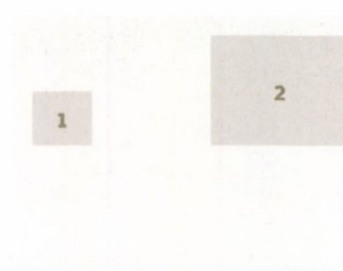
All projects submitted to the Ajka site and the jury reports are accessible at the webpage of European Magyarország: www.european-hungary.hu.

Results of the competitions at the other sites can be reached at the webpage of European Europe: www.european-europe.com

RI749 - DENSE/ LITE

GYŐZTES PÁLYAMŰ

WINNER

1. kép/pict.:

Helyszínrajz az új elemekkel / Site plan with new elements

2. kép/pict.:

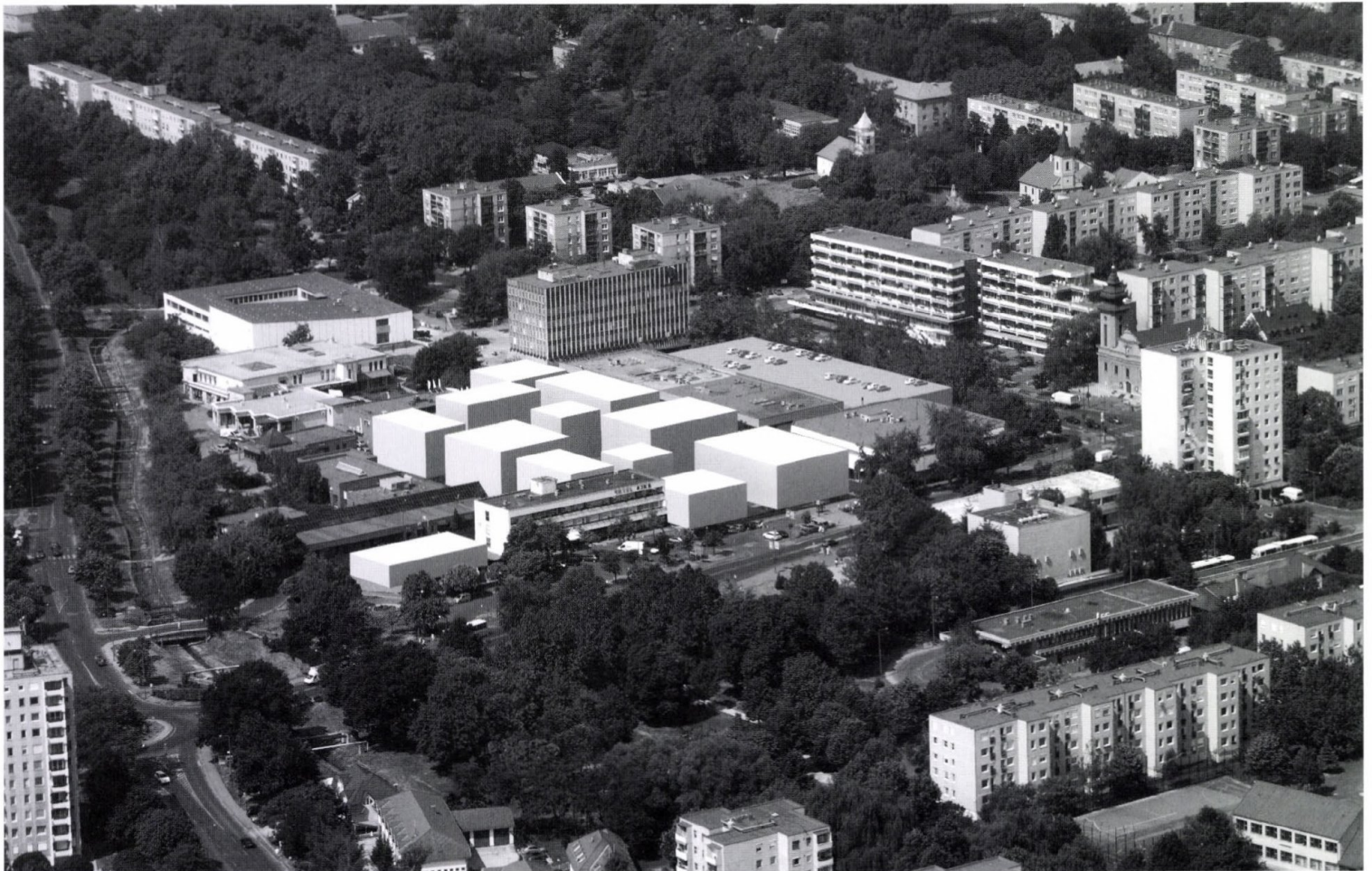
Légifotó / Aerial view

MARTIN JANČOK, ÉPÍTÉSZ; IRAKLI ERISTAVI, ÉPÍTÉSZ; PAVOL ŠILLA, ÉPÍTÉSZ; SILVIA MIKLUŠOVÁ, ÉPÍTÉSZ; MILAN VLČEK, ÉPÍTÉSZ
PREŠOV, SZLOVÁKIA

Ajka egy tipikus poszt-szocialista kisváros, amit az 1950-es években alapítottak nyolc falu összevonásával. Két-séggkívül egy csendes és nagyszerű lakóhely. A lakókörnyezetek minőségét a zöldfelületekkel intenzív kapcsolatot tartó, változatos, alacsony sűrűségű lakózónák és a természethez, a városi tóhoz és a szabadidős területekhez való közvetlen kapcsolat biztosítják. Mára, a szolgáltató szektor és az új iparágak megjelenésével Ajka különösen sikeresnek tűnik a korábbi iparvárosból való átalakulás folyamatában.

E fejlődésnek és szociális megújulásnak előbb vagy utóbb az épített környezet átfelmálásában is meg kell jelennie. Ennek eszköze Ajka új városi identitásának megfogalmazása lehet.

A város mai formáját az határozza meg, hogy nyolc településből alakult önálló városi entitássá. A városban rengeteg a töredezett „urbánus” helyzet és situáció. Van bevásárlóutcája, gyalogos passzázsa, piaca, kulturális központja, közttere egy szökőkúttal, templomai, városházája stb.; egymástól független, önálló városi töredékek gyűjteménye. Ami hiányzik, az maga a központ és az a hálózat, mely a városkép önálló fragmentumait összeköti. A legfontosabb jellegzetessége a város meglévő központi részének a laza modernista struktúrája

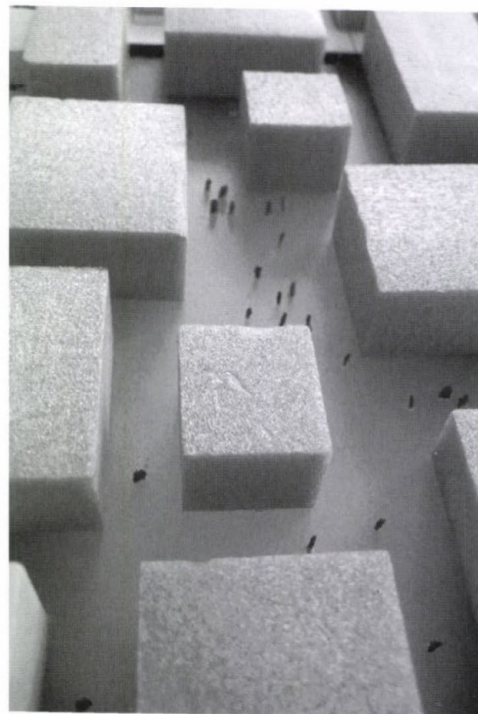
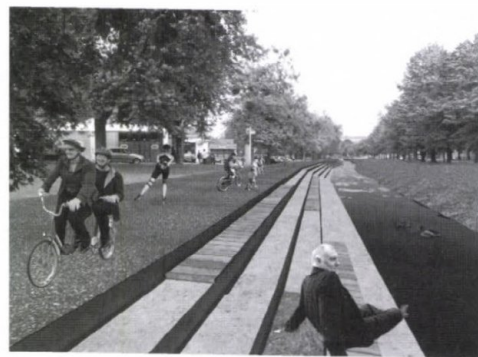
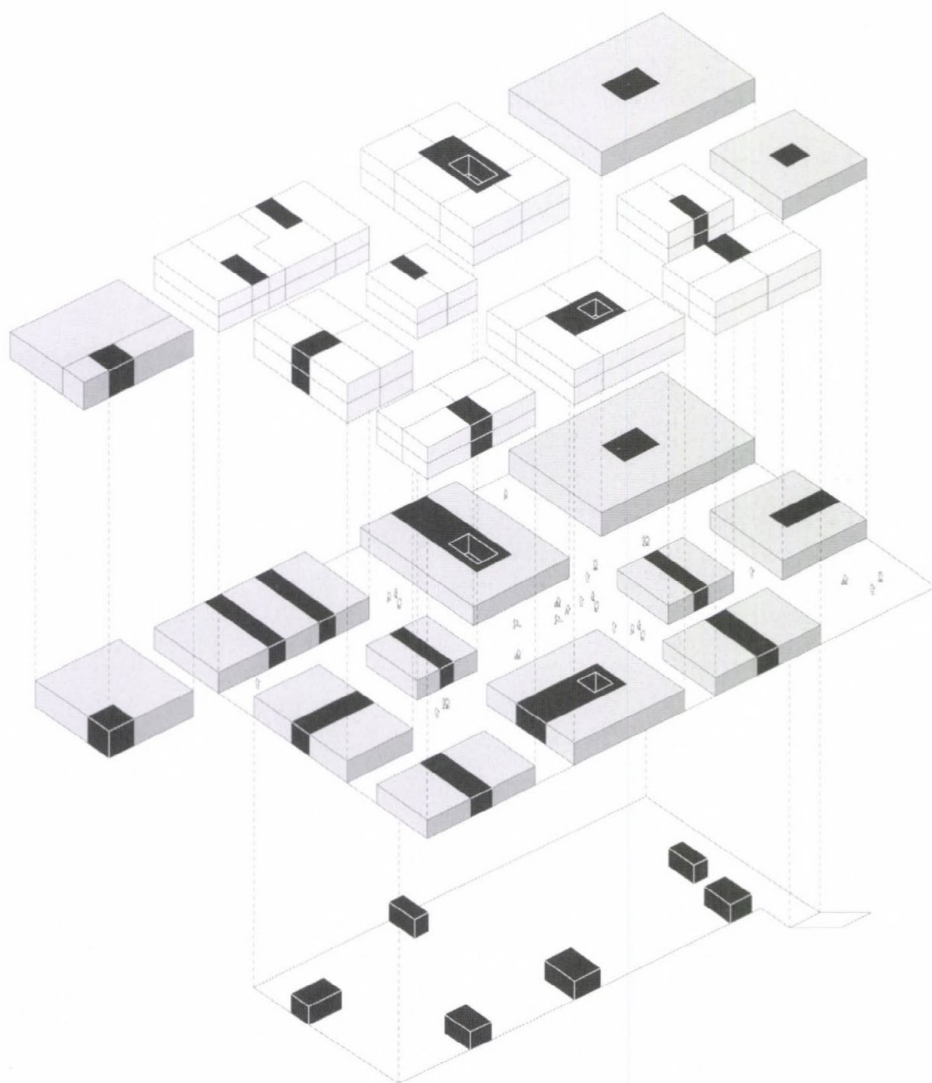

MARTIN JANČOK, ARCHITECT; IRAKLI ERISTAVI, ARCHITECT; PAVOL ŠILLA, ARCHITECT; SILVIA MIKLUŠOVÁ, ARCHITECT; MILAN VLČEK, ARCHITECT SLOVAKIA, PREŠOV

Ajka is a typical small post-socialist town formed in 1950s by connecting eight villages. It is definitely a calm and lovely place to live in. Good conditions for living are secured by a variety of low density housing providing an intense contact with the green, an imminent accessibility to nature, lake and recreational activities. Today with the emergence of service sector and new industries Ajka seems to be quite successful in transforming from a former industrial town. This development and social re-form should be expressed in

urban conversion sooner or later. This can be reached through the definition of a new urban identity of Ajka.

The appearance of the town as an individual urban entity that arose from eight villages is reflected in its shape today. It is a town disposing of a wide variety of fragmented „urban“ situations and parts. It has a shopping street, passage, market place, cultural centre, public space with a fountain, churches, town hall etc. - a collection of individual urban fragments detached one from another. What is missing is the Centre and the network connecting individual fragments of the townscape. Main attributes of the existing central part of the town are its loose modernist structure and the absence of a link between several public

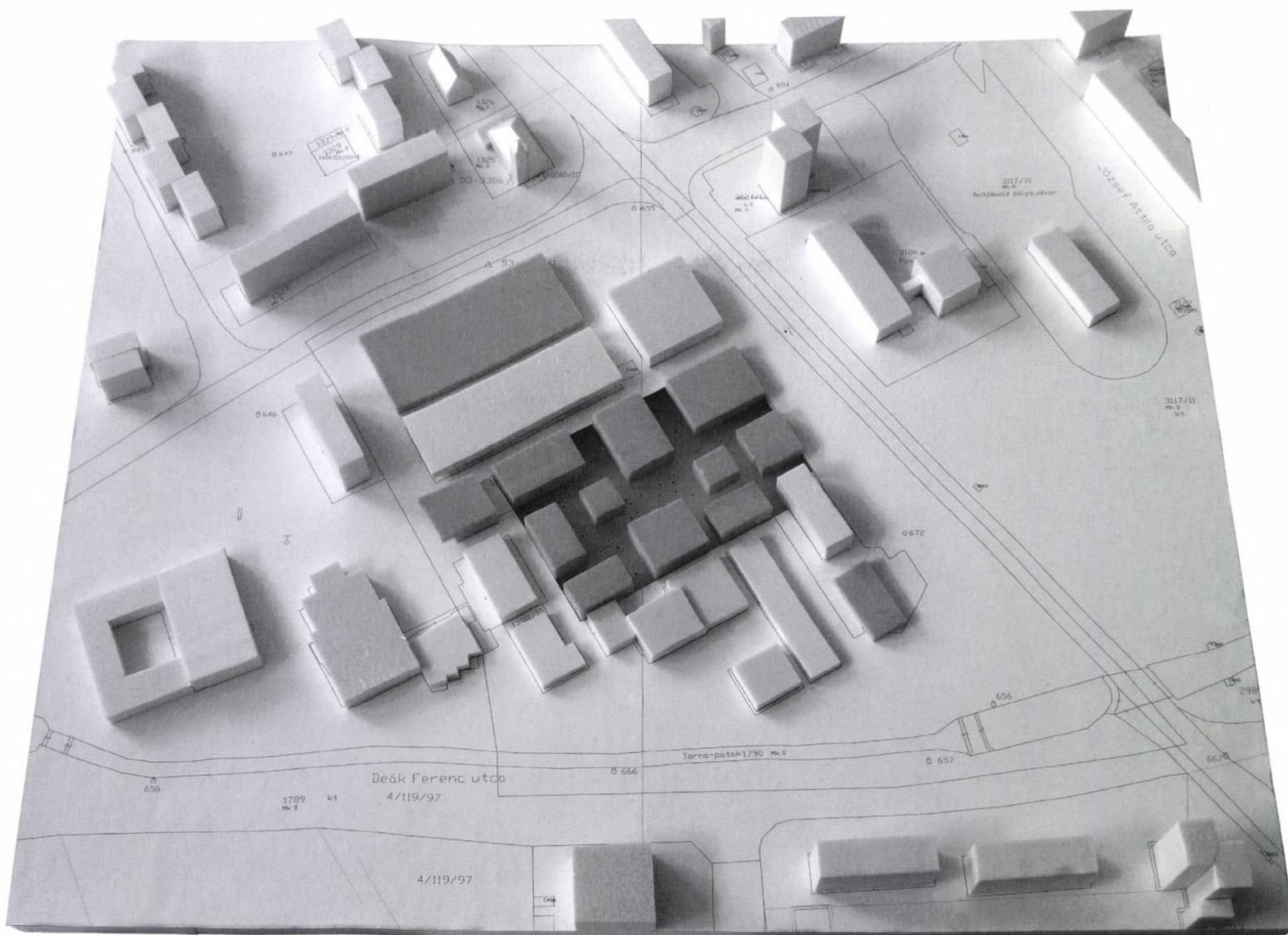

és az összeköttetés hiánya a területen megtalálható különböző középületek között. A terület egyik lényegi problémájának a közterek átfogó karakterének hiánya tekinthető. Néhány alkotórész, mint például a bevásárlóutca vagy a fedett passzázs még viszonylag jól működik, de egymástól teljesen elszakadnak. Az összefüggő közterek rendszere teljességgel hiányzik.

Ajka új városi arcát létrehozó stratégia csak akkor lehet sikeres, ha figyelembe veszi a terület meglévő lehetőségeit. A meglévő és jól működő épületeket integrálni kell az új struktúrába. A koncepció az, hogy a központi városrész fejlesztési sűrűségeit egyensúlyba hozzuk. A terület szélein meglévő laza struktúra elfogadása lehetővé teszi azt, hogy mintegy kontrasztként, a központi részen magasabb sűrűséget hozzunk létre. A sűrítés a városközpontnak egy új karaktert és egy új megjelenést ad.

A javaslatunk a városközpontot közterek sűrű szerveződésének, változatos térhelyzeteket tartalmazó kis utcák hálózataként írja le. A sűrű központi rész felazul a szélek irányában, kommunikál a peremeken található közterekkel és egy élettel teli hálózatot hoz létre. Az új lakások, kereskedelem, szolgáltatások és közfunkciók egymasmellettisége egy élénk és gazdag környezetet teremt.

Így az új szövettel kitöltött meglévő épületegyüttes olyan sűrű városi mintát hoz létre, mely a környezet rendezetlen karakterével ellentétpárt alkot. A különböző térarányú köztéri szituációk egy változatos környezetet hoznak létre, városi helyzetek és élmények széles választékával. Ez a koncepcionális megközelítés egy olyan flexibilis eszközt ad a kezünkbe Ajka központjának strukturálására és sűrítésére, ami a helyi adottságokhoz igazodik, lehetővé teszi az időbeli ütemezést és a funkciók igényekhez való igazítását a későbbiekben. Az utcák és kis terek burjánzó rendszere kapcsolatot létesít a meglévő részekkel és

buildings located in the area. A missing overall identity of the public space can be perceived as one of the substantial problems. Some fragments as the shopping street or the covered passage are performing quite well but they are separated from each other. A network of coherent public spaces is missing.

A successful strategy for Ajka's new urban face has to pay respect to existing potentials of the area. Present and well functioning structures should be integrated into the new entity. The strategy is based on counterbalancing the development density in the area. The acceptance of the loose structure on the perimeter of the area allows to generate higher density in the focal area as a kind of antipole. Concentration will give the centre of the town a new appearance and character.

The proposal describes the town centre as a dense structure of public spaces, a network of small streets with various

urban situations. A thick central area that loosens towards its edges communicates with existing public spaces on its perimeter and creates a vital network. A mixture of new housing, retail, services and public functions provides lively and rich environment.

In that sense the existing complex of buildings is filled in with a new fabric creating a dense urban pattern in contrary to the unbound character of its surroundings. Objects of various proportions define a diverse environment with a wide repertoire of urban situations and experiences. This approach might serve as a flexible tool for structuring and intensifying the centre of Ajka that adapts to its local conditions and enables for scheduled construction and appropriation of use in the future. A rhythmic mesh of streets and microspaces connects the existing parts creating a newly established urban network. The introduced input of volumes of complementary scales creates a framework that can be filled with buildings with wide

3. kép/pict.:

Axonometria /
Axonometry

4. kép/pict.:

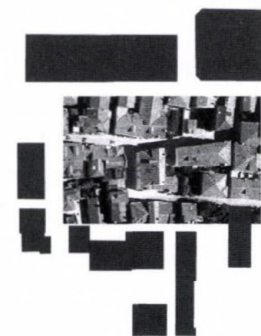
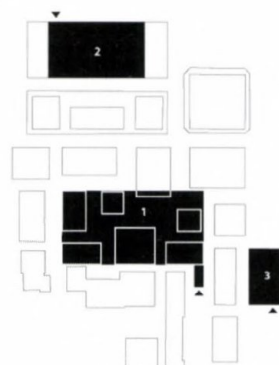
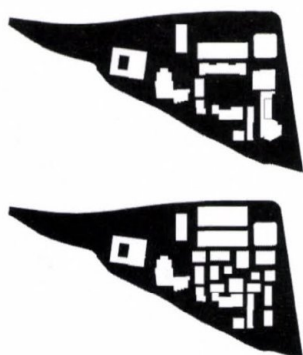
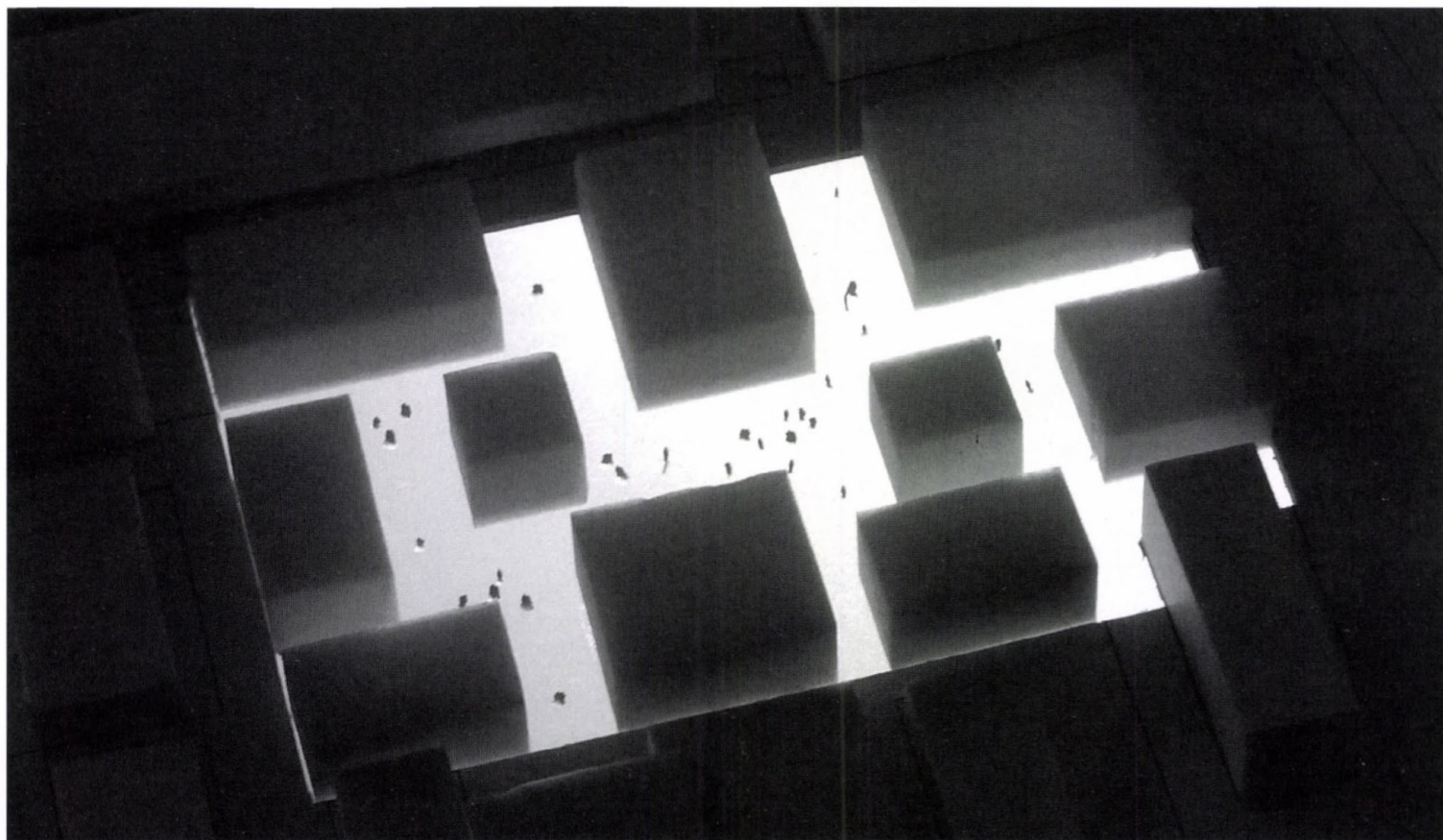
Patakparti nézet /
Creek View

5. kép/pict.:

Modellfotó / Model

6. kép/pict.:

Modellfotó / Model

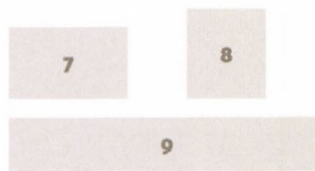

egy újragondolt városi hálózatot hoz létre. Az egymást kiegészítő léptékű tömegek alkalmazása olyan hálót teremt, ami egészen különböző építészeti karakterű és viselkedésű épületekkel is kitölthető, aminek eredményeként egy változatos épített környezet jön létre.

A központi területen tíz háromemeletes épület áll. A közös pinceszintre a terület lakóinak a gépkocsitárolása kerül. Az intenzíven használatban lévő földszint a kereskedelemnek és a szolgáltatásoknak van fenntartva. Ezek fölé a

második és harmadik emeleten lakások kerülnek. Összesen hatvan új lakóegységet tartalmaznak, különböző tipológiai és alapterületi kialakítással.

A „hagyományos városi ház” megjelenése a kisebb funkciók sokszínűségével létrehozza a funkcionális komplexitást, és ez által válik a városközpont egész napon keresztül mozgalmassá. Az Ajka Szálló mellett - a Csingeri út felé fordulva - található még egy vegyes funkciójú háromemeletes épület, kizárólag kereskedelmi és szolgáltató funkciókkal. A terület északi részén, a Petőfi

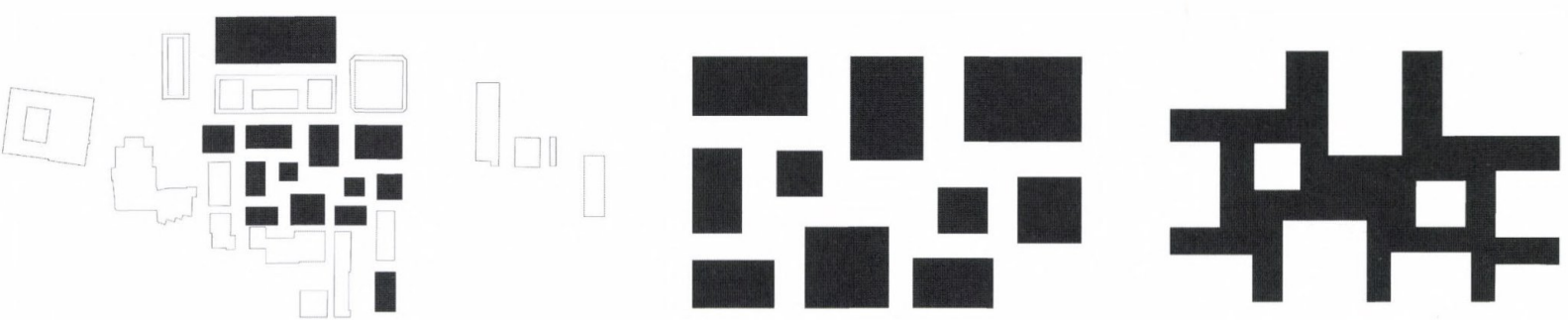

7. kép/pict.:
Éjszakai modellfotó
/ Night model

8. kép/pict.:
Utcaszinti nézet /
Street view

9. kép/pict.:
Konceptuális
sémák / Schemes:
• Előtte és utána /
Before and after
• Sűrű és könnyed :
a központi részeken
meglévő közterek
sűrű rendszere
fellazul a szélek
könnyed terei felé.
/ Dense/lite: dense
structure of public
space in focal area is
rolling out toward its
perimeter of lite
public space
• Parkolás:
terepszint alatt,
parkolóházban és a
felszínen / Parking:
underground, in a

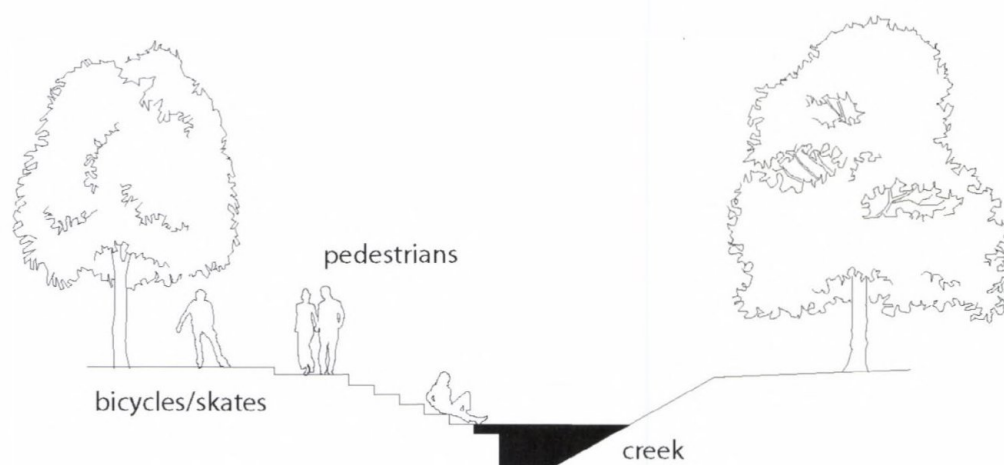
parking garage and
on the surfacemesh
network of streets
and microspaces
• Egy sűrű városi
struktúra
behelyezése /
Intensification input
of a dense town
structure
• A tervezett elemek
behelyezése /
Proposed volume
input
• A behelyezett
városi házak
együttese / Volume
input-set of town
houses
• Az utcák és kis
terek hierarchia-
mentes hálózata /
Non-hierarchical
mesh network of
streets and
microspaces

range of different architectural expressions and attitudes which will allow a diverse environment to emerge.

The focal area will be occupied by ten 3-floor buildings with a common underground level serving as a parking garage for inhabitants of the area. The active ground floor devoted to retail and services is appended by flats on the second and third floor. These contain an overall of sixty new residential units of different typology and areal standard. The input of "traditional town houses" with a mixture

of miscellaneous functions implies the needed diversity and helps the town centre to become a vibrant place all day long. There is another 3-floor mixed-use building designed next to the Ajka Hotel facing busy Csingeri road and providing commercial spaces for retail and services. A 2-floor garage with a usable roof providing parking for visitors of the central zone is introduced in the northern part of the area and connected to Petőfi Sándor street. The main function of this "open" building is supplemented by retail and services.

Sándor utcához kapcsolódva egy kétszintes, járható tetővel kialakított parkolóház áll, ami a központi zónába látogatók igényeit szolgálja. Ennek a „nyitott” épületnek a funkcióját kereskedelem és szolgáltatások egészítik ki. A közintézményeket tartalmazó új épület az újonnan beépített rész nyugati oldalára kerül. Így kapcsolatot létesít a meglévő középületekkel, és erősíti a meglévő rendezvényter használati lehetőségeit egy igazi városi köztér kialakulása érdekében.

A Torna patak partjának használatba vétele a fontos és lényeges feladatok egyike. A patak part melletti területnek megvan az a képessége, hogy ne csak a központ lakóinak a sport és szabadidős területeként funkcionáljon, hanem a szomszédos lakóterületeket is kiszolgálja. A patakpart átformálása újonnan létrehozott gyalogos és kerékpáros utakat is jelent, melyek az egész várost behálózó hasonló utak rendszerébe is bekapcsolódnak. A kerékpárosok, görkorcsolyázók és gyalogosok számára létrehozott utakat faburkolatú pihenő felületek egészítik ki a patakpart északi oldalán. A víz látványának kihasználásával ez a terület válhat a város korzójává, egy olyan területé, ahol lehet ismerkedni, sportolni vagy éppen pihenni. A Torna patak menti szabadidős terület egy laza, könnyed kontrasztot képez a sűrű, vibráló és forgalmas központhoz képest. ●

The public-services building is located on the western edge of the central area. It enters into a dialogue with present public buildings in the area and enhances the potentials of the existing public space creating a “civic square”. One of the essential tasks is the call for the activation of the Torna Creek. The area along the creek has the potential for sport and relaxation serving not only inhabitants of the central part of the town but also inhabitants of the neighbouring areas. The adaptation of the creek area includes a newly established infrastructure of bicycle and pedestrian paths connected with the network of similar routes through the entire town of Ajka. Paths for cyclists, roller skaters and pedestrians are supplemented with wooden plains for stoppage and relaxation on the northern bank of the creek. Taking advantage of the water phenomenon this area becomes the “boardwalk”, a place of social interaction, sport and relaxation. The recreational area along the Torna Creek becomes a relaxed, loose contrast to the dense, vibrant and busy central area. ●

10

10. kép/pict.:

A patakpart használatba vétele /
Activation of the
Creek

AJ111 - AJKA TRANSFORUM

MEGVÉTELLEN
RÉSZESÜLT PÁLYAMŰ

RUNNER-UP

CHRISTINA LENART (ÉPÍTÉSZ),
ERNST GRUBER (ÉPÍTÉSZ),
MICHAEL KLEIN
(ÉPÍTÉSZ-VÁROSTERVEZŐ)
BÉCS, AUSZTRIA

CHRISTINA LENART (ARCHITECT),
ERNST GRUBER (ARCHITECT),
MICHAEL KLEIN
(ARCHITECT-URBANIST)
AUSTRIA, WIEN

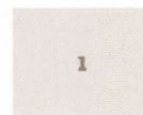
Mit tegyünk, ha a pénzügyi válság közepén indulunk el egy modern város átalakítására kiírt építészeti tervpályázaton? Hogyan lehet az emberek egyéni alkotóvágyát és magántulajdonhoz való ragaszkodását egy olyan városi környezethez kötni, ami a kollektívizmus gondolatából született? DIY (Csináld Magad) városépítészet kell és nem a csodavárás!

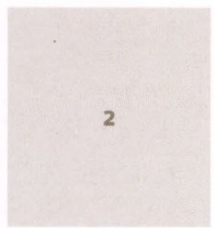
Ha megnézzük Ajka terjeszkedő városrészeit és alacsony sűrűségű peremterületeit, rögtön feltűnik a szabadonálló épületek nagy száma. Ezeket a tulajdonosaik

What if you enter a competition for a modernist city in times of financial crisis? How to tie people's urge for individual expression and private property to a city centre that has been born out of the idea of collectivisation? DIY-urbanism instead of waiting for the one to come!

When visiting Ajka's growing areas and low density-fringes, one notices the large amount of detached houses, self-built and self-maintained in a hand-ymen approach with neighbourly mutual

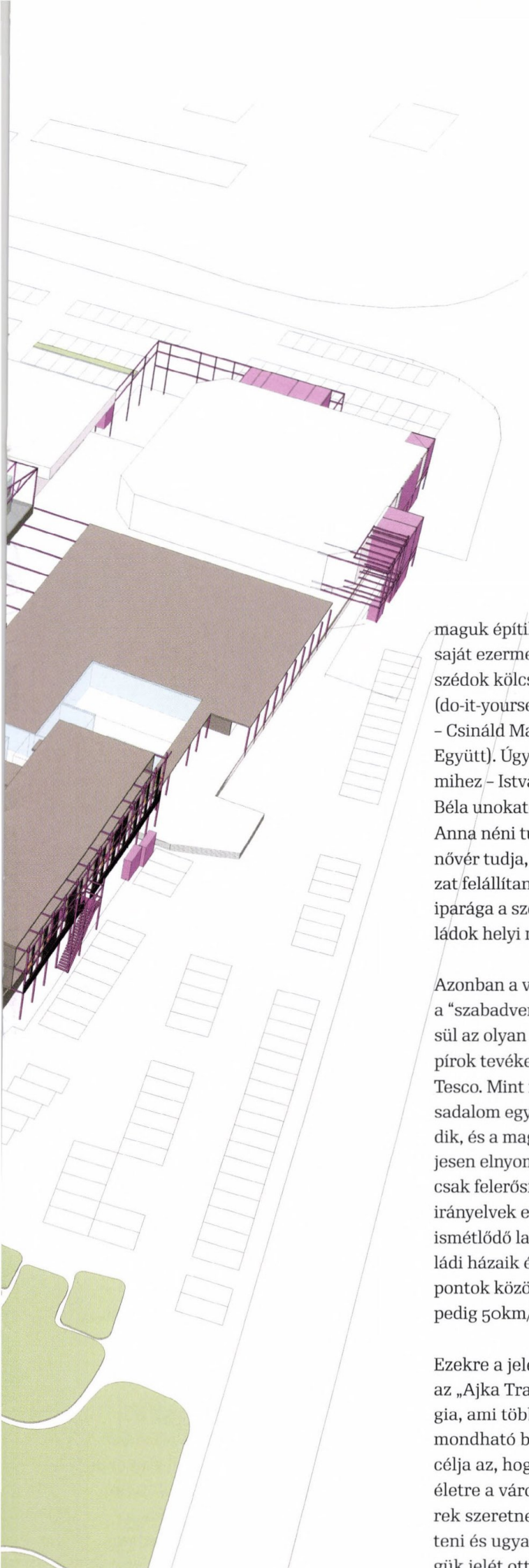
1. kép/pict.:
A középű tér
perspektivikus
nézete / Perspective
view of the inner
square

2. kép/pict.:
Átnézeti rajz /
Overview

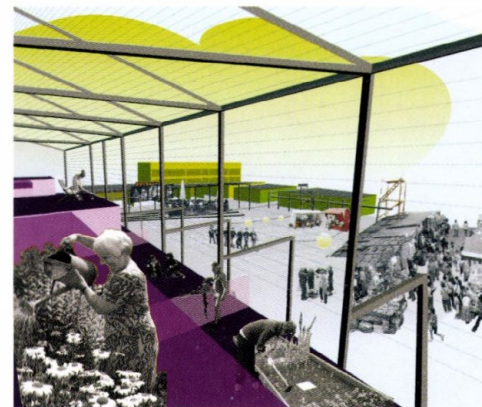
3. kép/pict.:
Látványterv/
Rendering

maguk építik, és maguk tartják fenn a saját ezermester habitusukkal és a szomszédok kölcsönös segítségével - DIY-WYN (do-it-yourself-with-your neighbours - Csináld Magad, a Szomszédokkal Együtt). Úgy tűnik, mindenki ért valamihez - István a szomszédból kőműves, Béla unokatestvér tud függönyt varrni, Anna néni tud hegeszteni, míg Zsuzsa nővér tudja, hogyan kell egy üvegházat felállítani. Ajka magánérintésű építési iparága a szomszédok, barátok és családok helyi mikroállalkozásaira épül.

Azonban a város kezdi megtapasztalni a "szabadverseny" szokásait, és szembe-sül az olyan mindent kiszípolozó vámpírok tevékenységével, mint például a Tesco. Mint mindenhol máshol, a társadalom egyre inkább individualizálódik, és a magántulajdon iránti vágy teljesen elnyomja a közösségi érzést, amit csak felerősítenek a korábbi lakásépítési irányelvek eredményeképpen létrejött ismétlődő lakótömbök. Az emberek a családi házaik és a városszéli bevásárlóközpontok között ingáznak, a városközpontot pedig 50km/h -ás sebességgel szelik át.

Ezekre a jelenségekre adandó válaszként az „Ajka Transforum” egy olyan stratégia, ami több kisebb és inkább olcsónak mondható beavatkozásra épít, melyek célja az, hogy egy olyan helyként keltse életre a városközpontot, ahol az emberek szeretnek élni, találkozni, időt eltölteni és ugyanakkor a saját egyéniségük jelét otthagyni. A végeredmény

help, - D.I.Y.-W.Y.N. (do-it-yourself-with-your neighbours). Everyone seems to know something - neighbour István is a bricklayer, cousin Béla knows how to sew curtains, auntie Anna how to weld, and sister Zsuzsa knows how to set up a glass house. Ajka's private construction sector is based on local micro-economies of neighbourhood, friendship and family.

Yet the city is now experiencing the well-proven habits of "the market" - facing city-life sucking vampires that carry names like Tesco. Just as anywhere else, society is increasingly individualising and the wish for private property outrules the sense for community, amplified by the repetitive housing slabs, a result of the former housing policy. People commute between their single-family houses and the shopping malls on the outskirts, passing through the city centre at 50 km/h.

In a response to these phenomena, the "Ajka Transforum" is a strategy that follows a series of small and rather cheap interventions that aim to re-activate the city centre as a place where people would want to live, meet, hang out and at the same time leave their marks of individuality. The outcome is expected to be an ever-evolving image of the city's character, not a representation of Ajka through one homogenous façade. The single core identity does not exist, therefore a structure that itself has no content but strongly encourages an interaction

4. kép/pict.:
Helyszínrajz / Site
plan

5. kép/pict.:
A középső tér
helyszínrajza / Site
plan of the inner
square

várhatóan sokkal inkább egy állandóan változó városképi karakter, mint Ajkának egyetlen homlokzattal való reprezentációja. Nincs Ajkának egységes identitása, így az új szerkezet – aminek önmagában nincs jelentése, de sokféle használatra serkenti a helyieket – válik a város többarcúságának szimbólumává.

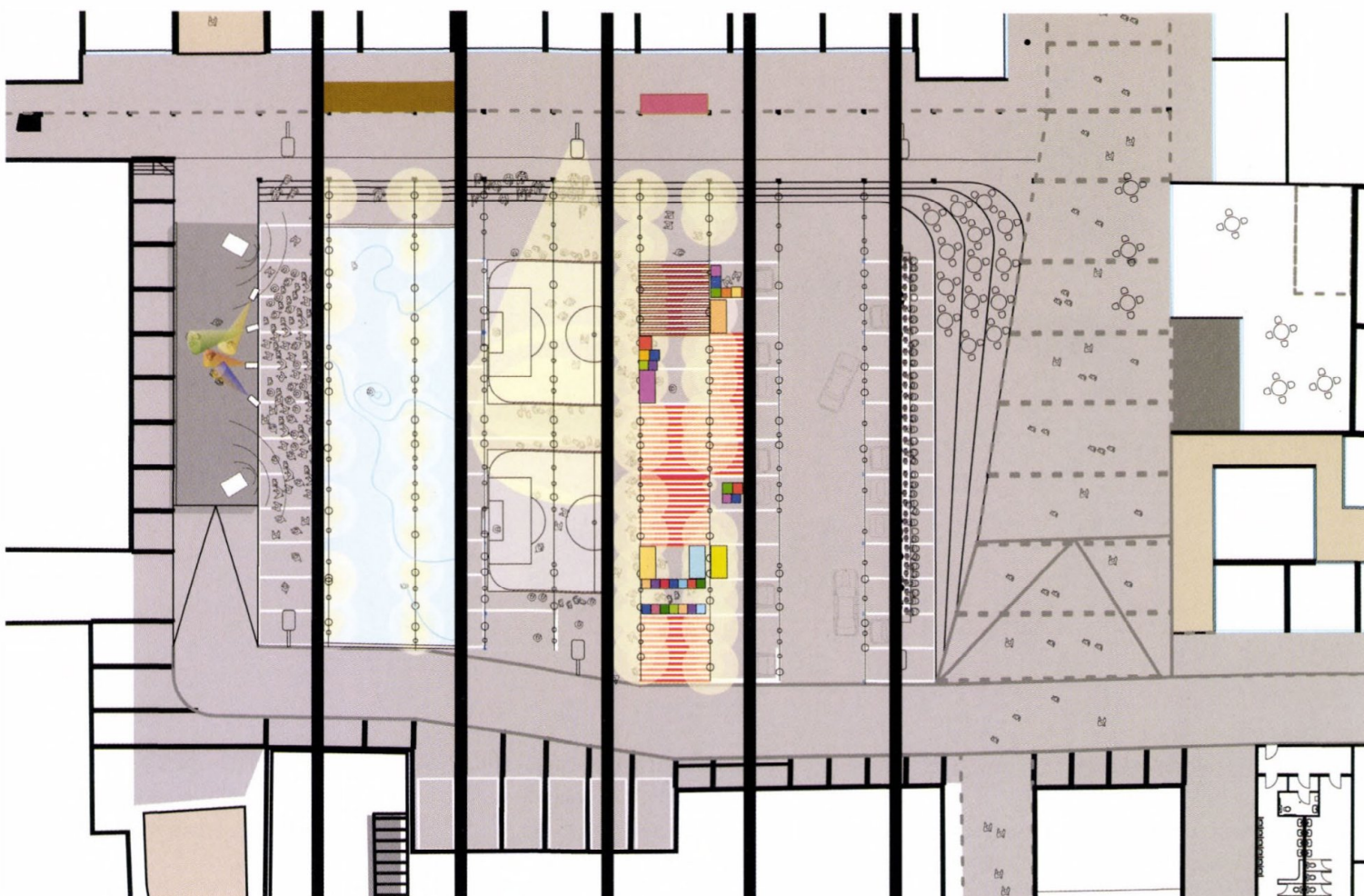
Ez a nyitott struktúra – az Ajka Keret – kölcsönhatásokat, eszmecseréket generál és a területek használatba vételére serkent. Fal- és födém szerkezeteket is alátámaszthat. Önmagában értelmes elemmé is válhat: lehet polc, egy vastag fal, egy árkád, egy átjáró vagy a homlokzat kimozdított eleme. Ha egy üzlet elé helyezzük, lehetőséget teremt az üzlet tulajdonosának, hogy kirakatként, egy fedett külső

elárúsítópultként vagy reklámfelületként használja. Ha meg nem használja, akkor a köztér részévé válik.

Ha kiürítjük a középső teret, biztosítjuk a területen a hozzáférést a városi elektromos és víziközmű hálózathoz, és egy új, ideiglenes tetőt is építünk, azonnal lehetőséget teremtünk többféle tevékenység létrejöttének. A középső tér, amit ma parkolónak használnak, az eseményekben gazdag városi élet színpadaként értelmeződik újra, hiszen itt megvan a szükséges befogadóképesség (akár 3000 ember is elfér), megfelelőek a topográfiai adottságok (szinte teljesen sík), egy körülzárt teresedés és megfelelő kapcsolatokkal is rendelkezik (a fő utak a közelben vezetnek és a busz állomás is a közelben van).

A meglévő útszűkületek, vagyis a keskeny, szűk keresztmetszetű bejáratok lehetővé teszik a tér egyszerű lezárását, és hogy így egy körbezárt külső térként legyen kezelhető. Az ideiglenes események és programok még nagyobb távolságokból is vonzhatnak embereket. Az új házasságkötő terem a városrész legszebb részén – a patak felett – való elhelyezésével elérhető, hogy Ajka vonzó esküvői helyszínné válik, mind a jegyesek, mind a vendégsereg számára.

A városközpont területén megjelennek a növelhető és változtatható alapterületű lakó és kereskedelmi funkciók, melyek tovább erősítik a város monofunkciós magból eleven, vonzó helylyé való átalakulását. A flexibilis lakóépület-típusok kielégíthetik az emberek

to take place within itself becomes the image of the multi-personality of the city.

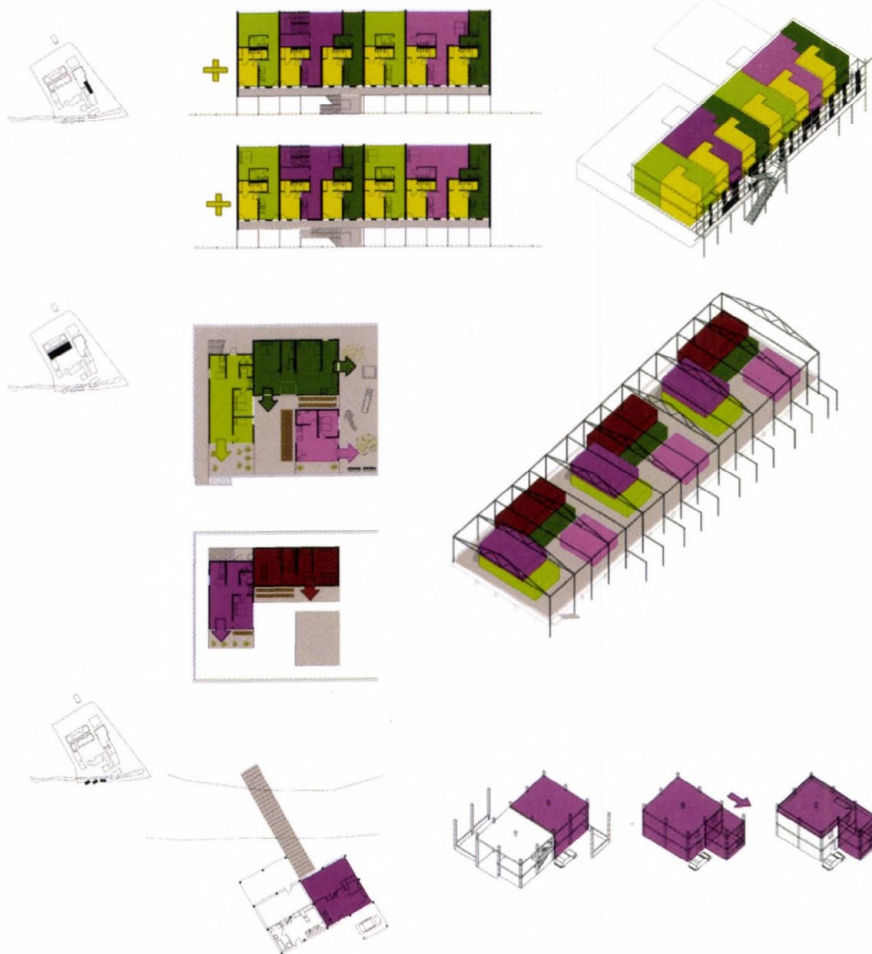
This open framework - the Ajka Wrap - stimulates interaction, negotiation and the appropriation of territory. Tectonically it can hold up wall or floor elements. It can become an element in itself, a shelf, a thick wall, an arcade, a passage or an offset of the façade behind it. When set afront a commercial space it becomes an offer for the shopowner to interpret it as a displaying structure, as a covered shelter for goods displayed on the outside, for advertising. And when left untouched it is space for the public disposition.

Emptying the inner square and installing infrastructure like electricity, water

and temporary roof structures open it up for manifold activities. The central space now used as a car park is re-interpreted as a stage for the eventful city life because of its potential in capacity (it can hold up to 3.000 people), its topography (almost entirely flat), its enclosed quality and its connectedness (main roads passing and bus station nearby). Bottle-necks as in narrow, alley-like accesses allow the square to be easily closed up and to be perceived as one enclosed open-air space. Temporary events and programs can even attract people from the greater surroundings. The placement of the new register office for weddings at the nicest spot of the centre - on top of the river - makes Ajka an attractive place to get married and serves again as a magnet for foreign visitors.

The transformation from the mono-functional core to a vital magnet is furthermore encouraged by the introduction of extendable and adaptable housing and commerce. Flexible housing types meet people's need for individualised living, offering an alternative to the standardized slab buildings within and to the low-density housing outside the city centre.

Existing buildings are reused by small adaptations for housing. The structure and façade of the Ajka Hotel are being preserved. The inside is liberated from the central circulation axis by adding an external staircase and making the flats on both storeys accessible over the former balconies facing the main road. Inside, the floor plans are re-distributed slightly to allow for

individualizálódó lakásigényeit, lehetővé téve egy új alternatívát az egyforma lakótömbök és a városközpont kívüli családi házas területek mellett. A meglévő épületek kis átalakításokkal lakóépületekként válnak használhatóvá. Az Ajka Szálló szerkezete és homlokzata megmarad. Belül azonban megszünik a középfolyosós közlekedési rendszer, egy új külső lépcső kerül az épület elé és a lakások a főút felőli, korábbi erkélyeken keresztül válnak megközelíthetőkké. Az alaprajzok némileg átszerveződnek, hogy kisebb és nagyobb, de értékesíthető méretű lakásegységek jöjjenek létre. Ezek bérbe adhatóak együtt vagy külön-külön is, de a szomszédos egységekkel össze is vonhatóak, ha az egyes háztartások térigényei olyan mértékben megváltoznak.

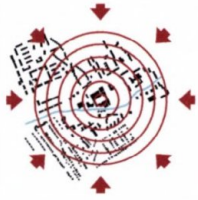
A középső tér melletti kereskedelmi épület tetején tetőtéri lakásegységek épülnek. Egy külső lépcsőn megközelíthetően, ezeket a lakásegységeket egy olcsó - például polikarbonátból épült - üveg-ház szerkezet fedi le, mely egész évben

mérsékelt klímát hoz létre. A belső lakóegységek önállóan is növelhetőek. Minden egyes egységnek megvan a maga kertje amellet, hogy vannak közös használatú területek is a lakóegységek között. Az elkerített tér által létrehozott kellemes klimatikus viszonyok lehetővé teszik a zárt és félig zárt terek létrehozását.

A vízparti lakóépületek a hagyományos népi, falusi építészet - Ajkán még ma is megtalálható - telepítési elveinek az analógiáját követik. A nyitott vízfelületű patak és a lakóépületek bejárataihoz vezető kis hidak értelmeződnek itt újra. A házak felépítése itt is lehetőséget ad a bővítésekre, a külső és belső terek közötti oldalfalak mozgatására.

„Ajka Transforum” a fórum alapvető értelmének, a nyilvános eszmecsere helyének gondolatát járja körül. A beavatkozások olyan ötleteket generálnak, melyek különbségekre épülő váratlan tereket hoznak létre. A város szívében a magán és közsférák közötti átmeneti terek

az elidegenedett embernek egy egyedi, közösségi alapú értelmezési keretet adnak. Ez lehet az Ajkaiak új önmeghatározásának az alapja. ⊙

CITY CENTRE AS MAGNETIC POLE FOR THE REGION

AJKA WRAP

AJKA SQUARE

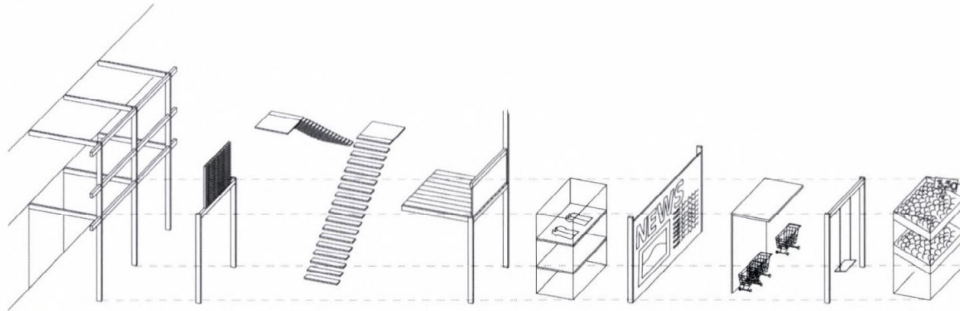
CIRCULATION NETWORK - COMMERCIAL ROUTES

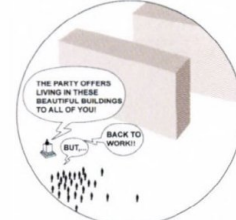
GREEN ACTIVITY STRIP

BOTTLENECKS

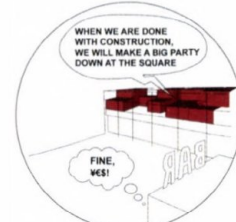
VERNACULAR

MODERNIST

CURRENT

FUTURE

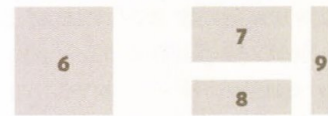
clusters of negotiable dwellings of big and small units. These can be rented out - as a group or separately - or joined up with the adjacent flats when required by a change in size of a household.

On top of the tablet of the commercial building adjacent to the central square there will be rooftop housing units. Accessed over an external staircase, these units are enclosed by a glass-house structure built of inexpensive material like polycarbonate, creating a moderate climate all-year round. The dwelling blocks inside can be extended individually. Each unit has its own garden in addition to designated shared spaces in-between. The climatic advantages given by the transparent enclosure allow a mixture of enclosed and semi-enclosed spaces.

The riverside housing is an analogy to the traditional section of vernacular village layout which can still be found today in Ajka. The open water canal with

little bridges leading to the entrances of the houses is re-interpreted here. The structure of the houses is yet again an offer to take action, to be extended and modified, inside and outside.

“Ajka Transformum” encompasses the central aspect of a forum as a place for public negotiations. The interventions are calling for ideas to build up the unpredictable based on difference. The constant cession between the private and the public is aimed to give the blurred individual a specific and public frame within the city’s heart: The basis for a new self-concept for the people of Ajka. ©

6. kép/pict.:

Lakástípusok / Flat types

7. kép/pict.:
Konceptió rajzok / Diagrams

8. kép/pict.:

Homlokzati elemek
- Ajka Keret /

Facade elements
- Ajka Wrap

9. kép/pict.:

Képregény / Comics

HS138 - HUMAN-SCALE

MÁSODIK ZSÚRIFORDULÓBA
JUTOTT TERV

PROJECT OF THE SECOND
JURY ROUND

TÓTH ZSUZSANNA (ÉPÍTÉSZ),
HORVÁTH CSABA (ÉPÍTÉSZ), HOFFMAN
TAMÁS (ÉPÍTÉSZ)
BUDAPEST, MAGYARORSZÁG

A VÁROSKÖZPONT HIÁNYA

Ugyan Ajka története hosszú évszázadokra nyúlik vissza, és már ötven éve gazdag iparral rendelkező város, ennek ellenére nem alakult ki egy igazi városközpontja. A változás, mely a kis mezőgazdasági településből helyi szinten hatalmas ipari várost formált az ötvenes években, rendkívül gyorsan zajlott le.

A többnyire mezőgazdaságból érkezett lakók egyszerre csöppentek a szocialista munkás életbe, a kényelmes, 5-10 emeletes lakóépületekbe, melyeket hatalmas zöld parkok öveztek. A kész építészeti koncepció nem hagyott lehetőséget sem saját szociális identitásuknak, sem saját jellemző közösségi tereiknek kialakítására. Míg a lakóházakat és közvetlen környezetüket láthatóan birtokba vették, használták és folyamatosan változtatták lakóik, a városközpontban lévő közösségi területekkel nem tudtak mit kezdeni, így azok jellegtelenek maradtak.

VÁROSKÖZPONT ÉPÜLETEINEK MÉRETE ÉS MINŐSÉGE

Az épületek, melyeknek nagy része a

hetvenes és a nyolcvanas években született, nagyon különböző építészeti minőségeket mutatnak, néhány közülük azonban egészen kiemelkedő. Mégis valamennyi magán viseli a szocialista design optimista leheletét. Sajnos szinte egyik épület, még az amúgy jól működők-, sem alakítanak ki kapcsolatot egymással és távolabbi környezetükkel.

A házak területe és magassága is követi a klasszikus „modern város” elveit, egy- vagy kétszintes tömör épületek a magas lakóházak között.

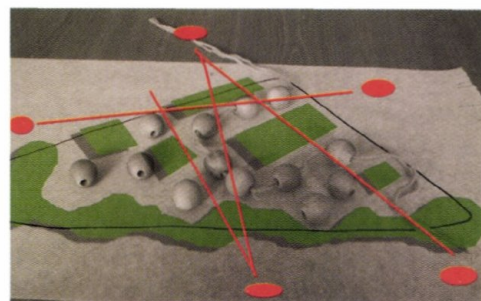
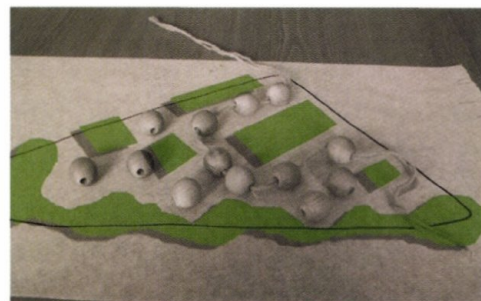
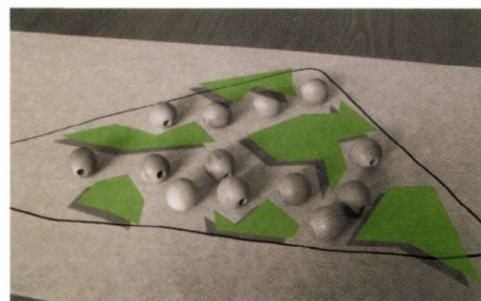
Mindezek mellett a legnagyobb probléma azonban az, hogy a városközpont épületei hátukkal fordulnak a legértékesebb terek felé.

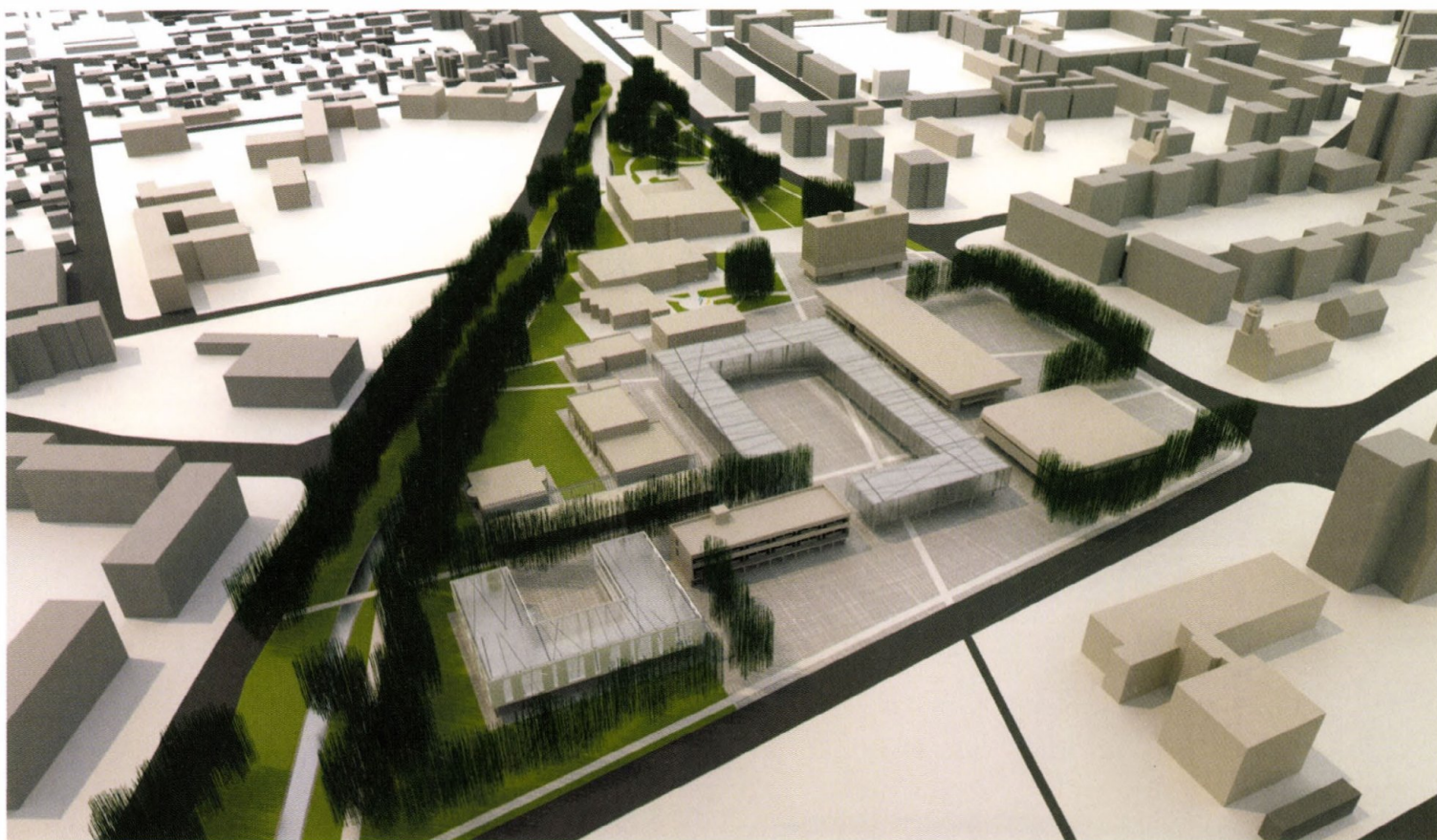
A MEGLÉVŐ VÁROSI TÉR

Az épületek nem hoznak létre egy térbeli rendet. Nehéz tájékozódni, és a sok hátsó homlokzat szinte teljesen elzárja a tereket.

Az embernek úton-útfélen az az érzése, hogy eltévedt. Ez azonban nemcsak a látogatónak kellemetlen, hanem az üzletek minőségére is hatással van, melyek inkább faluszéli szatócsboltra-, emlékeztetnek.

Célunk az, hogy az építészeti tömegek és terek közötti - függőleges és vízszintes

ZSUZSANNA TOTH (ARCHITECT),
CSABA HORVATH (ARCHITECT), TAMAS
HOFFMAN (ARCHITECT)
HUNGARY, BUDAPEST

LACK OF AN URBAN CITY CENTRE
Although Ajka has a history of many centuries, it has been a town for fifty years and is the home of a wide range of industries, it has not been able to develop a city centre of urban character. The transformation of numerous small agricultural settlements into a rather large industrial town (by local standards) happened extremely quickly in the 1950s.

The inhabitants, mainly coming from agricultural backgrounds, became factory workers under the socialist system, being provided comfortable living conditions in 5-10 story apartment blocks surrounded by large green areas. Urban planners at the time did not give the new residents the chance to develop their social identities or their communal spaces. While the dwellings and the surrounding green areas have been modified by the inhabitants in the course of everyday use, the areas in the city centre have not developed any notable communal character.

QUALITY AND SIZE OF CITY-CENTRE BUILDINGS

The buildings, mainly from the 70s and the 80s represent a wide range of architectural value. A few of them are of high quality, but most of them represent the optimistic „flair” of socialist design. Unfortunately, the buildings - even the ones that function well - are not in relation to each other and to the surrounding elements.

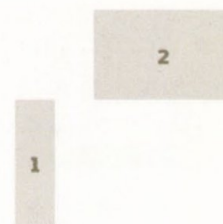
The size and height of the buildings follow principles of a classical „modernistic city”, a one-to-two story massive building between high-rise dwellings.

One of the major problems of the centre is that in many cases closed backside facades are facing the valuable public spaces.

QUALITY OF EXISTING URBAN SPACE

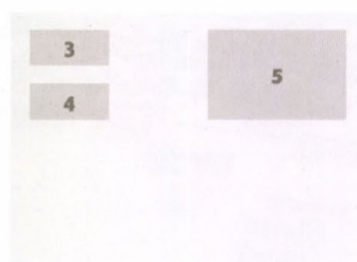
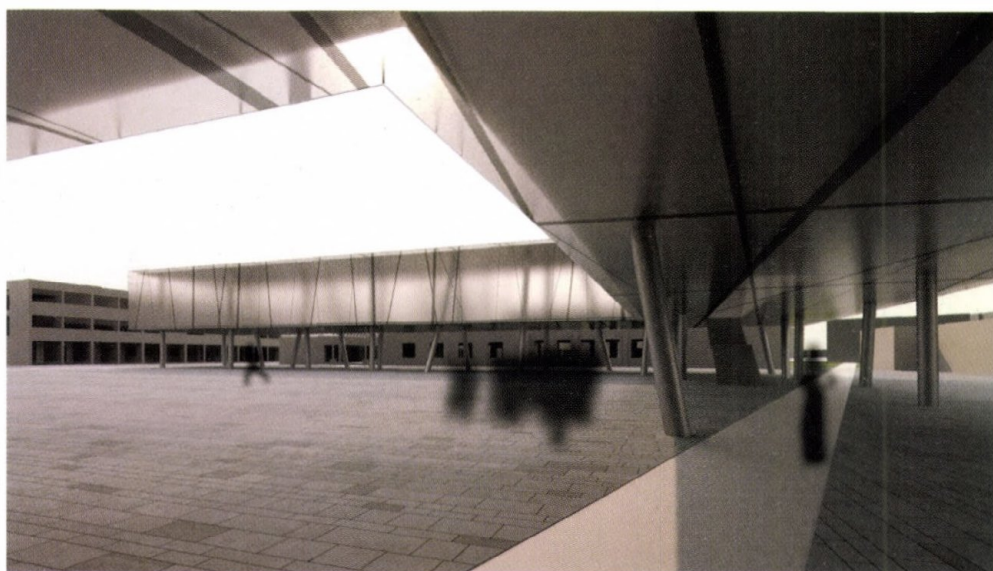
The buildings are not creating a readable spatial order. Orientation is difficult; while the unattractive „back-side” facades block the sights of vision from various points.

Feeling “lost” in the centre is not only unattractive by itself, but also has an effect on the quality of the shops and commercial units.

1. kép/pict.:
Konceptió /
Concept

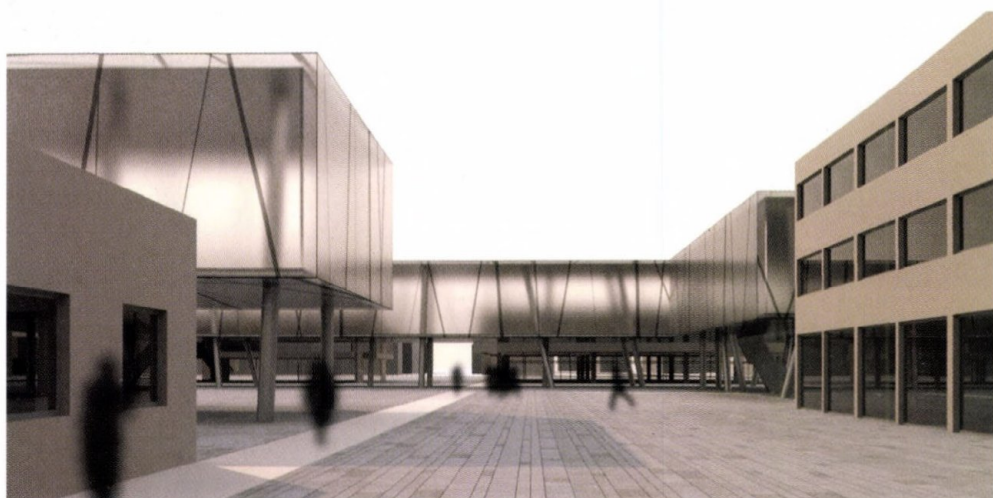
2. kép/pict.:
Madártávlati nézet
a Csingeri út felől /
Bird's-eye view from
Csingeri

3. kép/pict.:
A főtér nézete /
Street level view of
the Main Square

4. kép/pict.: A
főtér nézete déli
irányból / Street
level view of the Main
Square from south

5. kép/pict.:
Meglévő és
tervezett
kapcsolatok /
Existing and planned
connections

- kapcsolatot és terelhatárolást is biztosítsuk, úgy hogy az irányok, a tömegek és a terek értelmes léptéket kapjanak, de mégis együtt tudjanak működni.

PARKOLÁS

A meglévő parkoló jó tájékozdási pont, egyben tiszta lezárás a terület északi oldalán. Ez a tér elbír egy többszintes kiegészítést.

A terület értékes középső, illetve vízparti részéről ki kell telepíteni a parkolókat, hogy ezek a terek minőségi funkciókat kaphassanak.

A lakások, irodák és üzletek kényelmes megközelítésének biztosítása érdekében érdemes megfontolni a felszín alatti parkolás lehetőségét. Ez elsősorban anyagi kérdés, de nézetünk szerint hosszú távon csak mélygarázsokkal biztosítható a kényelmes, korszerű használat.

ÉLET A VÁROSBAN

Biztosítani kell egy klasszikus főteret szórakozási lehetőségekkel, mozival,

kiállításokkal, a vásárlás, piac és helyi hivatalok működésével. Így létrejöhet a klasszikus belvárosi élet: a séta, a találkozás, a nézelődés különböző formáival.

A tér alapja az igényes és biztonságot nyújtó térfal, mely a következőket biztosítja:

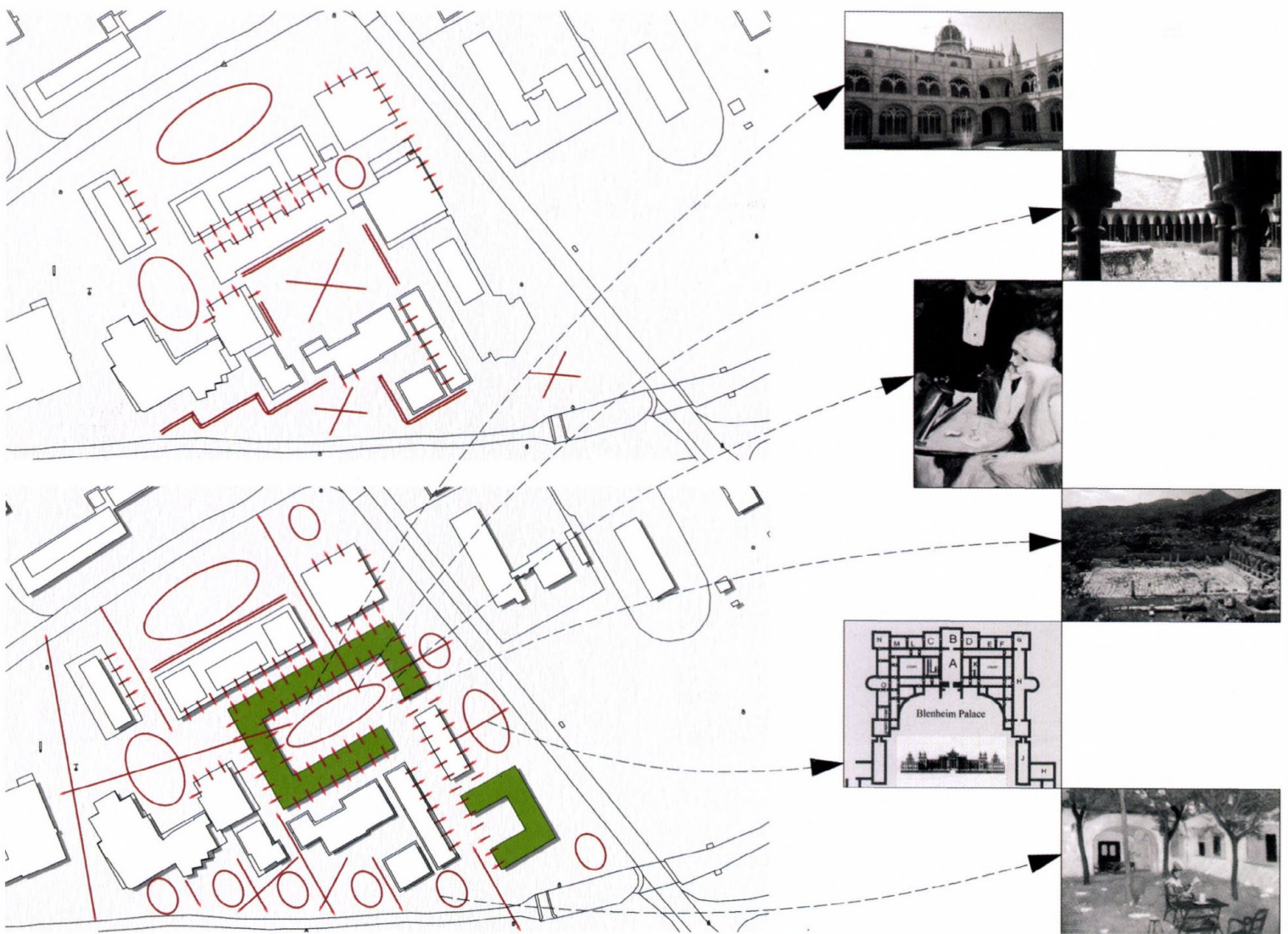
- Dekoratív háttér (díszlet),
- Védelem (fizikai és lelki értelemben is)
- Tájékozdás

KAPCSOLAT A VÁROSSAL - KINT ÉS BENT

Az antik szakrális vagy városi terektől a rendházak kerengőjéig számos történelmi példa mutatja, hogy a külső és belső terek finom átmeneteivel szinte végtelen lehetőség nyílik a közösségi terek kialakítására.

Mivel Ajka fejlődéséből kimaradt a történelmi távlatokban mérhető lassú növekedés, sem vallási, sem egyéb meghatározó épület nem tudott a város központjává válni.

A városközpont újraértelme-

Our concept is to create a structure that provides the separation and the connection of the masses and the voids both in a vertical and horizontal direction. This way the directions, masses and spaces are united in a meaningful coexistence.

PARKING

The existing parking zone creates a good orientation point and a clear border at the north side of the area. This can be extended to a multi-storey build-out.

Quality areas, in the middle of the centre or along the waterside, need to be kept for various communal functions. Parking on these areas must be avoided.

The comfort level of the new dwellings and of the service areas raises the question of providing underground parking beneath the buildings. This is first of all a financial decision; however we are convinced that concerning the future developments underground parking would provide an up-to-date solution.

ACTIVITIES IN TOWN

A classical Agora has to be provided with entertainment (cinema, exhibitions), shopping, market, and office facilities. This way the traditional urban activities such as looking and being seen, strolling, communicating will be supported.

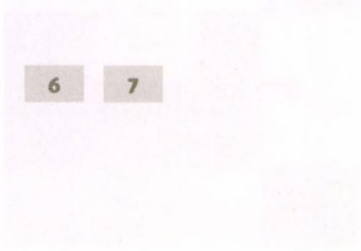
The quality space can be achieved by providing a demanding context that serves as:

- Attractive background
- Shelter (both physical and psychological)
- Clear orientation

CONNECTION TO THE EXISTING FABRIC - INSIDE AND OUTSIDE

Classical examples such as ancient Greek city spaces or monastery ambulatories show that connecting interior and exterior spaces gives the largest variety of public space usage possibilities.

As Ajka has missed some stages of historical development, no religious or other major public building could become the focal

6-7. kép/pict.:
 Madártávlati képek
 / Bird's-eye view
 images

zésekor, tehát a központi épületek mellett, a központi közösségi tereket is létre kell hoznunk.

ARCULAT ÉS IDENTITÁS

Ha a meglévő és az új, a kint és a bent kapcsolata kialakul, a terek megtelhetnek élettel és funkciókkal, a helyiek saját képükre formálhatják a városközpontjukat.

Az új épületek magassága és kialakítása a modernista beépítést tekintni alapnak, a tervezett épületek a megmaradó homlokzatok elé állnak. Összekötő kis utcákat és emberi léptékű tereket hoznak létre.

A közterek azonban csak az azt használó emberek által kaphatnak arculatot és identitást.

Az építész feladata - különösen kis településeken - az, hogy finom kézzel, harsogó elemek nélkül hangolja össze a legmagasabb minőséget a helyiek számára értelmezhető, szerethető humánus léptékkel. ©

point of urban activities.

Therefore while reinterpreting the centre, besides dealing with the new buildings, we also have to create the public space system of the area.

CHARACTER AND IDENTITY

If we connect interior and exterior, existing and new, the urban spaces will be filled with activities and city-dwellers will develop a feeling for their centre.

The height of the new buildings respects the size of the buildings of the 1970s. The planned buildings stand in front of the existing ones and hide their original backside elevations. They create small connecting streets and new human scaled public buildings.

Character and identity will be given to the newly built environment if the people start to use it.

Architecture, especially in small scaled countryside settlements, has the role to provide the highest quality, human sized spaces that locals are able to make their own. ©

CC183 – AGORAPHILIA

MÁSODIK ZSÚRIFORDULÓBA
JUTOTT TERV

PROJECT OF THE SECOND
JURY ROUND

OSA ARCHITETTURA E PAESAGGIO:
MASSIMO ACITO (ÉPÍTÉS, A TEAM
VEZETŐJE), MARCO BURRASCANO
(ÉPÍTÉS), LUCA CATALANO
(TÁJÉPÍTÉS), ANNALISA METTA
(TÁJÉPÍTÉS), LUCA REALE (ÉPÍTÉS),
CATERINA ROGAI (ÉPÍTÉS)
LUCIA DE VINCENTI (ÉPÍTÉS)
FRANCESCO D'IPPOLITO (MŰSZAKI
RAJZOLÓ)
RÓMA, OLASZORSZÁG

OSA ARCHITETTURA E PAESAGGIO:
MASSIMO ACITO (ARCHITECT, TEAM
LEADER), MARCO BURRASCANO
(ARCHITECT), LUCA CATALANO
(LANDSCAPE ARCHITECT), ANNALISA
METTA (LANDSCAPE ARCHITECT),
LUCA REALE (ARCHITECT), CATERINA
ROGAI (ARCHITECT)
LUCIA DE VINCENTI (ARCHITECT)
FRANCESCO D'IPPOLITO
(CONTRIBUTOR)
ITALY, ROME

A MEGOLDANDÓ PROBLÉMÁK

- Identitást kell adni a városközpontnak: Ajka ma sokkal inkább települések együttese, mint egy város. Ajka identitása az ipari városhoz kötődik a hatvanas évek óta, és még nem jött létre a város magja.
- Meg kell őrizni a város meglévő zöldfelületi sajátosságait: A város szerkezete sokkal inkább a természetes adottságokon alapul, mint az épületeken és a meglévő infrastrukturális elemeken. Ez jellemző az egykori falvakra, de a szocialista városrészeire is.
- Fel kell oldani a tervezési terület elszigeteltségét: a tervezési terület elkülönül a környezetétől. Utak veszik körül és a környező közfunkciókkal sem létesít kapcsolatot. A teljes területre rányomja a bélyegét az építészeti és köztér-alakítási minőség hiánya.

A TERV KONCEPCIÓJA

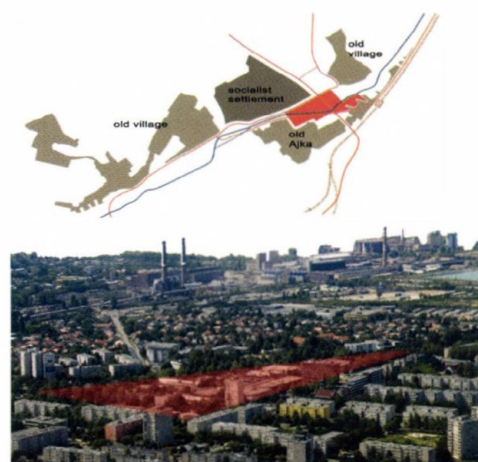
- A köztér mint városi, város-szerkezeti elem

PROBLEMS TACKLED

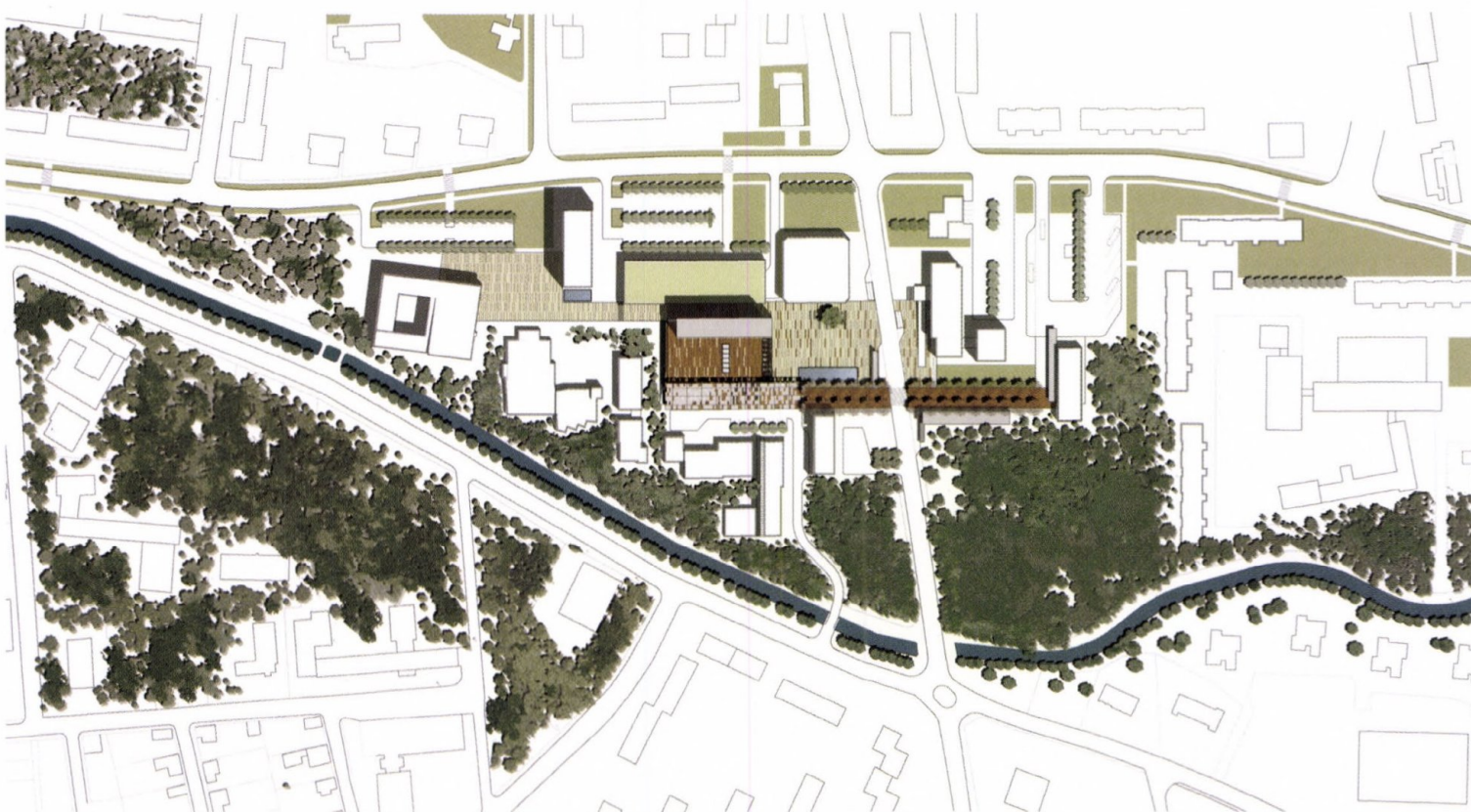
- Lack of identity of the city centre: Today Ajka is more a summa of settlements than a city, the identity of Ajka has been the industrial district since 1960, and today there is no city core yet.
- Green character to preserve: The structure of the settlement is based much more on natural elements than buildings and infrastructures, this concerns the old villages but also the socialist modern district.
- Isolation of the project site: The project site is isolated, surrounded by routes and not linked with the public services around; all the area suffers a lack of quality in architecture and public spaces.

CONCEPTUAL APPROACH

- The public space as urban structure: The quality of public space will define the new city centre, a town

1

A közterek minőségi kialakítása létre fogja hozni az új központot. Egy városközpontot a szó klasszikus értelmében; nagy burkolt felületekkel, egy főtér kapcsolódó közfunkciókkal és a közéletet kiszolgáló intenzív terekkel.

VÁROSIASSÁG

A terv a lehető legmagasabb szintű városiasságot hozza létre: egy teret és két fontos gyalogos tengelyt, melyek a városban található legfontosabb közszolgáltatásokat – kulturális központ és városháza, valamint postahivatal és

regionális buszpályaudvar – kötik össze. A fontosabb gyalogos felületeken egységesen használt burkolat kihangsúlyozza a közterek funkciókat összetartó erejét.

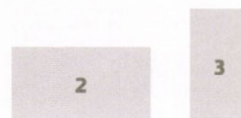
REVITALIZÁCIÓ

A megalkotott környezet szocializációra, sokszínű utcai tevékenységek létrehozására, változatos programok kialakítására ösztönöz. A városias sűrűséget a kulturális események, az utcaszínházak, a kiállítások, a kávézók és éttermek, valamint a kereskedelmi létesítmények hozzák létre.

A városi élet élénkítésének érdekében Ajka új városközpontja egy nagy közhasználatú gyalogos felületté alakul, ahol a gyalogos zónák és találkozóhelyek erőteljes karaktere dominál.

GYALOGOS FELÜLETEK PRIORITÁSA

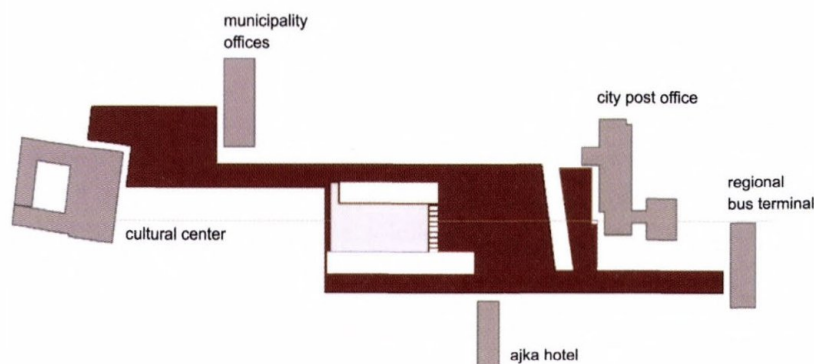
Az elsődleges cél az, hogy a teljes területen csökkentsük az autók dominanciájának hatásait. A nagy terepszint alatti parkoló lehetővé teszi egy új közösségi tér kialakítását a terepszinten, ezzel újraélesztve és visszahódítva a város szívét.

2. kép/pict.:
Helyszínrajz / Site Plan

3. kép/pict.:
• Konceptuális diagram a középületek, magántulajdonú épületek és a tervezett köztér viszonyáról / Conceptual diagram of relationship between public and

private buildings and public space
• A növényzet terve / The project of vegetation
• A terv mint a legfontosabb meglévő közfunkciók összekötő eleme / The project as the linking element of the main existing public services

centre in a classical sense with a big paved space, a piazza, connecting the public services and working as an intense core for public life.

URBANITY

The project identifies the potential highest level of urbanity: a piazza and the two major pedestrian pathways connecting the most important services of Ajka: cultural centre, municipality offices, city post office, and the regional bus terminal. One unique pavement on all the main pedestrian areas

will underline the continuous unifying system connecting all these functions.

REVITALIZATION

The project AGORAPHILIA encourages socialization, flexible streets activities, and diversified programs. Urban intensity is generated by cultural events, performances, exhibitions, cafes and restaurants, commercial facilities.

For the purpose of intensifying urban life the new city centre of Ajka will be converted into a large public pedestrian area with a strong design for

pedestrian routes and gathering spaces.

PEDESTRIAN PRIORITY

First goal is to reduce the impact and the dominance of the cars in the project area. A large underground car parking allows to create a new public space for the city community at the urban level, revitalising and re-conquering the heart of the town.

VEGETATION

The project aims to improve the existing role of green areas in Ajka as the

4

5

6

7

8

4. kép/pict.:

A főtér nézete a közösségi terem elől / View of the main square from the public room

5. kép/pict.:

A főtér a többfunkciós épülettel / Main square with the multifunctional building

6. kép/pict.:

Madártávlati nézet a Csingeri út felől / Bird's-eye view from Csingeri road

7. kép/pict.:

A főtér és környezetének vezérszínti alaprajza / Ground floor plan of the main square and its environment

8. kép/pict.:

A többfunkciós épület / Sections of the main multifunctional building

NÖVÉNYZET

A tervnek kifejezett célja, hogy javítsa a zöldfelületek városban meglévő, közterületeket összekötő szerepét. A sűrű fásítás révén létrehozott folyamatos zöldfelületi rendszer definiálja a patak partjait és egyúttal a városközpont határait is meghatározza. A füvesített felületek szűrőként működnek a közterületek és az utcák között.

SŰRŰSÉG ÉS KONCENTRÁCIÓ

Annak érdekében, hogy a tervezési terület széttöredezettége megszűnjön, a terv egy objektumba sűríti a program nagy részét.

- Egy összetett többfunkciós épület tartalmazza a kereskedelmi funkciókat, az önkormányzati ügyfélszolgálati irodákat és a lakásokat.
- A nagy, kőburkolatú köztér köti össze a területen található összes meglévő közfunkciót az újakkal. A terepszint alatt parkolóhelyek létesülnek, így a terület igazi közterületté tud válni.

Habár a terv egy egységes, uniformizált

képet ad, mégis több, másképpen működő közterület jön létre a területen: gyalogos sugárutak; egy kereskedelmi tengely, mely összeköt a kulturális központtal; az épület földszintjén lévő flexibilisen használható közösségi terem és a kereskedelmi központ tetején található felső köztér.

KAPCSOLATRENDSZEREK

A jó kapcsolatokat létrehozó és átjárható rendszer biztosítja a nyitott közterek, a magántulajdonú szolgáltatások és a közfunkciók integrálását.

IDENTITÁS

Az útvonalak között egy köz-, kereskedelmi és lakófunkciókat is tartalmazó "városi mágnes" létrehozza a város új arculatát. Az új elem tisztán olvasható hierarchikus szerepet tölt be a meglévő monoton városképben. A Csingeri úton, a város észak-déli autós közlekedési tengelyén elhaladó autósoknak városképileg meghatározó elemként jelenik meg.

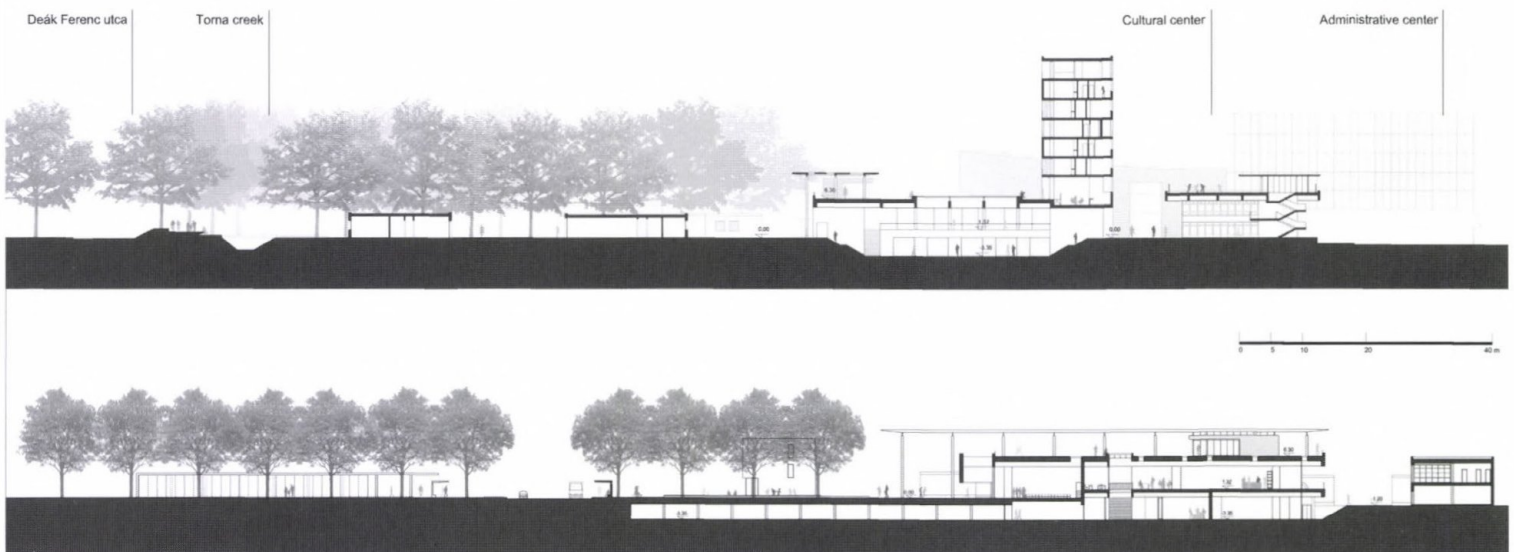
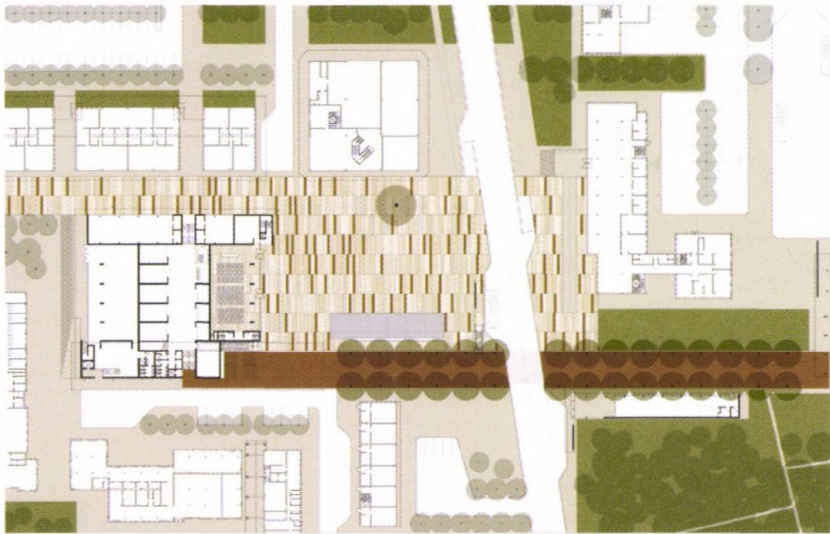
FENNTARTHATÓSÁG

A terv úgy reagál a fenntarthatósági igényekre, hogy megóvja a beépítetlen földterületeket és az anyagi erőforrásokat. Energiatudatos technológiákat integrál az épületbe és már a tervezésnél figyel az ökológiai változatosság kialakítására.

KÖRNYEZETTERVEZÉS

A meglévő faállomány besűrítésével lehetővé válik egy ökológiai útvonal létrehozása, melyet őshonos, helyi viszonyoknak megfelelő növényzet és fák szegélyeznek, ezzel is javítva a terület környezeti minőségét.

A patakparton végigvezetett sűrű fásítás felfogja a nyári, forró légáramlatokat, és ezzel biztosít megfelelő klimatikus viszonyokat a főtéren. ©

linking element between public spaces. The thick wood increases the areas planted with trees creating a continuous green system that marks the riverside and determines the boundaries of the city centre. The system of grass areas act also as a filter between the main public space and the street.

DENSITY AND CONCENTRATION

In order to change the fragmented situation of the site, the project aims to concentrate in a single pole almost all the program:

- A single complex multifunctional building hosting the commercial, the public offices and the housing.
- A large stone-paved piazza connecting all the public services in the project area with the new functions. There is a large parking under the ground, so the area can work as a real public centre for Ajka.

Even if the project gives a unitary vision there are many different kind of public spaces: the pedestrian boulevard, the

commercial axes (linking with the cultural centre), the flexible usable public room and the upper piazza on the roof of the shopping centre.

CONNECTIVITY

A well connected and permeable system provides to integrate public open spaces with private functions and public services.

IDENTITY

Between the paths an “urban magnet” which contains civic, commercial and residential functions, represents a new identity, establishing a clear hierarchy in the present monotony townscape. It looks also as a city landmark for the passing-by drivers on the Csingeri road, the north-south main vehicular axis.

SUSTAINABILITY

The project aims to respond to sustainability issues by conserving land and material resources, integrating energy-efficiency technologies, designing for ecological diversity.

ENVIRONMENTAL PLANNING

The densification of the existing trees allows to create an ecological route planted with native vegetation and trees suitable to local conditions, which improves the environmental qualities of Ajka.

The thick wood along the river makes the summer winds coming from south cold to assure proper climatic conditions on the main public square. ☉

AJ111 - PUBLIC URBANITY

MÁSODIK ZSÚRIFORDULÓBA
JUTOTT TERV

PROJECT OF THE SECOND
JURY ROUND

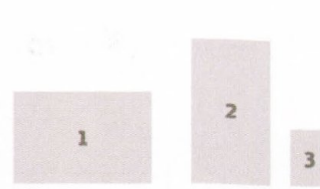
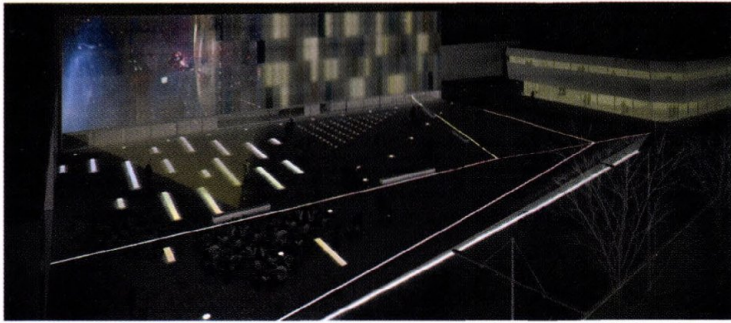
CASCIU MARIO (ÉPÍTÉSZ), FRANCESCA RANGO (ÉPÍTÉSZ), DAVIDE NEGRO (ÉPÍTÉSZ), SIMONE DE IACOBIS (ÉPÍTÉSZ), SARA TRIPpanERA (ÉPÍTÉSZ) CAGLIARI, OLASZORSZÁG

Ajkának - szintúgy mint a legtöbb olyan városnak, mely a gazdaságát a nehéziparra alapozta - meg kellett újítania a gazdasági szerkezetét: könnyűipar, szolgáltatóipar, kulturális szolgáltatók jelentek meg a nehézipari termelés helyett. Ajka azonban egy új város is, és talán emiatt hiányzik belőle az a fajta

rétgazsagság - városi és szociális értelemben is -, amit más európai városokban az elmúlt évszázadok alatt kifejlődhetett.

Azt gondoljuk, csak az a jó koncepcionális megközelítés, ha olyan köztereket jelölünk ki, melyek városi szövetet hoznak létre. Tervünk, a stratégiánk központi elemeként, a köztereket használja. A közösségi tereket - a kapcsolatok rendszerén alapuló társadalom térbeli megjelenését - mint identitási értéket értelmezzük újra. A javaslatunk két alapvető kulcsszava: közterek és funkcionális összetettségs.

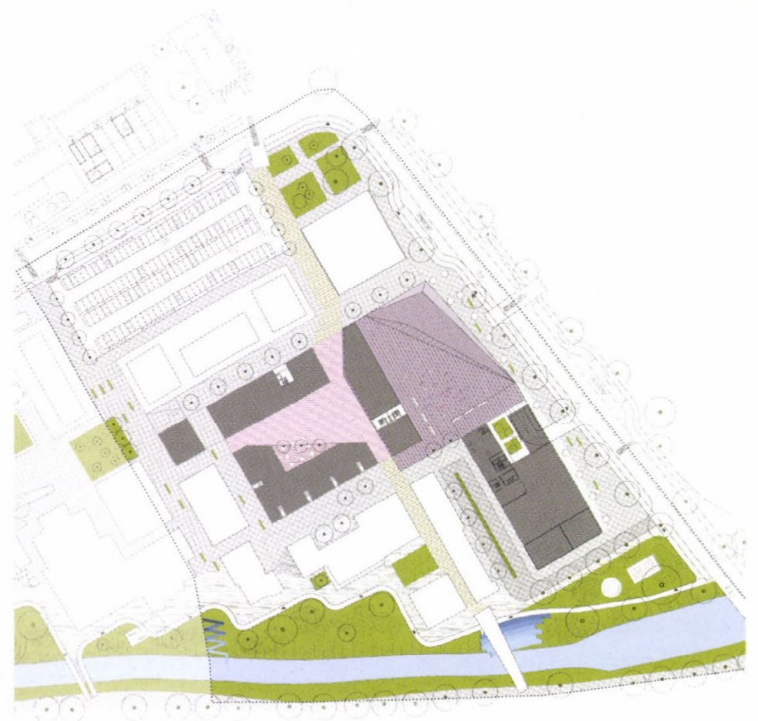
Tervünk rákényszeríti az embereket a köztérhasználatra és az utcai életre. Ez nem csak egy városi vonzerő, hanem az a mozgatórugó, melynek hatására a megújulási folyamatok elindulhatnak. Emiatt a javaslatokat először egy városi léptékű megoldásként mutatjuk be, egy olyan térszervezési terv részeként, ahol a terek áramlása lehetővé teszi, hogy a koncepció egészét egy rendszerként érzékeljük. Ebben az értelemben a jelszerű épület és a szimbolikus köztér nem önálló elemek, hanem az egész tervezési területet átölelő, és az azon

1. kép/pict.:
Légifotó / Aerial view

2. kép/pict.:
A tér éjszakai nézete; képek a tér felől és az udvarban / Night view of the square; images of the square and the courtyard

3. kép/pict.:
Helyszínrajz / Site plan of the area

CASCIU MARIO (ARCHITECT),
FRANCESCA RANGO (ARCHITECT),
DAVIDE NEGRO (ARCHITECT), SIMONE
DE IACOBIS (ARCHITECT), SARA
TRIPPANERA (ARCHITECT)
ITALY, CAGLIARI

As most of the cities that based their economy on heavy industry, Ajka had to start a change in its economic strategy: light industry, service economy and cultural services instead of heavy production. Moreover Ajka is a “new town” and maybe it lacks

of typical stratification -urban and social- that other European places have acquired during the last centuries. We strongly believe that a right direction for a new plan is the definition of the collective spaces as the generators of urban fabric. That is why the project fixes the public spaces as the core of the strategy, addressing the public domain as the base for a participating society and identity values. The two main keywords of the proposal are exactly public spaces and mixture of use.

The project is meant to be a pushing mechanism for the activities and the urban life. It's not just a “urban magnet”, but also the propulsor from which the renovation processes can start. That is why the proposal is articulated at first as an urban scale solution, a master plan in which the fluidity of spaces makes it be perceived as one. In this sense the landmark and the iconic space is not a single element itself, but it is the whole project site and its public space quality.

4. kép/pict.:

Homlokzat a Csingeri út felől / Elevation of Csingeri road

5. kép/pict.:

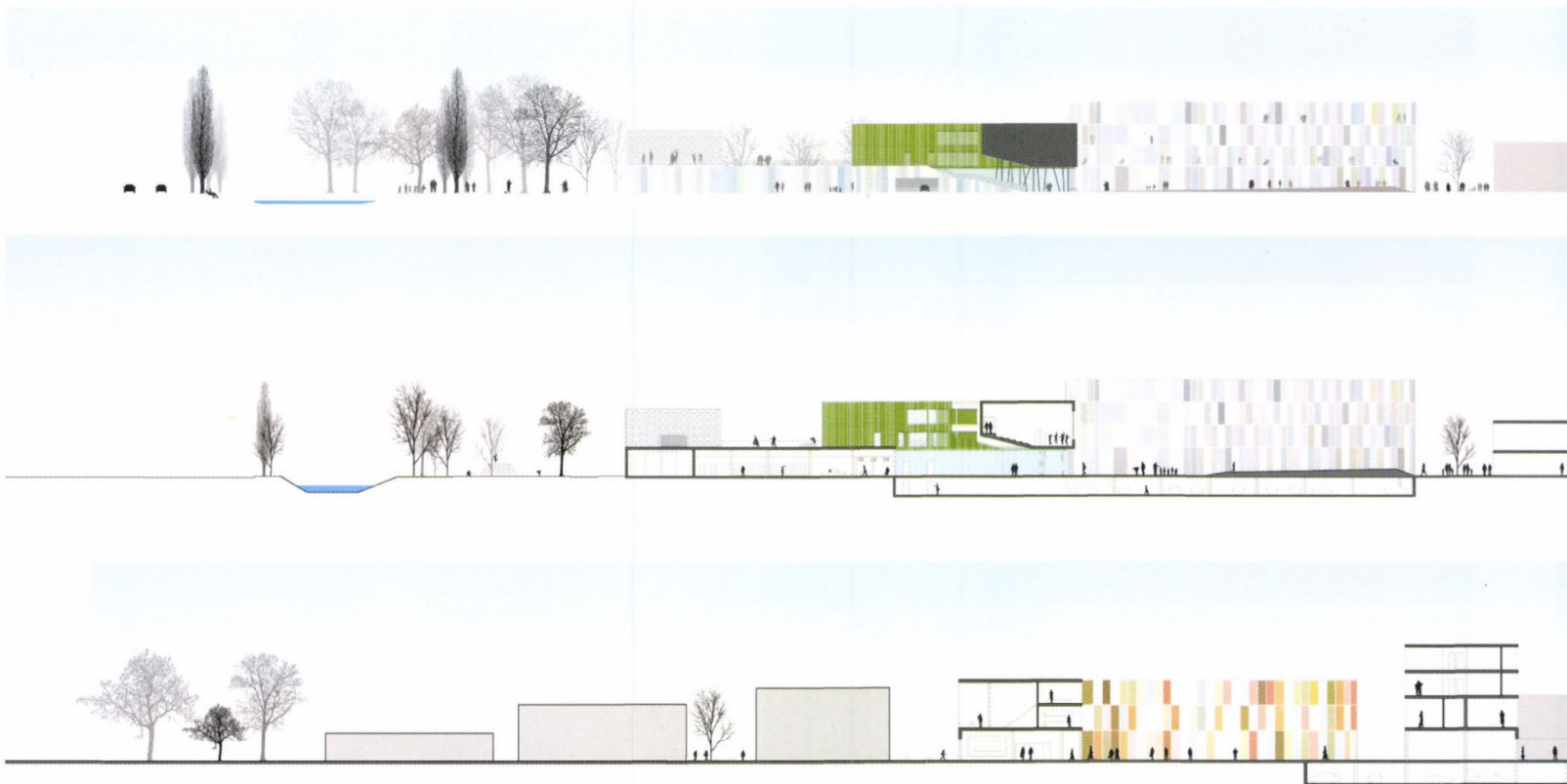
Keresztmetszet / Cross section

6. kép/pict.:

Hosszmetszet / Longitudinal section

7. kép/pict.:

A fő tér elrendezési lehetőségei / Main square configuration

belül létrejövő köztéri minőség részei.

A javaslatunk elfogadja a meglévő természeti adottságokat, irányokat és tengelyeket, melyek definiálják a határokat, átkelési helyeket, főbb vizuális tengelyeket (lineáris terek) mint a terv kiindulási pontjai. Ebből a kezdeti lineáris rendszerből, a legfontosabb köztérhelyzetek (központosan szervezett terek) is levezethetők: a Csingeri út mentén egy nagy, kelet felé tájolt tér, védve az út porától és zajától; egy kisebb tér az észak-déli és a kelet-nyugati kereskedelmi tengely között; valamint a Torna patak parkja és a Csingeri út találkozásánál lévő átmeneti tér, mely kapcsolatot létesít a patak partjának zöldfelületei és a város terei között.

Tervünk másik kulcseleme a terek térhasználati fokozatainak rendszere, mely nem elsősorban az intenzitásra, hanem sokkal inkább a térhasználat minőségére vonatkozik. A főbb köztéri helyzetek meghatározása

szerint a köztérhasználati fokozatok négy kategóriába sorolhatóak.

1. A tervezési területen:

- A Csingeri út mentén létrejövő reprezentatív, városi tér. Ennek a határai: Ajka Szálló (a megtartott szerkezetével) a meglévő Horizont áruház, és a két új épület (egy a nyugati, egy pedig a déli oldalon).
- Az észak-déli és kelet-nyugati kereskedelmi tengelyek között egy kisebb, intim tér jön létre. Ide lakások és kereskedelmi egységek néznek.

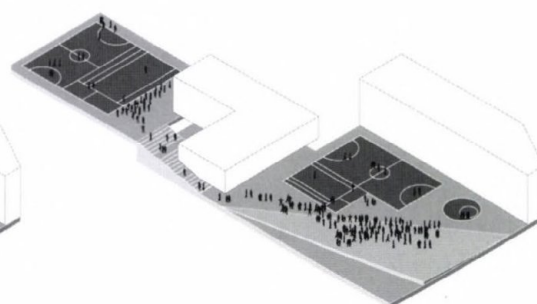
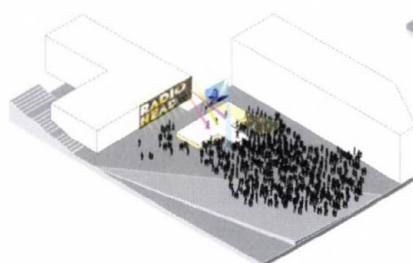
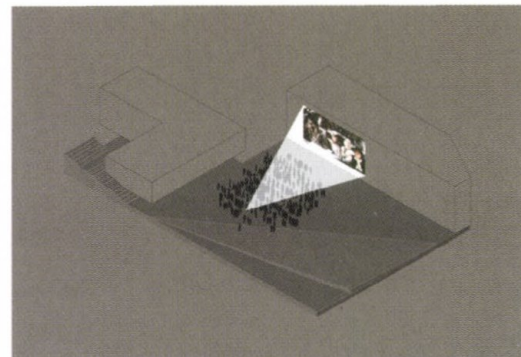
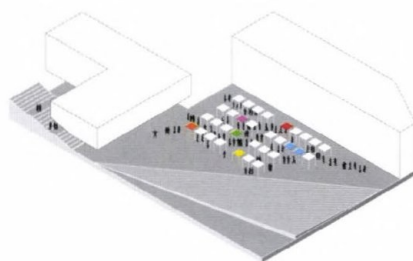
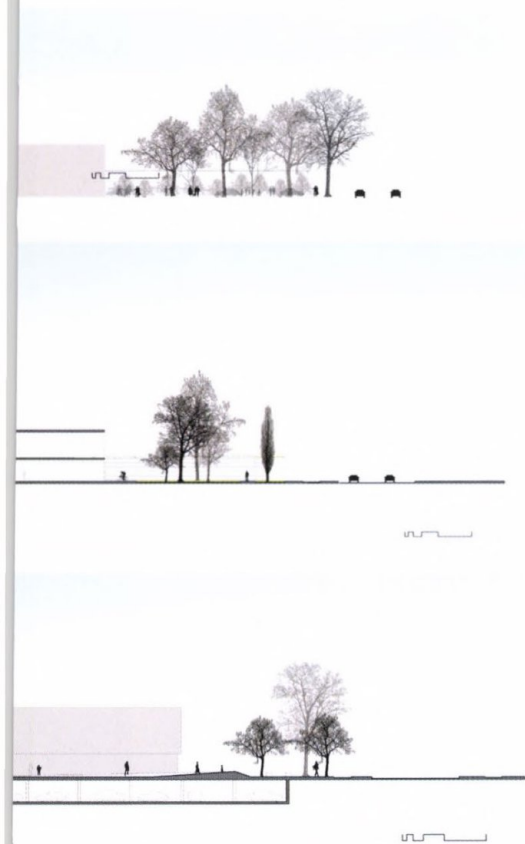
2. Nagyobb városi léptékben

- A Torna patak parkjának természeti környezete kijelöli a tervezési terület lehatárolását, valamint egy, a városon keresztül húzódó erős természeti vonalat. Egy olyan természetes sáv alakul ki, ahonnan az egyes városrészek és a település fontosabb pontjai is elérhetőek. Ennek a városi karakternek megfelelően, a patakparti gyalogos és kerékpáros kapcsolatrendszereket nemcsak a központ összefüggésében vesszük figyelembe,

hanem olyan városi dimenziókban is, amelyben a patak mentén fűződnek fel a város egyes elemei.

- A kereskedelmi funkciójú gyalogos tengely és a tervezési terület határai egy lineáris térrendszert hoznak létre. Ezek létesítenek kapcsolatot a város többi részével és teljesen átjárhatóvá válnak mind a gyalogosok, mind a kerékpárosok számára.

Az épületek programja a funkcionális komplexitást helyezi előtérbe. A földszinteken nagyméretű, egyben kezelt terek jönnek létre, melyek a funkcionális igények szerint oszthatóak, míg a felső szintek a lakóépületek alaprajzi rendszereit használják. A terek minőségi megformálását az építészeti részletek is erősítik, az anyaghasználat, a felületek és a formák révén. Minden anyag hozzájárul az egyedi környezet létrehozásához, melyet a térbeliség egy konzekvens rendszerbe szervez, és így alakítja ki a városképet. ©

The proposal accepts the present geography, directions and axes, and defines the borders, the crossing areas, and main view axes (linear spaces) as starting point. From this first linear system, the main hot public spots (centripetal space) take form: a large area on Csingeri road, the big square of the site, protected from the noise and traffic of the road, it is part of the east prospect; a smaller space in between the North South Commercial boulevard and the East West commercial Boulevard; the connection space at the corner of Csingeri road and the Torna's creek park, a functional terrace connecting the creek park system (natural) to the urban public space.

Gradient of public spaces, the other key word of the proposal, is not considered in the meaning of the amount of use, but in the meaning of quality of the space itself. According to the definition of the main public spots, the gradient individuates four main systems:

1. on the site

- the city square on Csingeri road and its border: Ajka Hotel (which structure has been preserved) and the Horizon department store (already there) and the two new buildings (one on the west side, the other on the southern side). It's the representative square.
 - a smaller square between the North-South and the East-West commercial Boulevard evokes intimate space; it is faced by apartments, flats and shopping units;
2. on urban scale
- the Torna creek park defines the natural border of the project site and the strong natural line throughout the city, a sort of natural tube from which districts and important points can be reached. According to this urban character, the pedestrian and bicycling connections along the creek have been thought not just in relation with the centre district, but on urban scale as connections lines following the water and crossing the city.
 - Linear space system: commercial

boulevard and site borders. They are the connections with the rest of city, they have been studied as completely permeable spaces for pedestrians and cyclists.

The functional proposal for the buildings wants to address a mixture of uses. Level zero is thought as a free space, easy to divide according to the needs (retails, workshops), while the higher levels host the typologies of dwellings. The architectural solutions stress out the quality of spaces with materials, treatments, shapes. Each material contributes to the construction of a special environment, that ruled by the systems, shape the new urbanscape. ©

ÚJ VÁROSI KARAKTER

EUROPAN 10 TERVPÁLYÁZAT AJKÁN

NEW URBAN CHARACTER

EUROPAN 10 COMPETITION IN AJKA

SZERZŐ / BY: SZABÓ ÁRPÁD

Az European 10 ciklus magyarországi helyszínének témája nehéz feladat elé állította a pályázókat. A szocializmus örökségéhez való viszonyulás építészeti eszközeinek és karakterének definiálása többrétegű és szociális értelemben sem egyszerűen megfogalmazható kérdéseket feszeget.

SOCIAL^{JST} EXCHANGE¹, vagyis változassunk az elmúlt rendszer építészeti örökségén és ezen keresztül hassunk a társadalomra is, hirdeti a tervpályázati helyszín mottója. De vajon mik ennek az eszközei? Milyen építészeti eszközökkel lehet elérni, hogy az egykori szocialista város lakói elkezdjék használni a központjukat, és az autós kényelem helyett inkább közttereiket vegyék birtokba?

A pályázati tervek² különböző koncepcionális megközelítést alkalmaztak, melyek közül néhány karakteres és jellegzetes gondolat kiemelhető.

ÉPÍTÉSZETI KONCEPCIÓ

A pályázók egy része a feladat problematikáját elsősorban a köztéralakítás kérdése felől közelítette meg. Egy vagy több közteret hoztak létre és az épületek rendszerét, logikáját - néhol funkcionális elemeit is

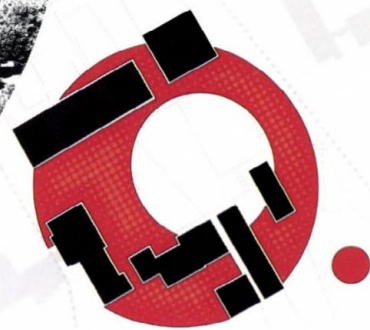
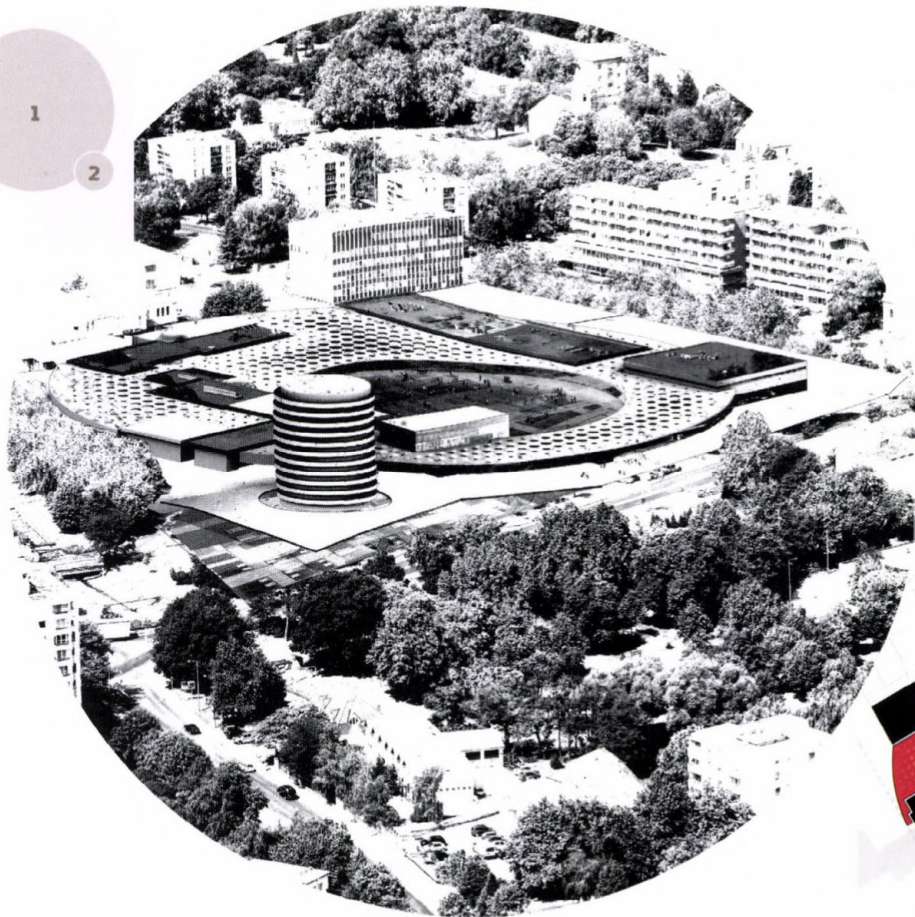
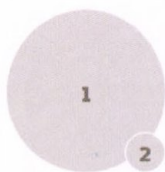
- ennek az új köztérrendszernek rendelték alá. Ezt részben maga a kiírás is sugallta, de ennek módját, eszközeit a pályázóknak kellett megtalálniuk.

Szinte típusmegoldásként szerepelt az az alapkoncepció, ahol a tervezési terület közepén kialakított nagyobb rendezvényter köré szerveződő új funkciók adják a terv központi elemét (DZ 169, HS138, BB512, MY248, AK279, MT001, PB777, IG003, HS835, KT124, AJ257, AE345 kódszámú tervek). Azonban ezeknek a terveknek a csoportján belül is egészen más términőségek jönnek létre a tér megformáltsága, karaktere vagy éppen léptéke függvényében. A javaslatoknak a városszerkezetbe való integrálása, kapcsolatrendszereinek tisztázása nélkül inkább nehezen használható, burkolt felületek keletkeznek és nem egy városi tér. A túlzó méretű, differenciálatlan központi tereket javasló tervek amiatt sem szerencsések, mert sokkal inkább a szocialista időszak felvolumulási tereit juttatják az ember eszébe, egy jól használható köztér helyett.

A pályázók másik része egy épített rendszer elemeit fekteti le, melyek bizonyos esetekben egy épületrendszerben (DZ169, AK279, JK571, AE345, HP003), egymással erős építészeti viszonyokat létesítő épületek csoport-

¹ Az ajkai helyszín mottója: lásd tervpályázati kiírás

² A tervpályázat összes terve megtekinthető az alábbi webhely alatt: www.european-hungary.hu

1-2. kép/pict.:
UFO20 kódszámú
terv / project UFO20

The Hungarian site of European 10 highly challenged the competitors. The task to find the proper position in relation to the heritage of the socialist architecture triggered complex and socially not easily addressable problems.

SOCIAL^{IST} EXCHANGE¹: let us change the architectural heritage of the former regime and through that let us also affect society, states the motto of the competition site. But what are the possible strategies for that? What are the architectural tools for making the residents of the former socialist city to start to use their city centre? How to force them to inhabit their public spaces instead of enjoying the comfort of their vehicle?

The competition entries² used very different approaches, but some typical and characteristic issues can be pointed out.

ARCHITECTURAL CONCEPTS

Numerous competitors approached the problem of the site from the point of view of public space. These competitors created one or more new public spaces and the new buildings, their logic and functional layout was completely subordinated to that. This

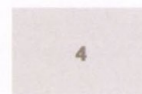
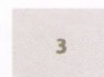
was partly even implied by the brief, but the tools and its measures had to be defined by the competitors.

The fundamental concept of creating one large scaled, animated, public space in the middle of the area with new services arranged around it was one typical solution (DZ169, HS138, BB512, MY248, AK279, MT001, PB777, IG003, HS835, KT124, AJ257, AE345 projects). However among these projects completely different architectural characters and spatial qualities were created depending on the formation, the character and especially the scale of the proposals. It is generally valid though that without the integration of the new elements into the urban structure it becomes a badly useable paved area rather than a real public space. The central square with over-dimensioned scale and undifferentiated spaces are also unfortunate, because they recall the memories of the marching fields of the socialist regime, instead of creating well usable public space.

Some other competitors lay down the elements of a built system that results a system of buildings (DZ169, AK279, JK571, AE345, HP003) or built volumes in very strong architectural relation to each other (AP756, BB512, AJ111/15,

1 Motto of the Ajka site: see competition brief

2 All projects of the competition are accessible at the webpage: www.europan-hungary.hu

3. kép/pict.:

AS119 kódszámú
terv / project AS119

4. kép/pict.:

AP756 kódszámú
terv / project AP756

jában (AP756, BB512, AJ111/15, RI749) vagy egy megastruktúrában (BL175, WFO09, IGO03, SP333, MW266) öltenek testet. Több terv egy vagy két nagyobb, hagyományos épület elhelyezésével próbálja megoldani a terület problémáit (HS138, JBO07, CC183, ED111, UFO20, HS835), és ezzel osztja a tervezési területet több részre.

Érdekes felvetés a WFO09 - EVERGREEN, mely egy erőteljes szuperstruktúrának a térbeli, és néhol artisztikus formálásával próbálja meg összehangolni a közterületi térhasználati rendszerek előnyeit, a zöldfelületek ökológiai hasznosságát és a megastruktúrából adódó erőteljes városkép-alakító karaktert. A végeredmény azonban korántsem ellentmondásmentes, hiszen a tetőfelületeken megjelenő köztérrendszer éppen a funkcióktól, a kereskedelemtől és lakásoktól szakad el, így inkább egy zöld falanszter vízióját vetíti előre.

Felmerül a kérdés, hogy szükséges-e ezen a helyszínen egy egységes karaktert

adni az elhelyezendő épületeknek, hiszen a funkciók különbözősége által az összetettség mindenképpen kialakul. Vagy a változatosságot az épületek sokszínűsége hozhatja létre? Az utóbbira tesz kísérletet a BB512 - IDENSIFICATION.

A jó léptékű elemek beillesztésével operáló terv három, anyaghasználatában és jelentésében is különböző épületcsoportot hoz létre, ezzel oldja az épületek egyhangúságát. A HS835 - URBAN PROFILE egy nagy, komplex épületben gondolkodik, azonban azt a szükséges téri helyzeteknek megfelelően igyekszik differenciálni. A HS 138 - HUMAN SCALE két egyszerű, építészeti karakterében hasonló, markánsan megfogalmazott elemmel egészíti ki és folytatja a struktúrát. Az építészeti karakterrel nem differenciál, inkább összeköt.

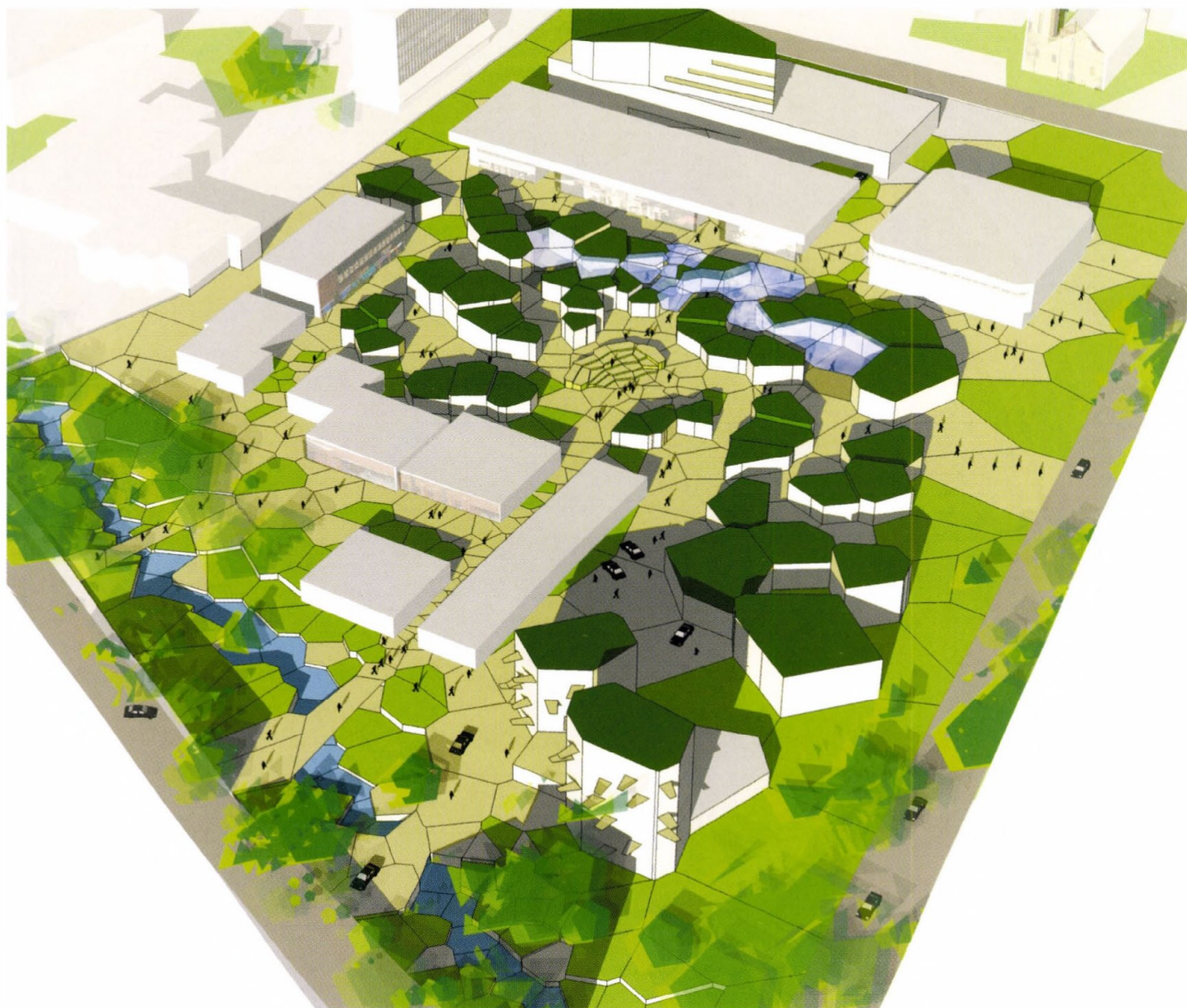
A tervek egyik alapvető kérdése, hogy lehet-e a fenti két megközelítést, a közterformálást és az épített struktúrákban való gondolkodást egymástól függetleníteni. A válasz nyilvánvalóan az, hogy nem. Az összhang megtalálása, vagyis

az építészeti eszközök használatának aránya a helyszín egyik kihívása volt.

LÉPTÉK, ÉPÍTÉSZETI KARAKTER

Sem a város léptéke, sem a rendelkezésre álló erőforrások nem teszik lehetővé, hogy egy „új, nagy városközpont” jöjjön létre, egy beruházás részeként. Az ár-érték arány egy fontos megítélési szempont, mely alapjaiban határozza meg a beruházás megvalósíthatóságát.

Az UFO20 - UFO „egy hipermodern, minőségi, csillogó bevásárlóközpontot” tervez „egy csábító, szuperszexi, repülő objektumként”, alatta egy nagy egybefüggő, teljesen átjárható szinttel. A terv felveti az építészeti karakter, erőteljes környezet-, sőt elemi erejű azonosítástudat formáló szerepét is. Amint azt a szerzők a műleírásukban megfogalmazzák, egy olyan erőteljes tárgyat terveztek „amelynek megvan az ereje ahhoz, hogy kristálytisza és tökéletesen olvasható legyen”. A terv ref-

RI749) or a mega structure (BL175, WF009, IG003, SP333, MW266). Many competitors tried to solve the problems of the site with the location of one or two large scaled buildings (HS138, JBoo7, CC183, ED111, UFO20, HS835) that divide the site into smaller parts.

The WF009 - EVERGREEN proposes an interesting idea, which with the spatial and artistic modelling of a strong superstructure tries to harmonize the advantages of a public space system, the ecological benefits of the green surfaces and the strong townscape forming character of the megastructure. The result however is quite controversial. The public space system on the roof surfaces is completely separated from the commercial and residential functions of the centre; it outlines the vision of a green phalanstery.

Another issue is the question of unique character: should the buildings have a unifying architectural behaviour, or diversity should be reached through the heterogeneity of architectural

characters? This is the issue that is addressed in BB512 - IDENSIFICATION. The project inserting well scaled elements creates three building clusters with different claddings, this way it resolves the monotony of the centre. The HS835 - URBAN PROFILE recommends one complex building, but it differentiates it according to the needs of the spatial requirements of the surrounding public spaces. The project HS 138 - HUMAN SCALE uses a different approach. It continues the urban tissue with two well located, simple buildings with almost identical architectural character. It uses architectural character not for differentiation but to create connections.

One of the fundamental issues raised by the competition projects was, if it is possible to separate the formulation of public space from creating building structures. The answer is obviously no. Finding the proper and balanced harmony and the proper proportion of these architectural tools was one major task of the site.

SCALE, ARCHITECTURAL CHARACTER

Neither the size of the city, nor the available resources make the creation of a "new, ambitious city centre" possible as one development. The cost efficiency is a basic aspect of the judgement since it fundamentally effects the feasibility of the project.

The UFO20 - UFO project creates "a hyper-modern high quality sparkling shopping mall" as a "seducing supersexy flying object" with a completely permeable ground floor. The project raises the question if architecture has the strength to formulate a powerful character and an overwhelming identity. As the authors write in their text they designed a powerful object that „has the strength to be crystal clear and perfectly readable" The project wants to get into dialogue with the city and its former developments, in a way that with its strong presence overcomes it.

The goal of the CC183 - AGORAPHILIA project is to create the attractive and

lektál a városfejlesztés korábbi elemeire, de oly módon, hogy erős karakterénél fogva felülkerekedjen azokon.

A CC183 - AGORAPHILIA a belátható időn belül megvalósuló építészeti program által meghatározott alkotást, és az ez által létrejövő különösen, vonzó és nagyvonalú összképet tekinti a végcélnek, mely egy léptékében kissé túlzó épületet eredményez. Az eredmény azonban szinte biztosan meghaladja a település lehetőségeit, és (több más tervhez is hasonlóan) nem foglalkozik azzal, hogy mi történik a központban az építkezés éve alatt.

Mindkét terv az erős gondolat, az erős építészeti koncepció mellett teszi le voksát, de esetükben (és több más terv esetében is) felmerül az építész felelőségének a kérdése. Bármilyen vonzó is az, amit tervezünk, biztos nem követjük el újra a 70-es évek városépítészeti hibáit, és ezáltal lehetetlenítjük el a központ hosszabb távú fejlődését?

Az AJ111 - TRANSFORUM teljesen más logikával közelíti meg a feladatot. Néhol ugyan vitatható következtetésekből kiindulva, egy nagyon magas ár-érték arányú, folyamatorientált időbeli változást vizionál, ahol nem is az alkotáson, hanem a folyamaton van a hangsúly. A terv így az esetleges funkcionális változásokat szintúgy beemeli a terv eszköztárába, mint az időt, és így egy vég nélküli, nyitott rendszert hoz létre.

Fontos kérdésfelvetéssel foglalkozik az AY322 - BIG SMALL PROJECT. A terv azt vizsgálja, hogy melyik az az építé-

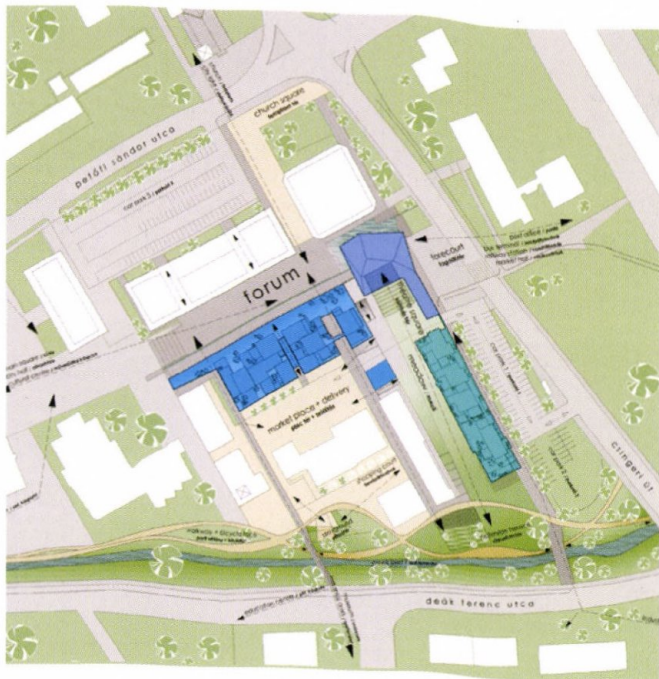
szeti karakter, amelyikkel egy ajkai leginkább azonosulni tud. Azt állítja, hogy a helyiek a szocializmus lapostetős „kocaházai” helyett inkább egy magastetős, a családi házas övezetre emlékeztető, kis léptékű központot akarnak. A válasz - igényes építészeti karaktere és jó részjavaslatai ellenére is - leginkább egy nosztalgikus vágyat sugall, mely azonban léptéke miatt nem tudja létrehozni azt a kritikus sűrűséget, ami a terület köztérhasználati intenzitásának növeléséhez szükséges volna.

MÁGNES PÓLUS³

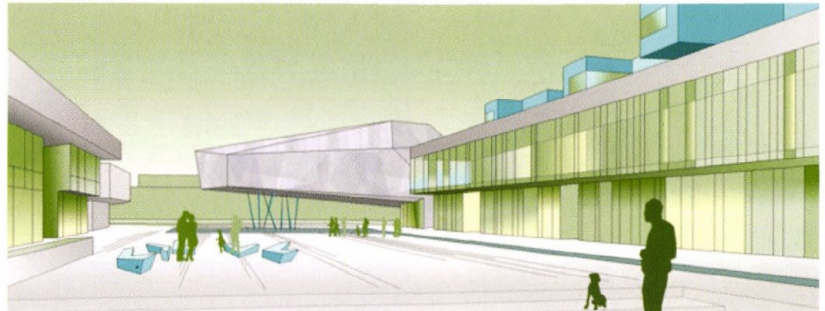
Az European 10 tervpályázati helyszínek tematikus csoportosításakor az ajkai városközpont a „mágnes pólus” kategóriájába került. Maga a mottó természetesen a városiassághoz kapcsolódik, és azt veti fel, hogy a városi funkciók összetettsége és egymást erősítő hatása révén létrejöhetnek-e olyan sűrűsödések, szó szerint funkcionális pólusok, amelyek maguk körül generálni tudják a további funkciók megjelenését és megmaradását.

A pályázati tervek egy része a köztérrendszert értelmezi a mágnes pólusaként és az itt megjelenő programelemeket - szabadtéri színpadok, flexibilisen használható köztérek, zöldfelületek, korcsolyapályák stb. - tekinti a sűrűsödés zálogának. A tervek másik részében az épületek funkcionális programja válik a vonzerővé, mely a legtöbb esetben nagyon is közvetlen és aktív kapcsolatrend-

³ A tematikus csoportosítást lásd: <http://www.european-europe.com/e10/gb/sites/t2.php>

5. kép/pict.:
BB512 kódszámú
terv / project BB512
6-7. kép/pict.:
HS835 kódszámú
terv / project HS835

grandiose architectural work that will be realized in a considerable time and that is defined by the clear functional program. The outcome is eye-catching and full of character, but it seems to be over-dimensioned. It definitely goes beyond the financial abilities of the municipality, and the project (similar to many others) hardly deals with the situation in the centre during the construction period.

Both projects make a stand for strong ideas and strong architectural concepts. But in both cases the question of the responsibility of the architect comes up. With even the highest quality architecture, is it sure we do not repeat the urban scaled mistakes of the 1970s and this way hinder the development of the centre on a longer term?

The AJ111 - TRANSFORUM approaches the problem with a completely different logic. It starts with controversial basic statements, but visions a very cost efficient, process oriented, long-lasting change, where the main emphasis is not on the architectural work, but on the process. It also incorporates the necessary functional modifications into the toolkit of the project as its timeframe as a new dimension, and so it creates an open system without a clear end result.

The AY322 - BIG SMALL PROJECT deals with an important issue. The project asks what the architectural character is with which the citizens of Ajka can identify themselves the most. The project states that instead of

the flat-roofed cubes of socialism, the locals want a new small-scaled centre with the pitched-roof, simple architecture of the one family house estates. The answer despite of its high quality architecture and good smaller recommendations suggest a nostalgic desire. Because of its architectural scale it cannot create the critical density that would be needed for the intensification of the public space usage.

MAGNETIC POLE³

During the thematic classification of the project sites of European 10 the city centre of Ajka was grouped into the category „Magnetic pole”. The motto is of course connected to the issue of urbanity and raises the question whether the intensification of functions through the complexity of urban elements and their reinforcing effect on each other can create densities or magnetic fields that attract the appearance of new functions and ensures their continued existence.

One part of the competition projects interpreted the public space system as the “magnetic pole” and the programmatic elements appearing on the public spaces (open air stages, flexible public spaces, green surfaces, ice-skating rings etc.) are considered the token of intensification. Projects with a different approach considered the functional program of the buildings as the attractions, which in most cases create a

³ The thematic classification can be found at: <http://www.european-europe.com/e10/gb/sites/t2.php>

8. kép/pict.:
AY322 kódszámú
terv / project AY322

9. kép/pict.:
AY322 kódszámú
terv / project AY322

10. kép/pict.:
SP333 kódszámú
terv / project SP333

szert alakít ki a köztérrendszerrel, mely azokat felfűzi. A programban megtalálható okmányirodai, rendezvénytermi és kereskedelmi funkcióknak valóban van erőteljes térhasználat-generáló hatásuk, de ez nem hasznosul, ha egymáshoz és a többi funkcióhoz való viszonyuk nem szerves annyira, hogy egymást erősítsék.

A TÁJ MINT ÉPÍTÉSZETI ESZKÖZ

Ajka városközpontja egy épített városias környezet része, két szempontból mégis felmerül a tájhoz, a természeti környezethez való viszonyulás.

Az egyik ilyen szempont egy allegorikus kapcsolat; a Somló-hegy jelenléte és közelsége, mely a városlakók szívében van jelen, és nem a városképben. Ennek tervekben való megjelenítésére azonban több pályázó is kísérletet tesz.

Az SP 333 - AJKA ROCKS szó szerint a hegyet mint tömeget próbálja megidézni a városközpontban, de erőteljes formálása és a környezettel alig-alig

kommunikáló peremei révén egy társító tömeget hoz létre, nem egy város-szerkezetbe szervesülő látványosságot.

Ennél finomabb eszközökkel operál a JK571 - TWO FACES OF PUBLIC SPACES, mely a Somló-hegyet mint allegóriát teljesen átértelmezi, azt az urbánus környezetben is értelmezhető hagyományos épületelemekkel társítja. A műleírás szerint a terv a hegyet, vagyis annak elemeit (a bauxitot, a zöldfelületeket, a talajt és a vizet) az épületek karakterét meghatározó homlokzati elemek (perforált alumínium, zöldhomlokzatok, beton és üveg) szimbólumain keresztül jeleníti meg.

A másik természeti elem a meglévő városközpont közel fekvő Tornapatak, mely a tervezési terület közvetlen környezetében is felveti a táji környezethez való viszonyulás szükségességét. A tervek szinte mindegyike a terület zöldfelületeinek alakítása során figyelembe veszi ezt.

Ezt a felvetést gondolja tovább a UE347 - GROWING FIELDS, mely egy nagyobb tervezett elemekkel is ren-

delkező, táji, kertészeti eszközökkel strukturált környezetbe helyezi a központot. A kertek rendszere a partakpart vonalán több helyen is megjelenik, de sajnos éppen a központban válik egy tetőkertté, vagyis a városhasználói ebből mit sem érzékelnek.

FUNKCIONÁLIS KOMPLEXITÁS

A tervek egyik jellemző visszatérő eleme a funkciók térbeli szervezésének kérdése. A lakóterületek, tervpályázati kiírás szerinti megjelenésének célja a városközponti területén az, hogy ennek segítségével lehessen biztosítani azt a komplexitást és gazdag városias életet, amit egy hagyományos, természetesen nőtt városközpont biztosítani tud. Így logikusnak tűnik a funkciók függőleges tagolása, hiszen a történelmi városközpontok földszinti szolgáltatásai fölött is legtöbb esetben lakófunkciók találhatók. Mégis több terv egy merev szétválasztást hoz létre a

very intense and direct connection to the public space system that serves as linking element between them. The public services, the flexibly useable room and the commercial spaces do have a public space usage generating effect. But this only works if their relation is strong enough to reinforce each other.

LANDSCAPE AS AN ARCHITECTURAL TOOL

Although the city centre of Ajka is part of a built, urban environment, from two aspects it is important to deal with the relation to the landscape and to the natural environment.

One of these aspects is an allegoric connection. The presence and vicinity of Somló-hill exists rather in the heart of the people than in the actual townscape. Nevertheless numerous projects try to recall these memories.

The SP 333 - AJKA ROCKS project literally builds the hill as a mass in the

city centre. But its powerful mass and its edges, which hardly communicate with the surroundings, create an alienated entity instead of an integrated attraction.

The JK571 - TWO FACES OF PUBLIC SPACES project works with much more refined tools. It completely reevaluates the Somló-hill as an allegory, and translates it into building materials that can have their meaning in an urban context as well. According to their explanation, the hill and its elements (bauxite, green hill, terrain and water) are represented through the building materials (aluminium, green, concrete, glass) that characterize the elevations of the new buildings.

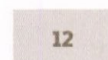
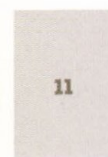
The Torna-creek close to the city centre raises the necessity of relating the natural environment to the project area. All projects take this into consideration when creating their green surface system.

The UE347 - GROWING FIELDS project goes even a little bit further than that. It integrates the new centre into a

large scaled system of landscaped environment of gardens. The system of the gardens appears at different locations along the creek, but unfortunately in the centre it is transformed into a roof garden, so the city-dwellers can hardly experience anything from it.

FUNCTIONAL COMPLEXITY

One of the returning issues of the competition is the spatial organization of functions. According to the competition brief the aim of bringing residential functions into the area is that it can help to provide the diversity and rich urban life that exists in traditional, naturally grown centres. The vertical separation of functions seems logical since in the historical town centres there are also residential functions above the ground floor services or commercial units. Nevertheless many projects create a strict separation between the two functional zones (BL175, MW266),

11. kép/pict.:
HPO34 kódszámú
terv / project HPO34

12-13. kép/pict.:
UE347 kódszámú
terv / project UE347

két zóna között (BL175, MW266), mely-
lyel pont a lényegét, a komplex kap-
csolatrendszer szünteti meg.

A tervpályázatra adott válaszoknak
azonban van egy minden eddiginél is
fontosabb és komplexebb olvasata is,
mely magában foglalja a köztér használ-
hatóságának kérdését, a zöldfelületek-
hez való viszonyt, a meglévő épületállo-
mányhoz való alkalmazkodás képességét
és több más szociális és gazdasági szem-
pontot is. Ez pedig a fenntarthatóság as-
pektusa, amely természetesen ez eset-
ben semmiképpen sem egy technikai,
energiatakarékosági fogalmat takar.

Itt most sokkal inkább arról van szó,
hogy a megfelelő lépték, a megfelelő tér-
arányok, a megfelelő kapcsolatrendsze-
rek, funkciók és sűrűség kialakításá-
val létrehozható-e egy olyan környezet,

mely azt az összetettséget és városias-
ságot eredményezi, amely saját tulaj-
donságainál fogva képes fennmaradni.⁴

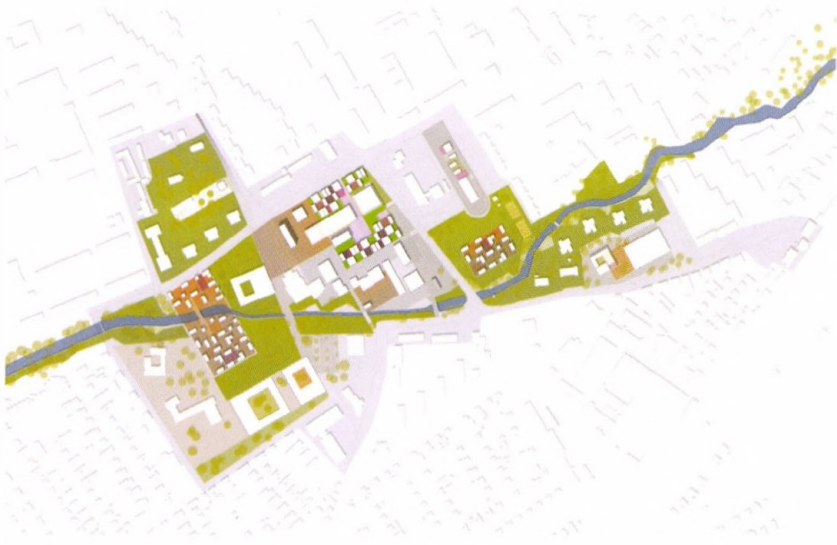
A nyertes RI749 – DENSE/LITE eb-
ből a szempontból jó kiindulópont le-
het. A terv egy finoman alkalmazkodni
képes térstruktúrát hoz létre. A meg-
maradó környező épületek térbeliségét
folytatja, talán az egyetlen terv, amely
úgy hoz létre egy karakteres mai, ur-
bánus víziót, hogy maximálisan figye-
lembe veszi a környezethez való alkal-
mazkodás igényét. Az épületek között
létrejövő terek az új épületek csoportját
is szervezik. Elemekre darabolják őket,
de egy erős kapcsolatot is létrehoznak.

Végül tér és épület összefonódik,
egyik sem tud létezni a másik nélkül.

Ez lehet Ajka új városiasságának zá-
loga?⁵

⁴ A témával kapcsolatban egy hosszabb
írás az European Európa honlapján talál-
ható: <http://www.european-europe.com/e10/gb/topics/d2.php>

⁵ A fenti írás a tervpályázati kiírásban
felvetett kérdésekre adott válaszokat
veszi számba. Nem az értékelés a célja,
hanem a lehetséges stratégiák számba-
vétele és összevetése. Szerzője a zsűri
szavazati jog nélküli tagja.

which actually breaks the essence of this layout, the connections.

On the other hand, the architectural answers of the competition have another important and complex reading that involves the usability of public spaces, relation to green surfaces, adaptability to the existing building stock and also other social and economic aspects. That is the issue of urban sustainability, which in our case does not mean a technical, energy efficiency issue.

Instead it stands for the idea, of creating an environment that with the adequate scale, the proper spatial proportions, the proper connectivity, functions and density can create the complexity and urbanity that can continuously exist by means of its own characteristics.⁴

In that sense the winning project RI749 - DENSE/LITE is a good starting point. The project creates a smoothly adjustable spatial system. It continues the spatial logic of the remaining surrounding buildings. It is probably the only project that creates a characteristic and contemporary urban vision, with maximum attention to the surrounding. Besides connecting, the voids in between the buildings also adjust the new volumes. They divide them into pieces, but at the same time they create strong relations.

At the end, voids and buildings become engaged and none of them can exist without the other.

Could that be the token of urbanity in Ajka?⁵

⁴ Concerning the topic there is a longer article at the European Europe webpage: <http://www.european-europe.com/e10/gb/topics/dz.php>

⁵ The goal of the article is to summarize the most important aspects and issues raised in the brief in relation to the responses of the competitor. The author was a non-voting member of the jury.

14

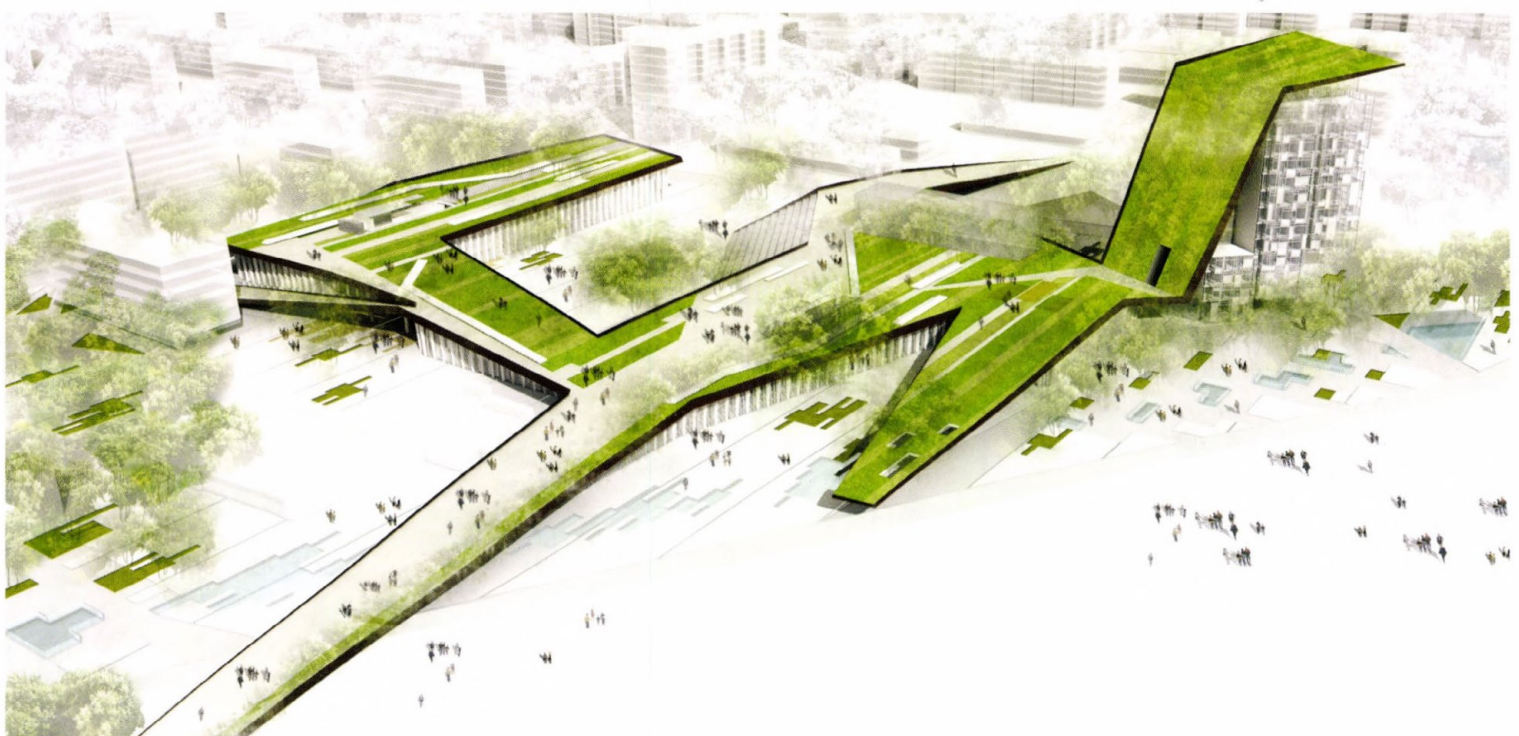
15

16

14. kép/pict.:
MT001 kódszámú
terv / project
MT001

15. kép/pict.:
BL175 kódszámú
terv / project BL175

16. kép/pict.:
WFO09 kódszámú
terv / project
WFO09

A PÁLYAMŰVEK SZERZŐI

TEAMS OF THE COMPETITION

DZ169	Urban Cheese	Mészáros Réka, Ráti Orsolya, Lamos Péter, Drabant Ágnes
AP756	Bricolage	Hoferica Roland, Pavol Knapo
HS138	HUMAN SCALE	Tóth Zsuzsanna, Horváth Csaba, Hoffman Tamás
BB512	Idensification	Germán Tibor, Losonczy Anna, Terpó Veronika, Oroszlány Miklós, Halász Bálint
AY322	Big Small Project	Ágoston Gergely, Stefano Maderna, Daria Trovato, Sara Olga Pasini, Anna Garziera, Anna Pasini, Filippo Oliosio
JB007	Chain	Szóke Ferenc, Benke Csaba, Réti Luca
CC183	agoraphilia	Acito Massimo, Caterina Aurora Rogai, Marco Burrascano, Luca Reale, Annalisa Metta, Luca Catalano, Lucia De Vincenti, Francesco D'Ippolito
MY248	My place. My past. My Present. My Future	Mirela Szitar, Sabau Adriana, Daniela Monica, Gabriela Pascu
ED111	Urban Mutations	Adamantidis Ermis, Dominiki Dadatsi
AK279	Intersection	Antunes Marco, Manuel Cereijo
UF020	UFO (Utmost Floating Oyster) 2000	Damiani Giovanni, Gabriele Pitacco, Elisa Loganes
BL175	Hoverhood	Pásztor István, Bartha Loránd-Károly, Szénási-Papp Zsolt, Benedek István
UE347	Growing fields	Tom B. Förster, Baudler Tino, Újvári Enikő
AS119	Ajka, what else?	Stephan Ladurner, Alexander Laber, Anne Schmitt, Monika Schuller
AJ111	public urbanity	Casciu Mario, Francesca Rango, Davide Negro, Simone De Iacobis, Sara Trippanera
JK571	Two faces of public spaces	Rafanelli Tommaso, Simone Scortecci, Domenico Sforza
MT001	Magnetic tape	Sergio Fortini, Alberto Verde, Silvia Mazzanti, Saveria Teston, Federica Pennacchini, Ketrin Costa, Francesco Ceccato, Lorenzo Ercoli
PB777	Agorevolution	Marco Del Monte, Valentina Chiocca, Martinelli Michele, Romanini Simona, Piuppani Lisa, Rosa Romano
IG003	Magnet Scape	Koronidi Ismini, Giorgos Machairas, Gregory Arcangeli
WF009	Evergreen	Claudio Pia, Lisa Pavanello, Carmine Leone, Francesca De Angelis, Davide Vason, Oscar Flecha Quintanilla, Oihana Cuesta Gomez
HS835	Urban Profile	Horváth Tamás, Starmüller Krisztina
AJ495	Torque	Rodrigo Cochofel hólzer e brito, Claire Fernley, James Fox
RI749	Dense/Lite	Martin Jančok, Irakli Eristavi, Pavol Šilla, Silvia Miklušová, Milan Vlček,
KT124	Green Industry	Jacek Klak, Sandro Truchan, Jan Karpiel, Wojciech Sulek, Marcin Steindel
AJ111	AJKA TRANSFORUM	Christina Lenart, Ernst Gruber, Michael Klein
EC610	Perpetual Motion	Ulrich Fuchs, Martino Sacchi, Alessandra Ferrari, Nikolaus Steinke, Stefano Boccardo
SP333	Ajka Rocks	Dankert Carsten, Krempin Gunnar
MW266	Future Historical Centre	Garcie De navailles, Barbaroux Guillaume, Aurelie Estorge, Aurelie Godin, Julie Michaud, Franck Courari
AJ257	AJ(LAND)KA	Mathilde Vezin, Antoine Demantke, Gregory Burrows, Toufik Bourriche, Pol Antoine de Saint Remy
AE345	Plastic Surgery	Sama Adair
HP034	Diaframe	Per Anda, Erling Saeveraas, Olav Resell, Hakon Berger

EUROPAN SZERVEZET

EUROPAN ORGANIZATION

EUROPAN
MAGYARORSZÁG

Magyar Urbanisztikai Tudás-
központ Nonprofit Kft.
1094 Budapest, Liliom utca 48.

Telefon: +36-1-2155794
Fax: +36-1-2155162
Email: mut@mut.hu
web: www.europan-hungary.hu

Nemzeti titkár:
ONGJERTH Richárd - épí-
tész, várostervező

Nemzeti koordinátor:
SZABÓ Árpád DLA - építész,
várostervező, a BME Urbanisz-
tika Tanszék adjunktusa

Programkoordinátor:
FALLY Veronika - tájépítész

European Nemzeti Bizottság tagjai:
BALOGH Péter PhD - tájépítész, egye-
temi adjunktus, a Budapesti Corvinus
Egyetem, Tájépítészeti Kar delegáltja
BENKŐ Melinda PhD - építész, város-
tervező, egyetemi docens, a Magyar
Urbanisztikai Társaság delegáltja
BORSAY Attila - építész, a Magyar Épí-
tőművészek Szövetsége delegáltja
KRAKLER Judit - építész, városter-
vező, a Nemzeti Fejlesztési és Gaz-
dasági Minisztérium, Építésügyi és
Építészeti Főosztály delegáltja
NAGY Eszter - tájépítész, a Nem-
zeti Fejlesztési és Gazdasági Minisz-
térium, Területrendezési és Tele-
pülésügyi Főosztály delegáltja
PAP Klára - építész, várostervező, az
Országos Főépítészeti Kollégium delegáltja
SÁNDOR Gergely - építész, a Magyar

Építész Kamara delegáltja
SZABÓ Árpád DLA - építész, város-
tervező, egyetemi adjunktus, a BME
Urbanisztika Tanszék delegáltja
ZIMBORÁS Gábor - építész, várostervező,
a Kortárs Építészeti Központ delegáltja

European Technikai Bizottság
(magyarországi előzsűri) tagjai:
ERŐ Zoltán, építész, FINTA Sándor,
építész, GUNTHER Zsolt DLA, épí-
tész, HORNÁK Attila, ajkai főépí-
tész, LOCSMÁNDI Gábor, épí-
tész, MOHÁCSI Sándor, tájépítész,
SÁNDOR Gergely, építész

Az European Magyarország munká-
jában a korábbi években részt vettek:
BATÁR Attila, BÖHÖNYEI Ágnes,
GUNTHER Zsolt DLA, HELYES
Gábor, KARNER Anikó, LOCSMÁNDI
Gábor PhD, RADVÁNYI György
DLA, RÓTH János DLA, SYLVESTER
Ádám, Z. HALMÁGYI Judit

EUROPAN
EURÓPA

EUROPAN TITKÁRSÁGA:
Grande Arche de la défense, Pilier
Sud, 92 055 Paris-la-Défense cedex

Telefon: + 33. 1. 40 81 24 47
Fax: + 33. 1. 40 81 94 75
Email: contact@europan-europe.com
web: www.europan-europe.com

Didier REBOIS - építész, főtitkár
Sylvie CHIRAT - építész, titkár
Françoise BONNAT - várostervező, titkár
Yuna CONAN - titkár

EUROPAN 10 ELNÖKE:
Yvette JAGGI - Lausanne
korábbi polgármestere

TAGORSZÁGOK:
Ausztria, Belgium, Dánia, Észtország,
Finnország, Franciaország, Horvát-
ország, Írország, Lettország, Hollan-
dia, Németország, Norvégia, Portugá-
lia, Spanyolország, Svédország Svájc

TÁRSULT TAGORSZÁGOK:
Lengyelország, Magyaror-
szág, Olaszország

EUROPAN MAGYARORSZÁG

EUROPAN
MAGYARORSZÁG

Hungarian Urban Knowledge Centre
1094 Budapest, Liliom utca 48.

phone: +36-1-2155794
fax: +36-1-2155162
email: mut@mut.hu
web: www.europan-hungary.hu

National secretary

Richárd ONGJERTH, architect, urban planner, managing director of the Hungarian Society for Urban Planning

National co-ordinator of europan10
Árpád SZABÓ, DLA architect, urban designer, assistant professor at the Department of Urban Planning and Design of the Technical University of Budapest

Program co-ordinator:

FALLY VERONIKA, landscape designer

MEMBERS OF THE NATIONAL
COMMITTEE

Péter BALOGH PhD, landscape designer, assistant professor, delegate of the Faculty of Landscape Architecture of the Corvinus University
Melinda BENKO PhD, architect, urban designer, associate professor, delegate of Hungarian Society for Urban Planning
Attila BORSAY, architect, delegate of Society of Hungarian Architects
Judit KRAKLER, architect, urban designer, delegate of Ministry for National Development and Economy
Eszter NAGY, landscape designer, delegate of Ministry for National Development and Economy
Klára PAP, architect, urban designer,

delegate of Board of Local Government Chief Architects
Gergely SANDOR, architect, delegate of Chamber of Hungarian Architects
Árpád SZABO DLA, architect, urban designer, assistant professor, delegate of Department of Urban Planning and Design of the Technical University of Budapest
Gábor ZIMBORAS, architect, urban designer, delegate of Hungarian Contemporary Architecture Centre

Members of Europán Technical Committee:

Zoltán ERŐ, architect, Sándor FINTA, architect, Zsolt GUNTHER DLA, architect, Attila HORNYÁK, chief architect of Ajka, Gábor LOCSMÁNDI, architect, Sándor MOHÁCSI, landscape architect, Gergely SÁNDOR, architect

Members of Europán Magyarország in previous years:

Attila BATÁR, Ágnes BÖHÖNYEI, Zsolt GUNTHER, Gábor HELYES, Anikó KARNER, Gábor LOCSMÁNDI PhD, György RADVÁNYI DLA, János RÓTH DLA, Ádám SYLVESTER, Judit Z. HALMÁGYI

EUROPAN
EUROPE

EUROPAN SECRETERIAT:
Grande Arche de la défense, Pilier Sud, 92 055 Paris-la-Défense cedex

phone: + 33. 1. 40 81 24 47
fax: + 33. 1. 40 81 94 75
email: contact@europan-europe.com
web: www.europan-europe.com

Didier Rebois - architect, General Secretary

Sylvie Chirat - architect, secretary
Françoise Bonnat - town planner, secretary
Yuna Conan - secretary

PRESIDENT OF EUROPAN 10

Yvette Jaggi - former mayor of Lausanne

MEMBER COUNTRIES:

Austria, Belgium, Croatia, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Ireland, Latvia, Netherlands, Norway, Portugal, Spain, Sweden, Switzerland

ASSOCIATE COUNTRIES:

Hungary, Italy, Poland

SZERZŐK/TÁMOGATÓK

SCHNELLER ISTVÁN

egyetemi tanár

Budapesti Corvinus Egyetem
Tájépítészeti Kar
Településépítészeti Tanszék
1118, Budapestp, Villányi út 29-43.
E-mail: istvan.schneller@uni-corvinus.hu
Tel., fax. 482-6197

SZABÓ ÁRPÁD DLA

építész, egyetemi adjunktus

European Magyarország
Magyar Urbanisztikai Nonprofit Kft.
1094 Budapest, Liliom utca 48.

Budapesti Műszaki Egyetem
Építészmérnöki Kar
Urbanisztika Tanszék
1111, Budapest., Műegyetem rkp. 3. K.II. 73.

Czirják Szabó Kft.
1113, Bp., Kökörcsin utca 6.
E-mail: arpszabo@hotmail.com

HORNYÁK ATTILA

főépítész

AJKA VÁROS Önkormányzata
8400 Ajka, Szabadság tér 12.
E-mail: ha.foepitesz@gmail.com
Tel: 20 3695161

LOCSMÁNDI GÁBOR, PHD

nyug. egyetemi docens

Budapesti Műszaki Egyetem
Építészmérnöki Kar
Urbanisztika Tanszék
1111, Budapest., Műegyetem rkp. 3. K.II. 73.
E-mail: locsmandi@eszk.bme.hu
Tel.: 463 3848

MAGYAR ÉPÍTÉSZ KAMARA

AJKA VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP

ORMOS IMRE ALAPÍTVÁNY